

ilke

AYLIK İNCELEME YORUM BELGE DERGİSİ

- * Yeni SSCB Anayasası ve Halkın Devleti Üzerine
- * SSCB ANAYASASI
(tam metin)
- * Afrika'da Anti-Emperyalist Anti-Kapitalist Eğilimler
- * İŞÇİ SINIFI BİLİMİNDE ULUS KAVRAMI - 4
Ulusların Kendi Kaderlerini Tayin Etme Hakkı

TÜSTAV

Cilt/8 Ağustos-Eylül 1977 Sayı/44-45

İÇİNDEKİLER

- 27 Haziran 1977'den 20 Ağustos 1977'ye 3
- Yeni SSCB Anayasası ve Halkın Devleti Üzerine 28
- SSCB ANAYASASI (tam metin) 38
- Afrika'da Anti-Emperyalist, Anti-Kapitalist Eğilimler 63
- İŞÇİ SINIFI BİLİMİNDE ULUS KAVRAMI — 4
Ulusların Kendi Kaderlerini Tayin Etme Hakkı 81

TÜSTAV

Sahibi: Öner Ciravoğlu/Yazışleri Müdürü: Feyzullah Özer/Yazışma adresi:PK 71
İstanbul / Yönetim ve Havale adresi: Öner Ciravoğlu, Cağaloğlu Başmusahip sok.
Tan Apt. No: 10/11 İstanbul / Abone şartları yıllık 150, altı aylık 75 lira. Dış
ölkeler için iki katıdır / Baskı: Ören Basımevi / Dizgi: Evren Matbaası İlan :
Tam sayfa 500 lira, Diğer ilanlar santimi 25 lira/Basıldığı tarih: 1 Eylül 1977.

Açıklama

Elinizdeki bu sayı ile İLKE Dergisi, ağustos ve eylül sayılarını birleştirmek zorunda kaldı. Okurların bildiği gibi geçen sayımızın dağıtımına verilmesi, teknik aksaklıklar nedeniyle ay sonunu bulmuştu. Bu kez arada doğan boşluğu kapatmak amacıyla bir defaya mahsus olmak üzere iki sayımızı birleştirmek zorunda kaldık. Bu vesileyle dergimizin de hacmi artmış oldu.

Düzenli ve zamanında okuyucuyla buluşmak bundan sonra üzerinde daha da titizlikle duracağımız konulardan biri olacaktır.

1 Ekim'de buluşmak üzere...

TÜSTAV

İLKE Dergisi

27 Haziran 1977'den 20 Ağustos 1977'ye

27 Haziran 1977

- Türk-İş Genel Başkanı Tunç: «Rejim için her girişimde bulunacağım.»
- Mısır Devlet Başkanı Sedat, solcu muhalefet partisini hainlikle suçladı.

28 Haziran 1977

- Başbakan Ecevit, hükümet programını Millet Meclisi ve Cumhuriyet Senatosunda okudu.
- Afrika Birliği Örgütü, Rodezya'ya karşı Mozambik'in şartsız ve topyekün desteklenmesine karar verdi.
- Lübnan'da Suriye yanlısı El Saika gerillaları ile, İsrail'le herhangi bir barış anlaşması yapılmasına karşı olan Filistin Red Cephesi

29 Haziran 1977

- CGP, Ecevit hükümetine çekimser oy vermeyi kararlaştırdı ve CHP-AP diyalogu kurulması konusundaki önerisini tekrarladı.
- Etiyopya'da marksist hükümetin geleceğini tehdit eden iç savaşa son vermek amacıyla halk ordularının oluşturulduğu bildirildi.
- İtalya'da partiler ortak hükümet programında anlaşılabilir. Ana muhalefet partisi İtalyan Komünist Partisi, ulusal birlik hükümeti kurulmasına olanak bulmadıkları için Hıristiyan Demokrat azınlık hükümeti ile işbirliği yapılacağını açıkladı.

30 Haziran 1977

- Demirel, Erbakan ve Türkeş yayınladıkları ortak bildiride, «Parlamentodan çoğunluğa dayalı bir hükümetin çıkabileceğini» belirttiler.
- TMMOB Genel Başkanlığına yeniden Teoman Öztürk seçildi.
- AET: «Filistinlilere anayurt bulunmadan barış sağlanamaz.»
- 23 yıl önce ABD'nin önerisi ile kurulan anti-komünist Güneydoğu Asya Anlaşma Örgütü (SEATO) dağıldı.

1 Temmuz 1977

- Hükümet programı Meclis'te görüşüldü. AP, MSP ve MHP grupları görüşmelere katılmadılar.
- Brezilya Devlet Başkanı General Ernesto Gaisel, kendisine verilen özel yetkiden yararlanarak, Senato muhalefet lideri Bussado'yu, rejimi kınadığı, siyasi cinayetler ve işkenceden sözettiği için, Senato'dan çıkardı. Muhalefet liderinin bütün siyasi hakları 10 yıl süre ile elinden alındı.
- Demirel'lere 45 milyonluk usülsüz kredi verildiği saptandı.
- İtalyan Millet Meclisi, kadınlara çalışma eşitliği tanıyan bir yasayı onayladı.

2 Temmuz 1977

- TARİS'te 75 milyon liralık yolsuzluk saptandı.
- TÖB-DER: «Hükümet kurulduktan sonra derneğimize iftira saldırıları arttı.»
- TSİP Genel Başkanı Ahmet Kaçmaz, milliyetçi cephenin, CHP hükümetinin güvenoyu almasını kendi sonu gibi gördüğünü belirterek, güven oylamasının sonucu ne olursa olsun emekçi halkın MC'ye fırsat vermeyeceğini, halkın MC'siz bir yönetim için verdiği mücadelenin ergeç başarıya ulaşacağını söyledi.
- Ecevit, devlet arşivlerindeki bazı yolsuzluk dosyalarının kaybolduğunu, Millî Eğitim Bakanlığında hükümet değişirken bütün evrakın yakıldığını açıkladı.
- 49 üyeli Afrika Birliği Örgütü'nün (OAU) zirve toplantısı, Gabon'un başkenti Libreville'de başladı.

3 Temmuz 1977

- Millet Meclisi'nde yapılan güven oylamasında, Ecevit hükümeti 229 oyla reddedildi. Oylamada 217 kabul, 2 çekimser oy kullanıldı.
- Rodezya Cephe Partisi Başkanı Des Frost, Rodezya Başbakanı Ian Smith'i eleştirerek görevinden istifa etti.
- Lübnan'da ateşkese rağmen çarpışmaların sürdüğü bildirildi. FKÖ, AET'nin Filistinlilere bir anayurt sağlanması ve İsrail'in işgal ettiği topraklardan çekilmesi yolundaki çağrısını yetersiz buldu.
- 1939 yılında Cumhuriyetçilerin safında yer aldığı için yurt dışına sürülen Katalonyalı lider Tarradellas 38 yıl sonra İspanya'ya döndü. İspanya hükümeti Katalonya'ya özerklik tanınacağını vaadetti.

4 Temmuz 1977

- Cumhurbaşkanı Korutürk. AP Genel Başkanı Demirel'e yeni hükümeti kurma görevini verdi.
- Bağımsız Mardin Milletvekili Nurettin Yılmaz: «Doğulu milletvekilleri MHP'nin içinde bulunduğu bir MC hükümetine evet diyemezler.»
- İspanya'da Başbakan Adolfo Suarez'in çoğunluğu iktisat uzmanlarından oluşan bir Merkez azınlık hükümeti kurduğu açıklandı.
- Sovyetler Birliği Komünist Partisi yayın organı Pravda'da, ABD Başkanı Carter'in pilotsuz «Cruise» füzelerini destekleme kararının, stratejik silahları sınırlandırma görüşmelerini (SALT) engelleyebileceği belirtildi.

5 Temmuz 1977

- Ecevit: «Bizim dışımızda hükümet kurulabilir ama, bize rağmen hükümet edilemez. Biz ve bütün partiler uzlaşmalarla bir çözüm aramalıyız.»
- PETKİM Petrokimya A.Ş. Genel Müdürlüğü tarafından Hollanda'dan yapılan ithalatın karşılığı olan 3.5 milyon dolar transfer edilemedi. Hollanda firması durumu protesto ederek, ödemenin en kısa zamanda yapılmasını istedi.
- Pakistan'da silahlı kuvvetler Ziya-ül Hak önderliğinde «sağ» darbe yaptı. Sıkıyönetim ilan edildi; Başbakan Butto, hükümet üyeleri ve muhalefet liderleri tutuklandı.
- İspanya'da kurulan Suarez azınlık hükümetini Demokratik Merkez Birliği, Sosyal Demokrat Parti, Liberal Parti, Hıristiyan Demokrat Parti ile bağımsızların desteklediği açıklandı.

6 Temmuz 1977

- TARİŞ'e yeni atanan Genel Müdür İsmail Ertan göreve başladı.
- Afrika Birliği Örgütü Zirve Toplantısı, Afrika'nın iç sorunlarına ilişkin çözümleyici kararlar alınmadan sona erdi.
- Pakistan'da Anayasa kaldırıldıktan sonra yapılan açıklamada, sıkıyönetim kararlarının Anayasa yerine geçeceği bildirildi. Yeni yönetimin lideri General Ziya-ul Hak, seçimlerin ekim'de yapılacağını açıkladı.
- Brejnev, Carter'ın görüşme isteğini reddederek, ABD Başkanı ile ancak stratejik silahların sınırlandırılması görüşmelerinin sonuçlanmasından sonra görüşebileceğini bildirdi.
- Türkiye'ye gelen Fransız Komünist Partisi Resmî Delegasyonu, yaptığı açıklamada, «Komünist Partisinin Avrupa'da yasaklandığı tek ülke olan Türkiye'de bu engel kaldırılmalıdır» dedi.

7 Temmuz 1977

- MSP Genel Başkanı Erbakan, «İlke olarak üçlü koalisyona katılacağını» açıkladı.
- TÜSİAD Başkanı Feyyaz Berker,

- AP-CHP koalisyonu önerdi.
- TRT'de Danıştay kararları uygulanmaya başladı. Yurtdışı Yayınlar Dairesi Başkanı Çelikkan görevine döndü.
- Şili'deki kayıpların akibeti hakkında Pinochet cuntası tarafından açıklama yapılması amacıyla Santiago'da 24 Şilili kadın ile 2 erkeğin başlattığı açlık grevinin başarıyla sona erdiği bildirildi. Şili hükümeti, BM Genel Sekreterine

bir yazı göndererek istenilen bilgilerin BM'e gönderileceğini, açlık grevi yapanlar hakkında kanuni işlem yapılmayacağını bildirdi.

- Dünya Sendikalar Federasyonu'nun çağrısına uyarak Macar sendikalarının, Güney Afrika halklarının ve emekçilerinin ırk ayrımına karşı verdikleri mücadele ile dayanışma kampanyası başlattıkları bildirildi.

bir YORUM

İrkçı-Beyaz Güney Afrika Rejimi Emperyalizmin Himayesinde Nükleer Silah Yapımı Çalışmalarını Yoğunlaştırdı

Dünyanın lanetli rejimlerinden birisi olan Güney Afirak'nın ırkçı-be-yaz azınlık hükümeti emperyalist güçlerin mali ve siyasi desteğiyle gi-rişmiş bulunduğu nükleer silah yapım hazırlıklarını yoğunlaştırmıştır.

Militarist emperyalizmin Afrika kıtasındaki ileri karakollarından bi-risi olan Güney Afrika'da emperyalist ülkelerin yardımları sayesinde yapılan yatırımlarla elde edilen ve nükleer silah yapımında kullanılan çok miktarda cevherin bulunması ve bu üretimin arttırılmasından sonra, Güney Afrika Cumhuriyetinin ırkçı-faşist yöneticileri, nükleer enerjinin barışçıl amaçlarla değil, savaş amaçlarıyla kullanılması için nükleer si-lah imalatı yolundaki çalışmalarını hızlandırmışlardır.

Böylelikle, Amerikan emperyalizminin kuklası durumundaki Vorster rejimi, Afrika Ulusal Kurtuluş hareketini sindirebilmek, emperyalizmin kıtada hayli etkisizleşmiş varlığını güçlendirebilmek ve kendi gayrı-meşru, ırkçı azınlık rejiminin «geleceğini güvence» altına alabilmek ama-cıyla, son çare olarak nükleer silah imalatına başvurmuştur.

Dünya sosyalist sisteminin öncülüğünde dünya barışsever güçlerinin güçlendiği bir dönemde, Güney Afrika'nın emperyalist destekle giriştiği bu karşı-devrimci faaliyet, hem dünya barışını tehdit edecek bir olay, hem de —yukarıda belirtildiği gibi— Afrika kıtasındaki güçlü ulusal bağımsızlık gelişimini, Afrika'nın ileri ülkelerini, devrimci - demokrat rejimlerinin sosyalizme doğru ilerlemelerini ve Afrika'da güçlü sosyalist kalelerin oluşmasını önlemek amacıyla Amerikan emperyalizminin giriştiği yani bir bağımsızlık, demokrasi, barış ve sosyaliz düşmanı bir komplodur. Bu nedenle, hem dünyadaki nükleer silahlanmanın kısıtlanması ve giderek genel ve tam silahsızlanmaya ulaşılması yolunda dünya sosyalist sisteminin ve tüm barışsever güçlerinin sürdürdüğü çabaların bir parçası olarak, hem de Afrika'daki ve dolayısıyla dünyadaki ulusal bağımsızlık ve sosyalizm mücadelesinin bir bileşeni halinde, ırkçı-beyaz Güney Afrika rejiminin nükleer silahlanma planlarına karşı dünyamızın barıştan yana tüm güçlerinin etkili bir mücadele sürdürmesi gerekmektedir.

8 Temmuz 1977

- AP, MSP ve MHP delegelerinden oluşan komisyon, 2. MC'yi kurma çalışmalarına başladı.
- TGS, Akdeniz Haber Ajansı işyerinde grev uygulamasına geçti.
- ABD, radyasyon yoluyla canlıları kitle halinde yokeden yeni Neutron bombasının ilk denemesini yaptı.
- Kâr oranı büyük ölçüde düşen ve bu nedenle de «iflas etmek üzere» olduğu bildirilen Spor - Toto Genel Müdürlüğü'nün AP'ye yasadışı para verdiği Sayıştay denetçileri tarafından saptandı.
- İzmir Eczacılar Odası Başkanı, ilaç enflasyonunda SSK'nın büyük payı olduğunu belirtti.
- Arnavutluk Emek Partisi organı «Zeri Populit» gazetesinde Mao Tse Tung'un «Üç dünya» teorisi eleştirilerek, bu teorinin Marksizm - Leninizme ters düştüğü ve devrimci güçler içinde karışıklık yarattığı belirtildi.

9 Temmuz 1977

- Ecevit; «Demirel'e CHP-AP önerimiz, Türkiye'nin cephe hükümetine mahkum olmadığını kanıtlamaktı.»
- Cumhurbaşkanlığı Genel Sekreterliğine, CENTO Genel Sekreteri Haluk Bayülken atandı.
- Halkevleri Genel Kurulunda konuşan Genel Başkan Ahmet Yıldız, «MC hükümeti karşısında halkevleri en etkin tavır alacaktır» dedi.

10 Temmuz 1977

- TSİP Genel Başkanı Ahmet Kaçmaz, tüm demokratik örgütleri, MC'ye karşı güçbirliği oluşturmaya çağırıklarını

- açıkladı.
- Pakistan'da askeri rejim baskıları yoğunlaştırdı. Grevler, tüm siyasal ve sendikal eylemler yasaklandı.
- Şili'deki askeri faşist cuntanın lideri Pinochet, Şili'de genel seçimlerin ancak 7-8 yıl sonra yapılabileceğini açıkladı.
- Japonya'da kısmi senato seçimleri yapıldı.

- Irak ile İran arasında, iki ülke arasındaki ilişkilerin geliştirilmesini amaçlayan bir dizi anlaşma imzalandı, ayrıca iki ülke yetkilileri aralarında yıllardır süren gerginlik ve düşmanlıkları sona erdiren 1975 tarihli Cezayir anlaşmasını uygulamayı bir kez daha vaadettiler.

11 Temmuz 1977

- İçişleri Bakanı Necdet Uğur, MC döneminde devlet teşkilatının her kesimine silahlı kimselerin doldurulduğunu söyledi ve bugün en önemli görevlerinin bu silahlı militanları devlet teşkilatından temizlemek olduğunu bildirdi.

- 33 Avrupa ülkesi ile ABD ve Kanada'nın katıldıkları Belgrad Hazırlık Konferansında, ABD'nin sürekli olarak aynı önerileri sunmasının Konferansı çıkmaza soktuğu açıklandı.
- Pakistan'da şeriat yasaları uygulanmaya başladı.

12 Temmuz 1977

- Türk-İş Genel Başkanı Halil Tunç, Türkiye'nin zor günlerden kurtulması için CHP-AP koalisyonunun tek yol olduğunu ileri sürerek, «MC kurulur ve güvenoyu alırsa, ülkedeki tüm işçileri genel greve çağıracağım. Bunu yaparken de senatörlükten istifa edeceğim ve grevi Türk-İş Genel Başkanı olarak yöneteceğim. Grev, MC yıkılıncaya kadar sürecektir.» dedi.
- Ecevit: «Demirel kendisini de, partisini de, ülkeyi de felakete sürüklüyor.»
- Alman Anti-Faşist Birliği ve Fransız Direnme Savaşçıları ve Yurtseverleri Federasyonu arasında, Paris'te yapılan görüşmelerde neo-faşizmin,

demokrasinin geleceğini ve Avrupa'daki yumuşamayı tehlikeye sokacağı görüşünde birleşilerek, neo-Nazi hareketine karşı, Fransız ve Alman anti-faşistlerinin ortak bir çalışma içerisine girmelerinin bir ödev olduğuna karar verildi.

- Federal Almanya'da iktidar ortaklarından olan Sosyal Demokrat SPD Partisinin sağ kanadının şiddetle eleştirildiği bildirildi. Sağ kanadın en çok eleştirildiği konuların başında silahsızlanma ve barış konularındaki yetersizliği ve isteksiz davranması geliyor.
- Belize'de gerici muhalefetin ülkenin bağımsızlığına karşı çıktığı bildirildi.

13 Temmuz 1977

- DİSK Genel Başkanı Türkler: «Tunç'un 2. MC'ye karşı çıkması,

demokrasi savaşımı için sevindiricidir.»

- İşverenlerin SSK'ya olan borçlarının 5.1 milyar liraya yükseldiği açıklandı.
- Carter: «Neutron bombasını geliştirmek zorundayız.»
- Dünyanın en büyük petrol üreticilerinden Suudi Arabistan ve İran, petrol fiyatlarını 1978 yılı sonuna kadar dondurma kararı aldılar.

— 14 Temmuz 1977 —

- Ecevit: «Yeni bir MC ülke için gerçek bir felaket olur.»
- TSİP: «İşçi sınıfımız genel greve gittiği takdirde MC'nin kuruluşu daha baştan engellenebilir.»
- ODTÜ Mütevelli Heyeti'nden istifa eden 5 üyenin yerine atanan yeni üyelerin kararnamesi Cumhurbaşkanı tarafından onaylandı.
- ABD tarafından geliştirilen Neutron bombası dünya kamuoyunda geniş tepkilere yolaçıyor.

bir YORUM

Dünya Halkları Nötron Bombası Tehditini de Göğüsleyecek

Soğuk savaş döneminin geride kalmasından bu yana, dünya barışından, halkların ilerlemesinden yana olan güçlerin kazanımları adım adım pekişti. Sosyalizmin bir sistem haline gelişiyse tarih sahnesinde yerini alan ve artık belirleyici hale gelen güç, başlattığı yumuşama (Detant) süreci ile de halkların ulusal ve sosyal kurtuluşlarına yeni ivmeler getirdi.

Tüm dünya anti-emperyalistlerinin, demokratlarının ve sosyalistlerinin barıştan yana eksilmeyen talepleri, savaş kışkırtıcılığına karşı açılan kampanyalar, emperyalistlerin savaş tutkularını dizginlemeye yöneltti. Savaş kışkırtıcılığının önlenmesi, emperyalizmin en önemli özelliklerinden birinin savaşçılığının dindirilmesi, aynı zamanda emperyalizme canevinden indirilmiş birer darbe anlamına geliyordu. Nitekim emperyalistler, bugün bir yandan dünya barışı yanlısı görünmeye çalışırken, emperyalist ekonominin gereği dünyanın belli bölgelerinde darbeler ve savaşlar tezgahlayarak ömrünü uzatmaya ve egemenliğini devam ettirmeye çabalyor. Öte yandan başta dünya sosyalist sistemi olmak üzere tüm barışçı dünya kamuoyu karşısında, yumuşama sürecinin reddedilmezliği karşısında bocalayan ABD emperyalizmi geliştirmekte olduğu yeni silahlar ile aynı tehditleri savurmaya devam ederken, öte

yandan yumuşama süreci ile gerileyen ve iflas eden politikasını uygulamakta ısrarlı görünüyor, ülkesindeki silah tekellerinin dinmek bilmeyen iştahlarına cevap vermeye çalışıyor.

İşte ilk denemesi yapılan ve dünya barışını insanlığı tehdit edici gücü açık olan Nötron Bombası emperyalizmin içinde bulunduğu bu çelişkilerin ürünüdür. Nötron Bombasının insanlığı sürükleyeceği büyük felaketlerin bilincinde olan dünya barışçı kamuoyu, ABD emperyalizminin bu girişimine karşı tepkisini göstermekte gecikmedi. Hatta onbinlerce Amerikalı Şikago sokaklarına döküldü.

Dünya kamu oyunun tepkileri devam ediyor. Silahlanma ve savaş kışkırtıcılığının hızlanmasını yaratan ABD emperyalizmi Nötron bombası ile bu insanlık düşmanı politikasını daha da derinleştirmiştir ve aynı zamanda dünya halkları arasında kendi tecritini hızlandırmaktadır. Hemen dünyanın her yöresinden ve bu arada Türkiye'den de yükselen nötron bombasına karşı protesto sesleri, dünya barışı davasının sürdürülmesine bir yandan yardımcı olurken, öte yandan savaş kışkırtıcılığı yapanların safında bir numaralı yeri işgal eden Pekin yöneticilerinin Nötron bombasına karşı seyirci kalmalarını dünya halkları ibretle seyretmektedir.

ABD emperyalist çevreleri nötron bombasını, insanlığa değil, binalara karşı tahrip gücü olan bir silah olarak sunmak istemektedirler. İnsanlıkla alay edercesine böylesi bir sunuş, onun ne denli manevralara hazır ve teşne olduğunu da gösteriyor. Tarih böylesi manevralara defalarca tanık olmuştur.

Nötron bombası ile ilgili gelişmelerin Nükleer Silahların Sınırlandırılması (SALT) görüşmelerini kesintiye uğratacağı şimdiden bellidir. Çünkü ABD emperyalizmi hem nükleer silahların sınırlandırılmasını ister gözükürken, ya da bir başka deyişle sosyalist ülkelerin dayattığı Detant koşullarında köşeye sıkışıp bu görüşmelerden kaçamayan ABD emperyalizmi SALT'ı önemli ölçüde etkileyecek bir açmaz içinde bulunmaktadır. Bu durumda sosyalist ülkelerin alacağı tavır, şüphesiz nötron bombasına karşı başlayan dünya çapında tepkilerle birlikte dayanışma yı güçlendirip ABD emperyalizmini geriletmeye daha da tecrite yönelik olacaktır. Tüm dünyanın barışçı kamuoyu bu yeni tehditi de aşacaktır.

—●●— 15 Temmuz 1977 —

- Türk-İş üyesi 20 Federasyon ve sendika, MC denemesi karşısında işçilerin sessiz kalamayacağını bildirdiler ve Tunç'un genel grev çağrısına uyulacağını açıkladılar.
- Bir Angola uçağını düşüren

karşı-devrimciler, 30 kişinin ölümüne yolaçtılar.

- Arnavutluk'un Çin Halk Cumhuriyeti'ne siyasal ve ideolojik planda yaptığı hücumların iki ülke arasındaki gerginliği artırdığı bildirildi.

16 Temmuz 1977

- CHP, Ecevit'in MHP'ye ortaklık önerdiği iddialarını yalanladı.
- AP'li Bilgiç, «MHP ile tam anlaşmaya vardık, MSP ile de anlaşmaya varırsak neticeyi Demirel'e götüreceğiz» dedi.
- TÖB-DER İstanbul ve Isparta şubelerine bomba atıldı.
- İtalya'da Hıristiyan Demokratlar, Komünist Parti ve hükümeti destekleyen diğer partilerin hazırlamış oldukları sınırlı program, Millet Meclisinde onaylandı.

17 Temmuz 1977

- POL-DER Genel Başkanlığına Okan Ünal seçildi. Yeni yönetim kurulu bir açıklama yaparak, tüm ilerici ve demokratik kuruluşlarla birlik ve dayanışma içinde olacaklarını bildirdiler.
- Mısır Devlet Başkanı Enver Sedat, Sovyetler Birliği'nin iki ülke arasında yeni bir dostluk anlaşması imzalanması yolundaki önerisini reddettiğini açıkladı.

18 Temmuz 1977

- Dışişleri Bakanı Ökçün, AET komisyonu tarafından bir süre önce bazı doküman maddelerinin ithaline konulan miktar kısıtlamasının kaldırılmasını ortaklık ilişkilerinin geleceği yönünden olumlu bir gelişme olarak nitelendirdi.
- Fransa Devlet Başkanı d'Estaing, ABD Başkanı Carter'in «insan hakları» kampanyası ile yumuşama sürecini tehlikeye soktuğunu söyledi.
- FKÖ: «Carter Araplara öğüt, İsrail'e silah veriyor.»

19 Temmuz 1977

- Demirel ve Erbakan, hükümetin kurulması konusunda anlaşmaya vardılar.
- SSCB hükümet organı İzvestia: «Bütün dürüst Kıbrıslılar, Kıbrıs konusundaki BM kararlarının uygulanmasının gerekli olduğu ve ülkenin bağımsızlık, hükümranlık ve toprak bütünlüğünün, uluslararası bir garantiyle sağlanabileceği konusunda görüş birliği halindedirler. Bu ise, Sovyetler Birliği'nin önerdiği biçimde, Kıbrıs konusunda, BM gözetiminde uluslararası bir konferans toplanmasıyla gerçekleştirilebilir.»
- TÖB-DER Genel Merkezine bomba atıldı. TÖB-DER Genel Başkan Yardımcısı Yaşar, «Saldırıların artmasındaki amacın Ecevit hükümetinin olayları önleyemediği fikrini kamuoyunda yaygınlaştırmaktır» dedi.
- Üstündağ: «Milli Eğitim Bakanlığında, devlet işgal altındadır.»

20 Temmuz 1977

- Ege Sanayi Odası : «Hammaddesizlikten üretim durabilir.»
- AET, Türkiye'yi topluluğu

aldatmakla suçlayarak, 200 milyon dolarlık pamuk ipliği bağlantısının iptalini istedi.

- Ereğli Demir Çelik Fabrikalarında DİSK'e bağlı Maden-İş Sendikası ile işveren adına MESS arasında yürütülen toplu sözleşme

görüşmelerinin anlaşmazlıkla sonuçlanması üzerine grev kararı alındı.

- Güvenlik Konseyi, Vietnam'ın BM'e üye olması konusunda tavsiye kararı aldı.

21 Temmuz 1977

- Demirel'in hazırladığı bakanlar kurulu listesi Cumhurbaşkanı Korutürk tarafından onaylanarak atandı. Hükümet, Başbakan dahil, 29 bakandan oluşuyor.
- Yeni hükümetin listesinde Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanı olarak açıklanan AP Bitlis Senatörü ve Senato Dış İlişkiler Komisyonu Başkanı Kamran İnan, bakanlıktan istifa etti.
- Tunç: «Hükümet güvenoyu alırsa, genel grevin gününü saptayacağız.»
- Sovyetler Birliği Yüksek Sovyeti yeni hazırlanan Anayasa taslağını onayladı. Anayasa Sovyet halkının başarılarının zirvesi olarak nitelendirildi.
- Sri Lanka'da yapılan genel seçimleri, muhalefetteki sağcı Ulusal Birlik Partisi kazandı.

bir BELGE

2. MC HÜKÜMETİNİN BAKANLAR KURULU

BAŞBAKAN: Süleyman Demirel (AP)
DEVLET BAKANI VE BAŞBAKAN YARDIMCISI — N. Erbakan (MSP)
DEVLET BAKANI VE BAŞBAKAN YARDIMCISI — A. Türkeş (MHP)
DEVLET BAKANI: Seyfi Öztürk (AP)
DEVLET BAKANI: Süleyman Arif Emre (MSP)
DEVLET BAKANI: Sadi Somuncuoğlu (MHP)
DEVLET BAKANI: Ali Şevki Erek (AP)
MİLLİ SAVUNMA BAKANI: Sadettin Bilgiç (AP)
İÇİŞLERİ BAKANI: Korkut Özal (MSP)
DIŞİŞLERİ BAKANI: İhsan Sabri Çağlayangil (AP)
MALİYE BAKANI: Cihat Bilgehan (AP)
MİLLİ EĞİTİM BAKANI: Nahit Menteşe (AP)
BAYINDIRLIK BAKANI: Selahattin Kılıç (AP)
TİCARET BAKANI: Ağah Oktay Güner (MHP)
SAĞLIK VE SOSYAL YARDIM BAKANI: Cengiz Gökçek (MHP)
GÜMRÜK VE TEKEL BAKANI: Gün Sazak (MHP)

GIDA TARIM VE HAYVANCILIK BAKANI: Fehim Adak (MSP)
ULAŞTIRMA BAKANI: Yılmaz Ergenekon (AP)
ÇALIŞMA BAKANI: Fehmi Cumalıoğlu (MSP)
SANAYİİ BAKANI: Oğuzhan Asiltürk (MSP)
ENERJİ VE TABİİ KAYNAKLAR BAKANI: Kamran İnan (AP)
TURİZM VE TNITMA BAKANI: İskender Cenap Ege (AP)
İMAR VE İSKAN BAKANI: Recai Kutan (MSP)
KÖYİŞLERİ VE KOOPERATİFLER BAKANI: Turgut Yücel (AP)
ORMAN BAKANI: Sabahattin Savcı (MSP)
GENÇLİK VE SPOR BAKANI: Önel Şakar (AP)
KÜLTÜR BAKANI: Avni Akyol (AP)
SOSYAL GÜVENLİK BAKANI: Turhan Kapanlı (AP)

———— 22 Temmuz 1977 ————

- AP Ankara Milletvekili Orhan Alp: «Hükümete güvenoyu vermeye vicdanım elvermiyor.»
- 2. MC'nin kurulması, AET ve NATO çevrelerinde kaygı ile karşılandı.
- TSİP: «İşçiler başta olmak üzere bütün emekçi yığınlar, geniş çalışanlar kitlesi, demokrasiden yana olan tüm toplum kesimleri acilen ve birlikte mücadeleye koyulduklarında MC'cileri geriletmek mümkündür.»
- Ereğli Demir-Çelik işvereni sendikanın grev kararına karşı lokavt kararı aldı.
- Portekiz'de sağ ve sol kanat partilerin muhalefetine rağmen, yeni toprak reformu yasası Halkçı Sosyal Demokrat Partinin desteğiyle hükümetin istediği şekilde gerçekleşti.
- Yunanistan'daki komünist parlamenterler, ülkedeki NATO ve ABD askeri üslerinin ivedilikle kaldırılmasını istediler.
- Arap Birliği Genel Sekreteri Mahmut Riyat, Mısır ile Libya arasındaki sınır çatışmalarının kaygı verici olduğunu söyledi.

———— 23 Temmuz 1977 ————

- AP milletvekili Orhan Alp, hükümete güvenoyu vermeyeceğini açıkladı.
- Hükümet üyelerini kabul eden Korutürk, «hangi yolların geri teptiğini biliyorsunuz» dedi.
- Çin'de bir süre önce afazoz edilen Teng Hsiao Ping ,eski görevlerine iade edildi.

———— 24 Temmuz 1977 ————

- Türkiye'ye askeri yardım yapılmamasını Amerikan Senatosu da onayladı.
- Birleşmiş Milletler Genel Sekreteri Kıbrıs'ta Maraş'ın turizme açılmasını eleştirdi.
- Kayıp TUM-DER üyeleri için İstanbul'da yürüyüş yapıldı.

25 Temmuz 1977

- Faşist komandoların terör eylemleri sürüyor.
- İzmir'de Devsan işyerinde direniş yapan işçiler polisle çatıştı.
- Gazeteciler Bayramında basın özgürlüğünün kısıtlılığı dile getirildi.

26 Temmuz 1977

- Güney Afrika'da bulunan uluslararası tefeci bir şirketten MC, 2 milyarlık borç alıyor.
- Ankara Cezaevindeki mahkumlar yeni MC'yi protesto için açlık grevine başladılar.
- Yurt düzeyinde ilerici kuruluşlar MC'yi oluşturma çabalarını protesto ediyorlar.

27 Temmuz 1977

- 2. MC Hükümetinin programı, Meclis ve Senato'da okundu.
- AP Bitlis Senatörü Kâmrân İnan, istifasını geri alarak Enerji Bakanlığı'nı kabul ettiğini açıkladı.
- Türkiye Sanayi Odalarının hükümetten her konuda «cesaretli ve yürekli önlemler» almasını isteyeceği açıklandı.
- Sovyet Asya - Afrika Dayanışma Komitesi bir bildiri yayımlayarak Mısır'ı, Mısır - Libya sınırındaki silahlı eylemlerine derhal son vermeye çağırdı. Bildiride, «Askeri çatışmanın Libya'ya yöneltilmesi rastlantı değildir» denildi.
- İngiltere'de işsizlik oranı 6.8'e ulaştı.

28 Temmuz 1977

- İstanbul'da çeşitli öğrenci yurtlarını işgal eden faşist komandolar, Atatürk Öğrenci Sitesinde devrimci öğrencilerin kaldığı blokları yaktı.
- DİSK Genel Başkanı Türkler, tüm ilerici örgüt ve güçlere «Ulusal Demokratik Cephe» kurulmasını önerdi.
- İngiltere'nin üçüncü gücü Liberal Parti, İşçi Partisiyle arasındaki ittifakın yenilenmesini kabul ederek James Callaghan hükümetinin yeni bir parlamento dönemi için daha iktidarda kalmasını sağladı.
- Sovyetler Birliği ve Sosyalist ülkeler, Nötron Bombası aleyhine geniş kampanya açtı.
- Eritre'nin bağımsızlığı için mücadele eden «Eritre Kurtuluş Cephesi» ile «Eritre Halk Kurtuluş Kuvvetleri» birleşme kararı aldı.

bir YORUM

ULUSAL DEMOKRATİK CEPHELER (UDC) OLGUNLAŞMIŞ BİR SİYASİ ÇALIŞMA ZEMİNİ ÜZERİNE KURULABİLİR

28 Temmuz günü DİSK Genel Başkanı Kemal Türkler, faşizme karşı olan güçleri «ULUSAL DEMOKRATİK CEPHE»ye **katılmaya çağırdı**. Böylece işçi sınıfımızın ileri sendikal örgütü DİSK yönetiminin faşizme karşı mücadelede olumlu bir adım attığını bütün ilerici, yurtsever ve sosyalistler sevinçle öğrenmiş oldular. Böyle olması gerekirdi. Çünkü 2. MC.'nin kuruluşunu suskunlukla seyreden demokrasi cephesi, demek ki belli zaafalarının farkına varmış ve sorunun önemini kavramıştı. 2. MC iktidarı, faşizmin azgınlaşması, burjuva devlet kompozisyonununun faşizme hazır hale getirilmesi demektir. Demokrasiden yana örgütler ve güçler buna seyirci kalamazlardı.

Somut şartların, faşizme karşı **güçbirliğini** acilen dayattığını, sosyalistler sürekli olarak vurguladılar.

Herşeyden önce faşizme karşı oluşturulacak bir cephenin başarılı olması ve kalıcı sonuçlar elde etmesi, sağlam bir siyasal önderliği gerektirir. Böyle bir cephenin ana örgütleyici gücü de işçi sınıfının siyasal müfrezeleridir. Faşizme karşı başarı kazanabilecek bir cephe, ancak onların yoğun bir kitle çalışması temeli üzerinde yükselbilecektir.

İkincisi, ülkemizde sosyal demokrasi, faşizme karşı mücadelenin temel güçlerinden birini teşkil etmektedir. Sosyal demokrasinin ise değil böyle bir cepheye yanaşması, sosyalistlerle ortak tavır içinde görüne eğilimini göstermesi bile bu aşamada mümkün olmamıştır. O halde sorun, sosyal demokrasi içindeki ayrışmanın düzeyine ve «sol» kanadın böyle bir cephe karşısında takınacağı tavırda düğümlenmektedir. Bu ayrışmanın şimdilik yeterli düzeye varıp varmadığı tartışma götürüyor.

Bu olgular ışığında, DİSK Genel Başkanı'nın çağrısını, kitlelerin cepheleşme eğilimlerinin bir parçası olarak görüyor ve olumlu buluyoruz. Ancak, faşizme karşı mücadelede politik önderliği küçümsemek, reformizmin ardına takılmaya teşne olmak demektir. Nitekim DİSK yönetimi ile aynı görüşü paylaşanların böyle bir eğilim karşısında aşırı heyecana kapılması, izlenmesi gereken somut doğrultuyu göstermek yerine, kitle-

lere, bizzatihi bu hareketi amaç olarak göstermesi de belirtilmesi gereken somut doğrultuyu göstermek yerine, kitlelere, bizatihi bu hareketi amaç olarak göstermesi de belirtilmesi gereken bir yanıldır.

Anlaşılan «UDC Çağrısı» kim ne derse deşin CHP'ye yapılmış bir çağrıdır, ve CHP'den bir «sada» çıkıncaya deşin UDC rafa kaldırılmıştır.

29 Temmuz 1977

- Kontenjan Grubu adına konuşan Nihat Erim, 2. MC'nin kurulmasını eleştirdi.
- Demirel, «Gizli protokol henüz hazırlanmadı» dedi.
- TSİP, DİSK'in yaptığı UDC çağrısını olumlu bir aşama olarak nitelendirirken, UDC'den ne kastedildiğinin de açıklanmasını istedi.
- Güney Afrika toplum polisi, Soweto'da hükümetin eğitim sistemini protesto eden yüzbinlerce siyah gencin üzerine gözyaşartıcı bombalar atarak saldırdı.

30 Temmuz 1977

- Karataş, Danıştay kararlarına uymama nedeniyle 90 bin lira tazminat ödedi.
- TSİP Genel Başkanı Ahmet Kaçmaz, «2. MC'nin programı da tıpkı birincisi gibi anti-komünizm ve anti-demokratizm üzerine kuruludur. Yeni MC ortaklığının baş misyonu demokratik gelişimi ve sosyal uyanışı boğmak, zorbalığı şiddetlendirmek olacaktır» dedi.
- Sri Lanka'da yeni iktidara gelen sağcı Ulusal Birlik Partisi'nin ülkedeki tüm muhalefete karşı büyük bir baskı ve terör kampanyası başlattığı açıklandı.

31 Temmuz 1977

- İçişleri Bakanı Özal: «2. MC ülke sorunlarına çözüm bulmazsa, CHP gelecek seçimde tek başına iktidar olur.»
- İspanyol Komünist Partisi Lideri Carillo, Romanya Devlet Başkanı Ceausescu'nun çağrılısı olarak Bükreşe gitti.

1 Ağustos 1977

- Z. MC hükümeti 219 red oyuna karşılık 229 kabul ile güvenoyu aldı.
- Cerrahpaşa Tıp Fakültesi'nin eğitim sistemini protesto etmek için 750 öğrenci açlık grevine başladı.
- 94 kilisenin hissedar olduğu Dünya Kiliseler Bankası kuruldu.

bir YORUM

2. MC'Yİ DEMOKRASİ GÜÇLERİNİN ORTAK VE BİLİNÇLİ MÜCADELESİ YIKACAKTIR

1. MC'nin 26 aylık iktidarı, emekçi halkımıza kan, zulüm, açlık ve yoksulluktan başka bir şey getirmedi. 300'ü aşkın genç ölünün, binlerce yaralının, doğu halkı üzerindeki katmerli şoven baskıların, devlet kademelerinin faşistleştirilmesinin, bütün bunların karşısında sıklaşan emekçi safların, bilinçlenen halk kitlelerinin yükselen demokrasi mücadelesinin karşı karşıya geldiği bu dönem, sınıflar mücadelesinin keskinleşmesine yolaçtı. Tekelcilerin kârlarını ve sermayelerini artırırken, işçi sınıfımızın ve emekçi halkımızın sınıf öfkesini yükselten 1. MC iktidarının devamı olan 2. MC de kurulmuş bulunuyor. 5 Haziran seçimlerinde sandıktan yine MC çıktı. Sosyalistlerin tüm uyarılarına rağmen, siyasi mücadeleyi parlamentonun dışıyla da bütünleştirmek mümkün olmadı ve sayısal çoğunluğunu artıran CHP, iktidara tutunamadı. 5 Haziran seçimleri sonrasında beliren demokratik momentin kaçırılmasında, toplumsal muhalefetin dağınık olması ve doğru siyasi önderlikten yoksun bulunmasının rolü vardır. Ancak, esas belirleyici rol, içinde yaşadığımız şartların nesnel durumunda aranmalıdır.

Sosyalist önderliğin geniş kitleleri yeterince kucaklamadığı günümüzde, egemen güçlerin yanı sıra karşı-devrimin mesafe alması olasıdır.

MC son tahlilde tekellerin özlem ve çıkarlarını yansıtmaktadır. En geniş halk yığınlarının sosyal muhalefetinin oluşturulması süreci, aynı zamanda MC iktidarının ömrünü de belirleyecektir. Demokrasi düşmanı olan 2. MC'yi demokrasiden yana güçlerin kararlı mücadelesi düşürebilecektir.

MC'nin ekonomi üzerindeki zorunlu yıkıcı etkileri, emekçi halkımızın zaten varolan hoşnutsuzluğunu önümüzdeki dönemde daha da yükseltecektir. Bu durumda sınıf mücadelesinin alabildiğine ısınması beklenebilir. Ama 2. MC ortakları da bütün bu hesapları yapmakta ve ona göre hazırlanmaktadırlar. Demokrasi güçlerinin de aynı hazırlık içinde olmaları, emekçi halkımızın hayati çıkarlarının korunması bakımından kaçınılmaz bir görevdir. Çünkü MC, kendi hayatîyetinin devamını faşizmin sonuna kadar tırmandırılmasında görmektedir. Artık, 2. MC'ye karşı mücadelenin dayattığı görevlerin savsaklanabilir bir yanı kalmamıştır.

2 Ağustos 1977

- Kıbrıs Türk Federe Devleti'nde hastahaneler, gümrük, posta ve veteriner dairelerinde grev başladı.
- SGB Merkez Yönetim Kurulu üyesi Kudret Köksal, 2. MC'nin güvenoyu almasının devrimci demokrat güçlere büyük görevler yüklediğini belirterek, «demokrasiden yana bütün toplum güçlerinin ilkeli ve kalıcı güçbirliğinin vakit geçirmeksizin oluşturulması gerekmektedir» dedi.
- ABD'de 18 yıldan bu yana ilk kez, Çelik Endüstrisi kolunda çalışan 14 bin işçi greve gitti.

3 Ağustos 1977

- Kıbrıs Rum toplumu lideri Başpiskopos Makarios öldü.
- Türk lirasının değeri Alman markına göre yüzde 4,5 düşürüldü.
- 12 Mart'ın Başbakanı Erim, 12 Mart'ın Anayasayı çiğnediğini söyledi.
- BM İnsan Hakları Komisyonu tarafından açıklanan bir rapora göre, Rodezya'da 300 bin Zimbabweli siyahın, ABD'nin Vietnam savaşında uyguladığı şekilde, toplama kampına benzer köylerde tutuldukları ortaya çıktı.

bir YORUM

KIBRIS HALKIYLA DAYANIŞMAMIZI GÜÇLENDİRMELİYİZ

Makarios'un ölümü ile Kıbrıs yeni gelişmelerin eşiğine gelmiş bulunuyor. Emperyalist güçler ada üzerindeki hükümlerini bu durumdan yararlanarak azami ölçüde artırmanın formüllerini arıyorlar. Çünkü Makarios Kıbrıs halklarının bağımsızlık eğilimlerini derleyip toparlayan ve kendi şahsında birleştiren ulusal lider olarak, emperyalist emellerin karşısında oldukça önemli bir engel teşkil ediyordu. Ölümü yeni emperyalist oyunların su yüzüne çıkmasına yolaçacaktır.

Görünen odur ki emperyalistler ve onların Türk ve Yunan ortakları, ada üzerindeki planlarını iki halkın düşmanlığına bağlamış bulunu-

yorlar. Bu düşmanlığı derinleştiren her girişimin arkasından öteden beri emperyalist güçler varolagelmıştır. Kıbrıs'taki sınıf savaşımının esas karakterini, Kıbrıs'ın bağımsızlığından yana olan güçlerle, bölünmüş ve emperyalizme bağımlı bir Kıbrıs'tan yana olan güçler arasındaki mücadeleye oluşturmuştur ve daha bir süre mücadele bu karakterini koruyacak gibidir. Rum kesimindeki ilerici güçler sorunun ulusal niteliğini bilmektedirler ve politikalarını bu doğrultuda belirlemektedirler.

Emperyalizmin planlarına en uygun araç ise TÜRK kesiminde ortaya çıkmaktadır. 1974 askeri hareketinin Ada'da yarattığı fiili durum, bölünmüş Kıbrıs için yakalanması gereken en uygun halkayı oluşturmaktadır. KTFD (Kıbrıs Türk Federe Devleti) ve onun gerici yönetimi Denktaş kliği attığı her adımla emperyalizmin planlarına hizmet ediyor. Kıbrıs Cumhuriyetinin geçerli anayasasına göre Rum kesiminin seçeceği kimse Makarios'un yerine Kıbrıs cumhurbaşkanı olacaktır ama Denktaş peşpeşe yaptığı açıklamalarla seçilecek kişiyi meşru cumhurbaşkanı olarak tanımayacaklarını ilan etmektedir. Böylece Denktaş dış etkenlerin yardımıyla elde ettiği toprak zeminini yine o dış etkenlerin aktif desteğinde siyasal kuruluşla tamamlamaya çalışıyor. Bunun şartlarını olgunlaştırmak için çaba gösteriyor. 2. MC Hükümetinin de yardımıyla kendi faşist yönetimini böylece güvence altına almaya çalışıyor. Bu milliyetçi-şoven hareketi ise emperyalistler dolaylı olarak destekliyor.

Rum kesiminin siyasal önderleri ise gerici Yunan hükümetinin çizdiği sınırlar içinde kaldıkları sürece adadaki sorunu toprak paylaşımı düzeyine indiriyorlar. Böylece körüklenen Rum milliyetçiliği Kıbrıs'ın bölünmesinin ve NATO üssü haline getirilmesinin bir başka aracı haline geliyor.

Ancak, Ada'da emperyalizmin planlarının önünde aşılması zor engellerde vardır ve sorun bu aşamada uluslararası nitelik kazanmaktadır. Sorun Kıbrıs'ın kendi içmeselesi olarak kaldığında ulusal niteliğinden ötürü bölünmeye yatkın görünüyor. Ancak çağımızın esas belirleyici gücü olan Dünya Devrimci Sürecinin Kıbrıs sorununda belirleyici olan bir ağırlığı vardır. Bu gücün Kıbrıs'taki uzantısı olan AKEL'in ve yandaşlarının mücadelesi emperyalizmin oyunlarına geçit vermeyecek düzeydedir. İnsiyatif politik olarak bu güçlerin elindedir ve BM kararlarının uygulanması adanın bağımsızlığının ilk adımını teşkil etmektedir. Bu ise, Kıbrıs sorununa yabancıların burnunu sokmaması sonucunu getirecektir. Kıbrıs'ın geleceğini ada halkları ortaklaşa belirleyecektir. Ama bundan hiç bir zaman ada halklarının başındaki kukla liderler bu kaderin belirlenmesinde söz sahibi olacaklardır anlamı çıkarılmamalıdır.

Kıbrıs halklarının anti-emperyalist mücadelesinin baş hedeflerini adadaki TÜRK ve YUNAN işbirlikçi burjuvaları oluşturmaktadır. Türkiye devrimci-demokratik hareketine düşen dolaysız görev MC'nin Kıbrıs politikasının gerici ve şoven yüzünü açığa çıkarmak, Faşist DENKTAŞ yönetiminin alaşağı edilmesi için Kıbrıs halkları ile dayanışma içinde olmasıdır. Bu, özellikle işçi sınıfı hareketinin enternasyonalist görevi olarak dayatıyor.

4 Ağustos 1977

- Buğday taban fiyatı 275 ve 300 kuruş olarak saptandı.
- Türkiye Emekçi Partisi Genel Başkanı Mihri Belli hakkında Askerî Savcılık soruşturma açtı.
- Suriye'de yapılan genel seçimleri yeniden iktidardaki Baas Partisi başkanlığındaki beş partiden kurulu Ulusal Devrimci Cephe kazandı.

5 Ağustos 1977

- POL - DER Genel Başkanı Okan Ünal, yaralama suçundan aranan bir ülkücü komandoyu yakalayan POL - DER üyesi bir toplum polisinin MHP'li Ticaret Bakanı Güner tarafından tehdit edilerek olayla ilgili ifadesini değiştirmeye zorlandığını açıkladı.
- 2. MC hükümetinin ilk 15 gününde 25 kişi öldürüldü, 46 kişi yaralandı.

6 Ağustos 1977

- Türkiye Ticaret Odaları Başkanı Sezai Dıblan, «Özel sektör hükümetle her türlü işbirliği olanaklarını arayacak.»
- Pakistan «Ulusal İttifakı», seçimi kazanırsa tüm sanayi kollarını özel sektöre devredeceğini açıkladı.

7 Ağustos 1977

- İran Başbakanı Hüveyda, Şah'ın isteği üzerine istifa etti. Yerine eski Petrol Bakanı Cemşit Amuzegar başbakan oldu.
- Sovyetler Birliği, Somali'ye Etiyopya'ya saldırıyı durdurma çağrısı yaptı.
- Hiroşima'da atom bombası patlamasının 32. yıldönümünde büyük protesto gösterileri yapıldı.
- UNİCEF tarafından yapılan açıklamada dünyada kötü beslenen 10 milyon çocuğun açlıktan ölme tehlikesiyle karşı karşıya bulunduğu belirtildi.

bir YORUM

HİROŞİMA FACİASININ 32. YILDÖNÜMÜNDE BARIŞ UĞRUNA MÜCADELENİN ÖNEMİ BİR KEZ DAHA ANLAŞILIYOR

Lenin, daha 1920'lerde ileri tekniğin ürünü silahlarla yapılacak bir genel savaş insanlığın temellerini yıkabilir.» diyordu. Ve çağımız Lenin'in işaret ettiği doğrultuda tehlikeler yaşadı. Sosyalistlerin ve barış yanlısı güçlerin tüm gayretlerine rağmen, 2. Dünya savaşı 55 milyon insanın hayatına mal olarak emperyalizmin işlediği insanlık suçlarını doruk noktasını oluşturdu.

2. Emperyalist Dünya savaşında emperyalistler, bir yandan kendi aralarında kıran kırana imha savaşı yürütürlerken öte yandan dünyanın tek sosyalist ülkesi Sovyetler Birliğini yeryüzünden silmek için elinden gelen çabayı gösteriyorlardı. Savaş sonrası 23 milyona yakın Sovyet yurttaşı hayatlarını yitirmişti ve bu 2. Dünya savaşının, başka bir benzeri daha olmayan yıkım blançosuydu. 1945 yılı 6 Ağustosunda Japonya'nın Hiroşima şehrine ABD tarafından atılan atom bombası ise insanlık tarihine emperyalizmin canavarlığını silinmeyecek bir şekilde kazıdı.

2. Dünya savaşının sonlarında Sovyetler Birliğinin kesin zaferi belirmiş, emperyalistlerin yenilgisi su yüzüne çıkmıştı. Özellikle Japonya'nın Mançurya'da Sovyet kızıl ordusu karşısında aldığı ağır ve kesin yenilgi bu ülkenin fiilen teslim olması sonucunu doğurmuştu. Savaşın ardından bir dizi Avrupa ülkesinde faşist rejimler yıkılmakta ve işçi sınıfları iktidarlara kurulmaktadır.

İşte böyle bir aşamada, ABD, savaş içinde geliştirdiği korkunç bir imha silahını, atom bombasını sahneye çıkardı. ABD emperyalizmi bu bombanın korkunç imha gücünü görmek ve bütün insanlığa göstermek istiyordu. ABD emperyalizmi böylece bir taşla iki kuş vuracak, elindeki silahın imha gücünü fiilen insanlık üzerinde deneyerek askeri anlamda ileri bir adım atacaktır, öte yandan bu silahını doğu Avrupa'da ortaya çıkan proleter iktidarlara destekleyen Sovyetler Birliğine karşı bir tehdit aracı olarak kullanıp politik kazanımlar elde edecektir.

Emperyalizm bu korkunç silahı teslim olmuş ve savaş dışı kalmış masum bir halkın üzerinde kullanmakla ne denli insanlık düşmanı oldu-

ğunu bir kez daha göstermiş oldu. Güneşli bir yaz sabahı Hiroşima halkı kavruldu 200 bin insan bir anda imha edildi. Bir o kadar insan sakat kaldı. Bunların da ötesinde Hiroşima yaşanılmıyacak bir şehir haline geldi.

Atom bombasının yıkıcı, fiziki etkileri hâlâ sürmektedir. 32 yıl sonra bile hiroşimada o faciyanın izlerini bir belge olarak taşıyan sakat insanlar yaşamaktadır. Hiroşima'da hâlâ çocuklar sakat doğmaktadır. Hiroşima bugün bile emperyalist zulmun canlı bir müzesi olarak gözümüzün önündedir.

8 Ağustos 1977

- Üniversiteye girişte «ön kayıt» sistemi kaldırıldı
- Sudan'da tüm siyasal tutuklular için genel af ilan edildi
- ABD, İspanyol Komünist Partisi ile ilk kez resmi temasta bulundu.
- Fidel Castro, Çin Halk Cumhuriyeti'nin dış ve iç politikasını sert bir dille eleştirerek, bu politikanın dünya devrimci hareketine ihanet içinde olduğunu ve emperyalizmle yakın işbirliği içinde olduğunu söyledi.

9 Ağustos 1977

- Barolar Birliği'nin 8. kuruluş yıldönümü kutlandı.
- İngiltere, Rumların yeni liderini tüm Kıbrıs'ın Cumhurbaşkanı olarak tanıyacağını açıkladı.
- Kanada, Türkiye'ye 144,5 milyon dolarlık kredi açtı.

bir RÖPORTAJ

İstanbul Barosu Başkanı Orhan Apaydın'la Bir Konuşma

1 — Türkiye Barolar Birliği İstanbul Şubesi Başkanı olarak örgütünüzün çalışmalarını hakkında bilgi verir misiniz,

Cevap 1 :

İstanbul Barosu, 100 yıllık geçmişi olan yasal bir meslek kuruluşudur. Barolar, bilindiği gibi, mesleği avukatlık olan kişilerden oluşur. Avukatlık ise gerek hak arama özgürlüğünün kullanılmasında, gerekse savun-

ma hakkının uygulanışında önemli bir meslektir. Onun içindir ki, avukatlık mesleğinin sorunları toplumun temel hukuk sorunlarıyla içiçedir. Yâni, mesleğimizin sorunlarını toplumumuzun sorunlarında soyutlamak mümkün değildir. Bu bakımdan da, Baromuz, demokrasinin gelişip güçlenmesini ve hukuk devleti ilkelerinin hayata geçirilmesini ısrarla savunmakta ve bunu önemli bir görev saymaktadır. DGM konusundaki tavrımız, bu görev anlayışımızı vurgular.

2 — Bugün Türkiye'deki demokratikleşme sürecinde Barolar Birliği'nin rolü nedir. Çalışan halkın ekonomik-demokratik, meslekî ve kültürel her türlü örgütlenmesini ve faaliyetini engelleyen anti-demokratik yasalara karşı girişimleriniz nelerdir?

Cevap 2 :

Biz, ülkemizin demokratikleşmesinde Türkiye Barolar Birliğinin etkin bir rol oynayacağına inanıyoruz. Yukarıdaki soruyu cevaplarken belirtmeye çalıştığımız gibi, avukatlık savunma hakkıyla hak arama özgürlüğünü hayata geçiren bir meslektir. Bu bakımdan da, mevzuatımızda yer almış anti-demokratik bütün hükümlerin temizlenmesi bizleri yakından ilgilendirir. Çünkü, hukuk devletinin bittiği yerde, hukukçuluk da bitmiş demektir. Türkiye Barolar Birliği, ülkemizin demokratikleşmesi bakımından önemli görevler yapagelmıştır. En son olarak da, İstanbul'da yaptığı olağanüstü kongresiyle anti-demokratik hükümleri tesbit etmiş ve demokratikleşmenin sağlanabilmesi için yasa tasarıları düzenlenmiştir. Avukatlık Kanunununa göre, Türkiye Barolar Birliği yasalarımızın ülke gereksinmelerine uygun olarak gelişmesi ve yürütülmesi yolunda dileklerde bulunmakla görevli bulunduğu gibi «gerektiğinde ön tasarılar hazırlamak» la da görevlidir. İşte, sözünü ettiğimiz son toplantıda bu yasal görev yerine getirilerek çeşitli konularda ön tasarılar hazırlanmıştır.

3 — Türk Ceza Kanununda, İnsan Hakları Evrensel Bildirgesi ve altında Türkiye'nin de imzası bulunan Helsinki Nihai Belgesi ile özünde çelişen hükümler hangileridir? Bu konuda ne düşünüyorsunuz?

Cevap 3 :

Gerek T.C. Kanununda, gerekse ceza hükümleri taşıyan bir çok yasada İnsan Hakları Evrensel Bildirgesiyle Helsinki Nihai Belgesine ters düşen hükümler yer almaktadır. Biz, bu uluslararası metinleri uyulması gereken hukuk normları sayıyoruz. Onun için de, yasalarımızın bu metinlere uygun hale getirilmesini savunuyoruz. İşte, Türkiye Barolar Bir-

liğinin son kongresinde hazırlanan yasa tasarıları, bu metinler de dikkate alınarak hazırlanmıştır.

4 — Türkiye Barolar Birliği'nin son Genel Kurul çalışmalarında alınmış olan kararlar İLKE'nin 43. sayısında yayınlanmıştır. Bu kararlar hakkında daha etraflıca bilgi verir misiniz?

Cevap 4 :

Türkiye Barolar Birliği genel kongresinde alınmış kararlar hakkında görüş ve düşünceleri İstanbul Barosu Dergisine ayrıntılı olarak yazmış bulunuyorum. Bu dergiden bir örneği size sunmak istiyorum. Umarım ki, sorunuz bu yazıda tam olarak cevaplanmıştır. Gerekirse buradan bir özette çıkarılabilir.

— 10 Ağustos 1977 —

- Danıştay, tekrarlanan 1976-77 Eğitim Enstitüleri sınavlarını iptal etti.
- Türk - İş Yönetim Kurulu'nda Genel Başkan Halil Tunç'un

«genel grev» önerisi reddedildi, hükümeti oluşturan partilerle muhalefet partilerine birer muhtıra verilmesi kararlaştırıldı.

bir YORUM

SARI SENDİKACILIĞIN TEMELLERİ SARSILIYOR

TÜRK-İŞ Genel Başkanı Halil Tunç, 2. MC Hükümetinin güven oyu alması halinde işçilere genel grev çağrısında bulunacağını açıkladı. TÜRK-İŞ'in yapısını yakından bilen sosyalistler için bu çağrı fazla bir önem taşımıyordu. Çünkü ulusal sendikacılığın gerici bir örneğini teşkil eden TÜRK-İŞ'in tutarlı bir anti-faşist mücadele içinde yer alamayacağı bilinmektedir. Ancak mesele böyle deyip geçitirtilemezdi ve TÜRK-İŞ içindeki ileri unsurlarla bağ kurmanın bir yolu da ileri öz taşıyan eylemlerinde onların yanında bulunmaktan geçmektedir. MC'ye karşı olan güçler Halil Tunç'un çağrısını ve TÜRK-İŞ yönetim Kurulunun alacağı kararları ilgiyle izlemeye geçtiler.

TÜRK-İŞ Yönetim Kurulu MC'nin güvenoyu almasından bir süre sonra toplandı. Genel Grev tehdidinin güven oylaması üzerinde etkili olmaması (olamazdı çünkü MC'ci güçler TÜRK-İŞ içinde ağırlıktaydı)

Yönetim Kurulunun işini oldukça zorlaştırıyordu. Ayrıca gündemde DİSK'in işbirliği çağrısı vardı ve bu çağrı TÜRK-İŞ yöneticilerini daha da köşeye sıkıştırıyordu.

Yönetim Kurulu uzun oturumlarından sonra MC'ye bir muhtıra (!) vermeyi kararlaştırdı. Eğer MC işçi haklarını zedeleyen bir tutuma girerse genel grev yeniden gündeme girecekti. Ayrıca DİSK'in çağrısına da **sudan** bir cevap verilmesi karar altına alındı.

TÜRK-İŞ bundan fazlasını yapamazdı ve bundan fazlasını ondan beklemek ise TÜRK-İŞ'i tanımamaktı. Ulusal sendikacılık kapitalist ülkelerde iki tip gelişme göstermektedir. Birincisi burjuvazinin doğrudan güdümünde ve işçi hareketini kuşatmak amacıyla oluşturulmuş Amerikan tipi **ulusal sendikacılık** örneğidir. Böylece işçi hareketini sınıfsal özünden soyutlamak ve etkisiz kılmak amacı gözetilmektedir. İkinci ulusal tip sendikacılık ise, sınıf sendikacılığının gelişip güçlenmesi ve ülkedeki tüm sendikaları kendi etrafında toplayarak burjuvazinin etkisinden sıyrılması olarak beliriyor. Bu tip ulusal sendikacılık o ülkede doğrudan işçi hareketinin **birliğini** temsil etmektedir. Portekiz, Fransa ve İtalya buna örnek teşkil etmektedirler.

Birinci ulusal sendikacılık tipinin örneği olan TÜRK-İŞ, ülkemizde sınıf sendikacılığının DİSK çatısı altında gelişmesinden etkileniyor. TÜRK-İŞ içindeki ayrışmalar hızlanıyor, gerici-ilerici kutuplaşması TÜRK-İŞ'in varlığını doğrudan tehdit ediyor. Bu olgu, işçi sınıfının gelişen özelliklerinin ifadesi olarak şekilleniyor. İşçi sınıfının birliğinin DİSK'de sağlanacağını gören gerici TÜRK-İŞ yönetimi bu gelişmelerden telaşlanıyor. Eğer MC işçi haklarını zedeleyecek bir tutum içine gireirse... Bu bekleyiş içinde olan TÜRK-İŞ yönetiminin işçi hareketinin başında burjuva kamburu olarak daha uzun süre kalamayacağı anlaşılmaktadır. Bunu TÜRK-İŞ yönetiminde görmekte ve **flaş** gösterilerle çöküşü geciktirmeye çalışmaktadır. Sosyal demokrat sendikacıların bu konuda Halil Tunç'un işini kolaylaştırdıklarını da teslim etmek gerekir. İç barış ve çalışma barışı gibi teranelerle bir yandan TÜRK-İŞ içinde varlığını korumaya, öte yandan DİSK içinde hızlı bir tırmanışı gerçekleştirmeye çalışan sosyal demokrat işçi hareketi böylece işçi sınıfı hareketini kontrol etmeyi ve **dengeyi** sağlamayı planlamaktadır.

Ne var ki gelişmeler Halil TUNÇ kadar sosyal demokrat işçi hareketini de aşıyor. Sınıf mücadelesi yükseliyor ve çizgiler netleşiyor. İşçi sınıfı adına yola çıkan her hareketi de netleşmeye zorluyor. Kesin tavır alamayanların ve hâlâ denge hesapları yapanların hayatiyeti uzun olmayacaktır. Halil Tunç bu olguların dayatmasıyla sansasyonel politikaya itilmekte ve böylece TUNÇ mantığı iflasa sürüklenmektedir. İşçi sınıfının bütün kollarının yakınlaşması kaynaşması ve birliği sağlaması süre-

ci içinde, bu sürece ters düşenler saf dışı kalıyorlar. «iki tarakta bezi olanlar» bocalıyorlar, sınıf sendikacılığı ise gittikçe güçleniyor, siyasal örgütlenmesine yaklaşıyor.

11 Ağustos 1977

- İş Adamları Derneği Başkanı, «Hedef kemerleri sıkmaktır» dedi.
- İstanbul'da iki banka şubesi soyuldu.

12 Ağustos 1977

- Döviz darboğazı, petrol ithalatını da etkileyince mazot ve gaz piyasadan kalktı.
- Ankara'daki patlama olaylarında iki kişi ağır şekilde yaralandı.

13 Ağustos 1977

- Ankara Tabip Odası, «Önemli ilaçlar bulunmazken, yasaklanmış sağlığa zararlı ilaçlar hâlâ satılıyor.»
- Elektrik Mühendisleri Odası, «Enerji bunalımının asıl sorumluları, bugüne kadar yanlış elektrik politikasını ısrarla sürdürenlerdir.»
- Görev gazetesi satan 3Z TİP'linin gözaltına alınıp dövüldüğü belirtildi.
- Şili'nin Gestapo'su olarak nitelendirilen gizli polis örgütü DİNA, Şili'de ve uluslararası planda yoğun tepkilerin gelişmesi üzerine feshedildi.

14 Ağustos 1977

- Turgutlu'da CHP binası saldırıya uğradı.
- Elektrik santrali yedek parçaları döviz yokluğundan ithal edilemedi.
- Kıbrıs Rum kesimi siyasi partileri Makarios'un yerine Kiprianu'nun getirilmesi için anlaştılar.
- Bolivya Devlet Başkanı Banzer genel seçimlerin 1981 yılında yapılacağını ve ülkede demokrasiye döneceğini söyledi.

15 Ağustos 1977

- Tekel ürünlerine yüzde 25 ile yüzde 160 zam yapıldı.
- SBKP Resmî Yayın Organı Pravda, CIA'da yapılan son kısıtlamaların ve yeni düzenlemelerin, bu örgütün kirli işlerini örtbas etmek amacını güttüğünü belirtti.

16 Ağustos 1977

- Ecevit, «İçişleri Bakanı Korkut Özal'ın asayişini sağlamak için elinden geleni yapacağına güveniyorum» dedi.

- İkinci Dünya Savaşı tarihine «Ardeatin Çukurları Katliamı» olarak geçen ve 350 yahudinin kursuna dizilerek çukurlara doldurulmaları olayının

sorumlusu eski Nazi Albayı Herbert Kappler, karısı tarafından hastahaneden kaçırıldı.

17 Ağustos 1977

- Özel uçak şirketi Bursa Havayolları, uçuş izni aldı.
- TSİP Ankara Çankaya ilçe binası polis tarafından zorla aranmak istendi.

- Tito'nun Sovyetler Birliği'ne gezisi sürüyor. Brejnev, «Sovyetler, Yugoslavya gibi bağlantısız ülkelerle işbirliğinden büyük kıvanç duyuyor» dedi.

18 Ağustos 1977

- Ecevit: «Orduda siyasi hesaplar bütünlüğü bozar.»
- Yunan muhalefet lideri Papandreu: «Türkiye'de yakında

Ecevit - Demirel koalisyonu gerçekleşecek.»

- Carter, Nötron bombası seri yapımı kararını erteledi.

19 Ağustos 1977

- Demirel: «Türkiye fevkalade usullerle idare edilebilir ve edilmelidir de.»

- İngiltere'de ara seçimlerini İşçi Partisi kazandı.

20 Ağustos 1977

- Hürcam - İş Sendikasının Mersin şube binası ve Şube Başkanının evi polis tarafından arama izni olmaksızın basıldı.
- Polis ekipleri, İstanbul'da Site

ve Kadırga öğrenci yurtlarında yaptıkları arama sonucunda 172, Ankara'da ise 39 kişiyi gözaltına aldı.

TÜSTAV

YENİ SSCB ANAYASASI ve HALKIN DEVLETİ ÜZERİNE

Büyük Oktobr Devriminden bu yana tamı tamına 60 yıl geçti. 1917 Ekim'inde iktidarı ele geçiren muzaffer Sovyet Proletaryası 60 yıldır sosyalizmin inşası ve komünizmin maddi ve teknik temellerinin yaratılması için çaba gösteriyor. Hem karşısına çıkan tarihi sorunlara getirdiği yeni çözümlerle ve hem de engin gücüyle, kurtuluşları için mücadele eden halklara örnek oluyor ve yardım ediyor. Sovyet Halkı sosyalist kuruluşun karşısına çıkardığı pek çok soruna, öncü gücü SBKP'nin bilimsel yaratıcılığının rehberliğinde çözümler getirirken hem kendi toplumsal varlık koşullarını ve hem de toplumu hızla geliştirmektedir. Tüm bu değişimler kaçınılmaz olarak Sovyet toplumunun üst yapısında siyasal, kukuki, kültürel vb. değişmelere de yol açmaktadır.

Gelişmiş her toplum gelişmemiş toplumlara kendi geleceğinin örneğini sunmaktadır ya da tersi bir deyişle, gelişmemiş toplumlar gelişmiş toplumlarda kendi geleceğini görebilirler. Tarihin bu objektif ilerleyişi günümüzde dünya sosyalist sisteminde ve onun önderi Sovyetler Birliğinde somutlanıyor. Yaşayan tarihi dönemeçler sosyalizmin yandaşları kadar sosyalizmin düşmanlarını da ilgilendiriyor ve değişik tartışmalara yol açıyor. Bu tartışmalar yeni SSCB Anayasasının ortaya çıkışıyla yeni boyutlar kazandı. Kimi burjuva ideologları, Maocular ve sapma akımların sözcüleri meselenin sadece bir ucundan tutunup tartışmalar alanında kendine yer arıyor ve dev tarihsel gelişmeler karşısında kendi küçük dünyalarını ve kafalarını korumaya çalışıyor. Emperyalist burjuvazi ise pişmiş aşı su katabileceğini sanıyor ve her türden sosyalizm düşmanlarına omuz veriyor. Meselenin tarihsel bütünlüğünden soyutlanıp dar görüşlülükle tartışılmasından medet umuyor ama her şeye rağmen, sosyalizm düşmanları, sosyalizmin üstün kazanımları karşısında düştükleri aczi gizlemeyi başaramıyorlar.

YENİ SSCB ANAYASASI ÜZERİNE

Tarihsel Zorunluluk :

Her şey gelip geçicidir. Her şeyin bir geçmişi, şimdiki zamanı ve geleceği vardır. Ekonomi-politik kategorileri ve toplumsal olgular da böyledir. Doğarlar, yaşarlar ve ölürler. Kapitalist toplumun üzerinde inşa edilen sosyalist toplumda da kapitalist toplumdaki bazı olgular yaşamaya devam ederler. Ama genel sosyalist yasalara uygun olarak, sosyalizmin hizmetinde sosyalist bir öz kazanarak yani özce değişerek varlıklarını sürdürürler. Burjuva toplumlarının bir hukuki üstyapısı olarak ortaya çıkan ve fakat sosyalizmde de yaşamaya devam eden ANAYASA kavramı, sosyalist toplumun maddi yapısında ortaya çıkan değişikliklerden etiklenerek yaşamını koruyor.

Bilindiği gibi anayasalar toplumun maddi yapısından bağımsız değildirler. Toplumların maddi yaşam tarzlarına uygundur ve devletin yapısını karakterize eden esas hukuki formülasyonlardan oluşurlar. Maddi yaşamda ortaya çıkan değişiklikler anayasalarda da zorunlu değişimleri dayatır. İşte bu nedenle Sovyetler Birliğinde 1935 Anayasası yürürlükten kaldırılmış ve yerine *Yeni Anayasa* getirilmiştir. Gelişmiş sosyalist toplumun maddi ve manevi gereksinmelerine göre hazırlanmış olan bu Anayasa sınıfsız toplumun eşliğine yönelmiş bir gelişmeyi karakterize etmesi bakımından çok önemli bir belge niteliğindedir. Bu belgeyi bilimsel bir bütünlük içinde değerlendirmek ve kafa bulandıran tartışmalara set çekmek sosyalistlerin başta gelen görevidir.

YENİ SSCB ANAYASASI HANGİ GELİŞMELERİN ÜRÜNÜDÜR?

1935 Sovyet Anayasası, hızla sosyalizmi kurmakta olan ve dünyanın tek sosyalist ülkesini emperyalist komplo ve sabotajlara karşı koruma göreviyle yükümlü olan bir toplumun ürünüdür. Bir yandan kendi ülkesinde sosyalist üretim ilişkilerini pekiştirmek ve bunun için gerekli olan maddi üretim şartlarını yaratmaya çalışmak, öte yandan emperyalist saldırılardan kendini korumak, dünya barışını sağlam temellere oturtabilmek ve sosyalizmin yer yüzünde politik etkinlik kazanmasını sağlamak için çaba gösteren Sovyet proletaryası ve onun devleti, kendine uygun olan anayasayı da oluşturmuştu. 1935 anayasası sosyalizmin o günkü aşamasının ürünüydü.

O günden bu yana 42 yıl geçti. Bu 42 yıl için Sovyet proletaryası ve emekçi halkları, sosyalizmin kuruluşu yolunda önemli a-

dımlar attılar. Üretici güçleri geliştirdiler, sosyalist kazanımlarını güvence altına aldılar. Sosyalizm pek çok ülkede başarıya ulaştı ve bir dünya sosyalist sistemi ortaya çıktı. Sosyalizmin dünya politikasındaki etkinliği dünya sosyal gelişimini belirleyici bir düzeye ulaştı. Dünya barışı ve silahsızlanma yolundaki çabalar kesin sonuca ulaşmış olmasa da, sosyalizmin politikası açısından önemli ilerlemeler ve yüksek değerde mevziler kazandı. Ulusal kurtuluş hareketleri başarılar sağladı ve sosyalist sistemin etrafında yeni bir güç olarak belirdi. Kapitalist ülkelerde işçi sınıfları uzun mücadeleler sonucu yeni deneyler kazandılar, kendi ülkelerinin emekçilerinin geniş güvenini sağladılar ve ülkelerinin politikalarının tayininde belli bir etkinliğe yükseldiler.

Sosyalizmin tüm dünyadaki bu üstün kazanımlarının odak noktasını elbetteki Sovyet proletaryası ve emekçi halklarının kendi ülkelerindeki başarıları oluşturmaktadır. Burjuvazinin kesin yenilgiye ugratılmasından sonra Sovyetlerde değişik halkların geniş emekçi yığınlarının ortak çabaları gözlenebilir değişikliklere yolaçtı. Başlangıçta çok sınırlı olan ve sosyalist mülkiyetin temelini oluşturan ağır sanayinin kollektif mülkiyetine geniş tarımsal kooperatiflerin mülkiyeti de katıldı. Gittikçe gelişen kollektif çiftlik mülkiyeti ile birlikte *sosyalist mülkiyet* geniş bir taban buldu.

Sanayideki dev gelişmeler merkezi denetimin önderliğinde tarımsal emeğin de hizmetine sunuldu ve tarımsal emek endüstriyel emek durumuna yükseltildi. Kolhozlar (tarımsal kooperatifler) kendi sanayi mamülü ihtiyaçlarını yine kendileri üretir duruma geldiler. Şehirle kırsal arasında azalan fark, endüstriyel emekle tarımsal emek arasındaki farkın azalmasına ve giderek kafa ve kol emeğinin birbirlerine yaklaşmalarına yolaçtı.

Bütün bu gelişmeler toplumun diğer sınıf ve tabakalarını da yakından etkilemekteydi. Teknik elemanlar, sanatçılar ve özellikle *aydınlar* kategorisine giren toplum kesimleri başlangıçta mütereddit davrandıkları sosyalist kuruluşa gönülden katılmaya başladılar. İşçiler ve köylülerle omuz omuza bu kuruluşun çeşitli alanlarında kendilerine düşen görevleri yerine getirdiler. Maddî hayatın sosyalist örgütlenişi içinde yer aldılar ve sosyalizm güçlerinin ayrılmaz parçası haline geldiler. Sovyetler Birliğinde sosyalizmin kuruluşuna karşı olan sınıf ve zümreler ortadan kalktıkça onların yerini, sosyalizmin kuruluşundan yana ve bu kuruluşa fiilen katılan, işçilerden, köylülerden ve aydınlardan oluşan geniş *halk yığınları* aldı. Bütün bu yığınlar *emek kategorisi* etrafında kenetlendiler.

Bu gelişmeler Sovyetler Birliğini oluşturan bütün halk topluluklarında ortaklaşa ortaya çıkıyordu. Bütün bu halklar kendi varlıklarını koruyarak ve geliştirerek gönüllü birlik temeli üzerinde sosyalizmin inşasına katılıyorlar. Bilriğin içinde yer alan diğer halklarla ekonomik ve kültürel bağlarını güçlendiriyorlar ve birbirlerine daha da yaklaşıyorlar. Kapitalist çarlık Rusyasının «milletler hapishanesi» sosyalizm şartlarında altında halkların kardeşlik için yaşadığı ve kaynaştığı bir *cennete* dönüşüyor. 15 sosyalist ulusun oluşturduğu bu birlik, insan toplumunun ileri bir aşamasına, Sovyet Sosyalist Cumhuriyetleri Birliğinin bu günkü aşamasına vardı. Gündemindeki tarihsel sorunların pek çoğunun üstün ve gayretli çalışmalarıyla çözen bu *halklar topluluğu* (SSCB) sınıfsız toplumun temelini oluşturması göreviyle yüz yüze bulunmaktadır.

TOPLUMSAL DEĞİŞMELERİN ANAYASADAKİ YANSIMASI:

HALKIN DEVLETİ

Yeni SSCB Anayasası'nda yer alan değişikliklerin belkide en önemlisini *halkın devleti* tanımı oluşturmaktadır. Sovyetler Birliği 1935 Anayasasında *işçilerin ve köylülerin sosyalist devleti* olarak isimlendirilmiştir. Elbetteki bu isimlendirme rastgele olmamıştır ve belli tarihsel gelişmelerin ürünü olarak ortaya çıkmıştır.

İnsan toplumlarının gelişmesi bazı objektif yasalar çerçevesinde mümkün olmaktadır. Bu gelişme süreci içinde yeni kategoriler doğmakta, gelişmekte ve ortadan kalkarak yerini başka kategorilere terketmektedir. Bazılarına yeni maddi içerikler dolmakta ve bu durum o kategorilerin biçimini de değiştirmektedir.

Devlet dediğimiz tarihsel kategori de bu yasalara tâbi olarak doğmakta, büyümekte ve yokolmaktadır. Bilindiği gibi devlet sınıfların ortaya çıkışıyla birlikte varolmuştur. Sınıflar ortadan kalktığı zaman da kendiliğinden yokolacaktır. Lakin devlet kendi tarihi içinde de önemli değişikliklere uğramaktadır. Toplumun maddi alt yapısına göre şekillenen üstyapısını nbir unsur olarak devlet maddi hayatın değişmesine uygun değişerek varolagelmıştır. Bir sınıfsal baskı aracı olması anlamında değişmemiş olan devlet, tarih boyunca sürekli değişen görevler üstlenmiş ve bu görevlerin dayattığı biçimlere bürünmüştür.

İlk sınıflı toplumun, insan emeğini zorbaca gasbeden silahlı adamlardan oluşan devletinden çok daha farklı görevleri ve biçimleri vardır çağdaş burjuva devletinin.

Sosyalist toplumun devleti de burjuva devletten farklı yapıda bir devlet biçimidir. Proletaryaya diktatörlüğü adını alan bu devlet üstlendiği görevler açısından ileri bir tarihi aşamayı temsil eder. Sosyal sınıfların ortadan kalkması sürecinde bu devlet kendi varlığının temelini kaldırmış olacağı için yokolacaktır. Onun görevleri devletin tarihsel olarak son bağımsız eylemini ifade etmektedir.

Toplumsal eylemin araçları eylemin karakterine uygun düşerler. Başlangıçta burjuvazinin direncini kesin olarak kırmak ve sömürücü sınıfları ortadan kaldırmak görevini üstlenmiş olan proletaryaya diktatörlüğü, eylemine uygun olarak örgütlenmiştir. Lakin proletaryaya diktatörlüğünün görevi sadece bu değildir. O aynı zamanda sosyalizmin kuruluşu aşamasının da devletidir. Bu aşamada ise görevlerinin niteliği değişmektedir. Artık devlet, sosyalizmin kurucusu olan üretim güçlerini bir araya toplamak ve onları yönlendirmek durumundadır. Bu yönlendiricilik görevini yerine getirdikçe toplumun maddi yapısında değişiklikler olmakta ve bu değişimler de devletin yapısını değişikliğe uğratmaktadır. *Yokolmağa mahkûm* olan bir devletin ise bu yokoluşa doğru sürekli bir değişim içinde olacağı açıktır.

Sovyetler Birliğinde de uzun tarihsel çabalar sonucu varılan bu aşamada sömürücü sınıflar tasfiye edilmiş ve ortaya sosyalist kuruluşun *halk* kategorisi çıkmıştır. Artık ne kapitalistler ve ne de toprak sahipleri vardır. İşçiler, köylüler ve sosyalizm için çaba gösteren aydınlar vardır. Ve Sovyet toplumu bu unsurlardan oluşmaktadır. Sosyalizmin insan temelini oluşturan bu *halk* kategorisi gittikçe pekişmekte ve homojenleşmektedir. Kafa ile kol emeği arasındaki ayırım azalmıştır ve daha da azaldıkça bu *halk* köşeli olarak şekillenecek ve yeni bir tarihsel olgu olarak bundan sonraki gelişmelere damgasını vuracaktır.

Toplumun maddi karakterindeki bu değişimler kaçınılmaz olarak onun üst yapısında da yeni şekillenmelere yol açmaktadır. *Halkın devleti* kavramı da ortaya çıkan yeni halk topluluğunun üst yapıdaki yansımından başka bir şey değildir.

HALKIN DEVLETİ, İLERİ BİR TARİHSEL AŞAMAYI TEMSİL EDER

Burjuvazi devleti ötedenberi sınıflar üstü bir olguymuş gibi gösterme çabası içindedir. Bu nedenle Marks, Engels devletin sınıfsal karakterini göstermek için bilimsel çabalara girişmişler ve burjuvazinin yalanlarını su yüzüne çıkarmışlardır. Tarihte burju-

vazinin bu tür demagojilerinin dikkati çekenlerinden biri de «halk devleti», «özgür halk devleti» gibi kavramlar olmuştur. *Kapitalizm çağında* ve sömürücü sınıflı bir toplumda devleti tanımlamak için kullanılan bu kavramların bir aldatmaca olduğu açıktır. Çünkü devlet sınıfsal bir olgudur ve belli bir sınıfın öteki sınıflar üzerinde uyguladığı egemenliğin aracıdır. O halde kapitalist toplumda *bütün halkın devleti* gibi bir kavram, devletin sınıfsal karakterini gizlemeye yarar ve burjuvaziye hizmet eder. Marks ve Engels bu tür tanımların üzerinde fırtına koparmamışlar ama burjuvazinin devlet üzerine ortaya attığı aldatmacalarla amansız bir mücadele yürütmüşlerdir. Lenin Engels'ten şu satırları aktarıyor:

«Anarşistler'halk devleti'ni kafamıza kaktılar.» Engels böyle söylerken, özellikle Bakunin'i ve onun Alman sosyal-demokratlarına karşı saldırılarını düşünür. Engels, «halk devleti'nin, «tıpkı özgür halk devleti» gibi, bir anlamsızlığı, sosyalizme bir aykırılığı olması ölçüsünde, bu saldırıların haklılığını kabul eder.» (Devlet ve Devrim. Lenin. Emek yay. s, 91)

Burada altını çizmemiz gereken satır şudur: *sosyalizme bir aykırılığı olması ölçüsünde*. Demekki sosyalizme aykırılığı olmayan ölçüleride olabilir bu kavramın. Üstelik bu ölçüler çağımızda değil, gelişmiş bir sosyalist toplumda değil, daha kapitalizmin en koyu biçimde yaşandığı bir çağda bulunabilmiştir. Bakalım nasıl:

«Ama, kendisini baskı altında tutanları; bizzat yendiği anda da, halk çoğunluğunun «özel bir baskı gücü»ne artık ihtiyaç yoktur.» (Aynı yapıt s, 58)

Demek ki *halk çoğunluğunu* baskı altında tutanların yenilgisinden sonra artık *baskı gücüne* ihtiyaç kalmamaktadır. Baskı altında tutanlar ise burjuvazi ve toprak ağaları olduğuna göre onların ortadan kaldırılmasından sonra geride sadece *halk çoğunluğu* kalmaktadır.

İşte bugün Sovyetler Birliğinde, sömürücü sınıfların tasfiyesinden sonra ortada sadece *halk* kalmıştır. Yeni bir tarihsel kategori olan bu halkın artık baskı gücüne ihtiyacı yoktur. Çünkü baskı altına alınacak bir toplumsal sınıf ya da zümre kalmamıştır. Bu aşamada hem devletin karakterinin ve hem de görevlerinin değişmesi kaçınılmaz olmaktadır. *Halkın devleti* kavramı da bu aşamada *proletarya diktatörlüğünü* zorunlu olarak izleyen biçimlenişinden başka bir şey değildir. Ayrıca, proletarya diktatörlüğü, sadece burjuvazinin üzerinde değil, aynı zamanda özlemleri proletaryadan farklı olan ve bu nedenle proletaryanın otoritesini tanımayacak olan emekçi ara tabakalarına karşı da uygulanır. İşçi sı-

nı ile diğer emekçi tabakalar arasında fark azalınca, işçi ile köylülük arasındaki fark küçülünce, bu devlet tüm halkın devleti olacaktır. Bu gelişmelerden ne emperyalistler ne de sağ ve «sol-revizyonistler asla umutlanmasınlar. Çünkü tarih Marksizm-Leninizm' gösterdiği doğrultuda ilerlemektedir. Yeni SSCB Anayasası'nın getirdiği yenilikleri ayrıntılarıyla ele aldığımızda bunu açıkça göreceğiz. Ama *halkın devleti* üzerine kafa bulandırmak isteyenlere, sosyalizmin biliminden bir kaç örnek daha hatırlatmakta yarar görüyoruz.

«Devlet, bir gücün özel örgütüdür; belirli bir sınıfın sırtını yere getirmeye mahsus bir şiddet örgütü. Peki, proletaryanın yenmek zorunda olduğu sınıf hangisidir? Sadece sömürücüler sınıfı elbette. yani burjuvazidir.» (aynı yapıt s, 33)

Revizyonistler *halkın devleti* ile, devletin baskı gücü olmaktan çıktığını ve böylece sınıf mücadelesinin yumuşatıldığını yayarlar. Yılmaya devam etsinler çünkü bu doğrudur ve burjuvazinin genel olarak tüm sömürücü sınıfların yokolmasından sonra artık devletin şiddet örgütü olarak bir işlevi kalmamıştır. *Halkın devleti* de bir şiddet örgütü değil sınıfsız toplumun maddi ve teknik temellerinin yaratılmasını güvence altına alacak ileri bir devlet biçimidir. *Halkın devleti* aşamasına ulaşılması beklenmedik bir olay değildir. Tam tersine, sosyalizmin bilimi devletin yokolması süreci üzerinde ulaşılması gerekli bir ileri aşama olarak görmektedir *halkın devletini*. Bu konuda Lenin şunları söylemektedir:

«Gerçekten, devletin ortadan kalkması için devlet hizmetlerinin büyük çoğunluğu tarafından giderek bütün halk tarafından yapılabilecek kadar basit kayıt-kuyut ve denetim işlemleri haline gelmesi şarttır.» (aynı yapıt s, 107)

Lenin'in bu sözlerinden keyfince anlam çıkaracak olanlar çikabilir. Ama konumuz içinde bu sözlerin bir tek anlamı vardır. Devlet giderek bütün halkın yapabileceği (yapabilmek için bizzat katılmak gerekir) hizmetler ve denetimler bütünlüğü haline gelmelidir. Bu hale gelen bir devlet ise *bütün halkın devleti* karakterine ulaşmış olur. Lenin'in burada kastedtiği, devlet hizmetlerinin basitleştirilmesi değildir. Çünkü zaten sosyalizmin öncülü olarak kapitalizm bu işi yerine getirmektedir. Devletin ortadan kalkabilmesi için bu yapıya ulaşması gerekmektedir. «Tüm halkın devleti» kavramına karşı çıkan «sol»-revizyonistler gerçekte, devleti mutlaklaştırın, toplumu statik gören *idealist* ve küçük-burjuva zihniyetini temsil etmektedir.

Bu konuda son olarak şunu belirtelim: Kapitalist toplum sınıflı bir toplumdur ve orada varolan olgular sınıf karakteri taşımaktadırlar. Örneğin *Ulus* bir kategoridir. *Mal* bir kategoridir. *Para* bir kategoridir. Ama bütün bu burjuva kategoriler sosyalist toplumda işlevleri ve içerikleri değişik olarak vardılar. Ulus kapitalist muhtevasından soyunmuş ve sosyalist ulus haline gelmiştir. Mal kapitalistlerin elinden kurtulup insan ihtiyaçlarının giderilmesine yarayan bir nesne olma yoluna girmiştir. Para sermaye olmaktan çıkmış sadece değişim ve ödeme aracı olarak iş görmeye sınırlandırılmıştır. Bu nedenle burjuva kavramlardan kalkıp sosyalizmin eleştirisine(!) yönelmek çıkmaz bir sokaktır. Varolan ya da ortaya çıkan yeni kavramların irdelenmesi ancak onların maddi muhtevaları ele alınarak yapılmalıdır. Bilimsel olan tek yöntem budur.

YENİ SSCB ANAYASASI NE GETİRDİ?

Sovyet insanının yoğun çabaları Sovyet halklarını ileri bir tarihsel aşamaya getirdi. Yeni SSCB Anayasası da bu gelişmeye yeni yorumlar ve yeni perspektifler getiriyor. Bunlardan en önemlisi yukarıda belirttiğimiz gibi devletin ortaya çıkan yeni karakterinin tesbitidir. Bu tesbitin doğruluğunu pekiştirmesi bakımından 1935 anayasasına oranla getirilen yenilikleri, maddi içerikleriyle birlikte kısaca gözden geçirelim.

—Yeni Anayasa'da devletin tanımı yapılırken işçilerin, köylülerin ve aydınların genel sosyalist halk devleti tanımının yanında bu devletin öteki sovyet uluslarının da devleti olduğu belirtilmiş. Bunun anlamı açıktır. Sosyalist uluslar adil işbirliği temeli üzerinde gittikçe kaynaşmaktadırlar. Bu olgu ise kendini devletin merkezi karakterinin güçlenmesi şeklinde ortaya koyuyor. Federatif birlik demokratik merkezîyetçi bir birliğe doğru gelişmektedir. Bu gelişmeyi burjuvazi gibi sapık akımların da çarpıtması olasıdır. Bu nedenle sosyalizmin biliminden kısa bir hatırlatma yapmakla yetinelim:

«Gerçekten demokratik merkezî cumhuriyet, federatif cumhuriyetten daha fazla özgürlük sağlıyordu. Başka bir deyişle, tarihin gördüğü azami mahalli, bölgesel vb. özgürlükler, federatif cumhuriyet tarafından değil, merkezî cumhuriyet tarafından sağlanmıştır.» (aynı yapıt s. 102)

Bu sözlerden çıkarılması gereken ders hangi özel durum için söylendiği değil, hangi tarihsel eğilimi tesbit ettiği. Sovyet halk-

larının kaynaşması ve merkezi bir devlete yaklaşması ileri bir adımdır ve anayasa bunu belgelemektedir.

—Yeni anayasa Sovyetler Birliği Komünist Partisinin yönetici ve yön verici, politik sistemin, devletin ve toplum örgütlerinin çekirdeği olduğu belirtilmektedir. Anayasanın bu hükmü de yeni bir tarihsel aşamayı ifade ediyor. Proletarya iktidarını kurmuş ve pekiştirmiş, sosyalist kuruluşun ileri aşamalarına kadar toplumu getirmiş böyle bir politik önderliğin toplumsal etkinliğinin ve kitleler arasındaki saygınlığının artmasından daha doğal bir şey olmaz. Her geçen gün *parti* daha çok sovyet yurttaşını saflarına kazanmakta, yönlendiricilik açısından etkinliğini arttırmaktadır. Bu durum Partinin Sovyetlerde ve öteki devlet organlarında temel güç haline gelmesini sağlamaktadır. Politik iktidarın fethedilmesi ile başlayan süreç kapitalizmin fethedilerek sosyalizme dönüştürülmesi ve giderek *bütün halkın fethedilmesi* şeklinde gelişmektedir.

—1935 anayasasında, iktidarın politik temelini işçi sovyetlerine ait olduğu belirtilmektedir. Yeni anayasada ise «egemenliğin politik temeli halka aittir.» denilmektedir. Bu durumda maddi hayattaki değişmelerin anayasaya yansımından başka bir şey değildir. İşçi sınıfı tarihsel görevini yerine getirebilmek için politik egemenliği başka güçlerle paylaşamaz ama *başka güçleri* (sosyalizm yandaşı güçleri) elde etmek ve o güçleri kendisiyle bütünleştirmek zorundadır. Bu, işçi sınıfının kendi varoluş şartlarına karşı verdiği genel mücadelenin ayrılmaz bir parçasıdır. Kendini inkar eden ve öteki sınıfları da kendini inkara zorlayan proletarya bu gelişmenin belli bir evresinde *halk* olmak zorundadır. Politik egemenliğin halka ait olması ile işçi sınıfının politik egemenliği elinde bulundurması arasında bir fark yoktur. Sovyet anayasası da bu gelişmeyi tesbit etmekte ve pekiştirmektedir.

—Tarımsal emeğin endüstriyel emek haline dönüştürülmesi ve kolhoz (kooperatif) mülkiyetin devlet mülkiyetine yaklaştırılması yeni anayasada halkın devletin görevleri olarak gösterilmiştir. Artık komünizmin maddi temellerinin kurulması aşamasına gelinmiştir. Bu aşamada kafa ve kol emeği arasındaki fark kaldırılmalıdır. Bilimsel ve teknik gelişmelerin bu konuda seferber edilmesi görev haline gelmiştir. Nitekim daha şimdiden Sovyetler Birliğinde kolhozlar, teknik araç ihtiyaçlarının büyük çoğunluğunu kendi üretimiyle karşılamaktadırlar.

—Sovyet halkının yüksek düzeyde örgütlenmiş bir halk olduğu ve sosyalist kazanımların engin bir güvenceye kavuştuğu gerçeği yeni Sovyet Anayasasına yansımıştır. Örneğin: mahkemelerin,

yurttaşların seçme ve seçilme haklarını çok özel durumlarda bile olsa kaldırma yetkileri alınmıştır. Her ne şekilde olursa olsun özel mahkemeleri kurma yetkisi gereksiz görülerek terkedilmiştir. Halk yargıçlarının mahkemelere tem yetki ile katılamayacakları bazı özel durumları öngören eski hükümler değiştirilmiştir. Ve halk yargıçlarının açık oylamayla seçilmesi ilkesi getirilmiştir. Bütün bunlar, sömürücü sınıfların ortadan kalktığı, işçi sınıfı ile diğer emekçiler arasındaki farkın çok azaldığı koşullarda, devletin bas-kıcı karakterinin zorunlu olarak yokolmaya yüz tuttuğunun belirttileri olarak göze çarpıyor.

—Yeni anayasanın getirdiği öteki hak ve yükümlülüklerden bazılarını da şöyle özetlemek mümkün:

- Önemli konularda referanduma başvurulması ilkesi
- «çalışmayan yemez» ilkesinin kaldırılması
- Herkes konut garantisinin getirilmesi
- Sovyet halklarının tek bir orduya sahip kılınması
- Orta öğrenimin mecburi kılınması
- Yurttaşlara eleştiri hakkının tanınması
- Doğayı ve doğanın zenginliklerinin yurttaşlar tarafından korunması yükümlülüğü. vb.

Bu hak ve görevlerin tümü sovyet toplumunun gelişkinlik düzeyini belirliyor. Halkın gittikçe artan ölçüde yönetime katılması amaçlanıyor. Sovyet insanının özverili çabaları sonucu pek çok sorunun çözümlendiği ve yeni tarihsel görevlerle karşı karşıya geldiğine işaret ediyor.

BARIŞ VE DETANT SORUNU

Yeni Sovyet Anayasasının en dikkate değer yanlarından biri de barış ve DETANT sorununa çok büyük bir değer biçmesidir. Sosyalizmin ve tüm dünya halklarının geleceği açısından bakıldığında çağımızın hareket ettirici temel meselesinin barış meselesi olduğu görülür. İnsanlığın sosyal ilerleme yolunda elde ettiği kazanımların emperyalist saldırganlığa karşı korunması barış davasının başarısıyla yakından ilgilidir. Yeni Sovyet Anayasası, Sovyet yurttaşlarının önüne barış davasını savunmayı ve bu uğurda gerekeni yapmayı sadece ulusal değil, aynı zamanda enternasyonalist bir görev olarak çıkarırken kurtuluşları için savaşıyor halklara da yol gösteriyor.

Yeni Sovyet Anayasasını sadece Sovyet insanının değil, tüm dünya devrimci sürecinin ve tüm halkların ve hatta bütün insanlığın başarısı sayıyor, bundan üstün gurur duyuyoruz.

SOVYET SOSYALİST CUMHURİYETLER BİRLİĞİ ANAYASASI

ANAYASA KOMİSYONU TARAFINDAN SUNULAN VE SSCB YÜKSEK SOVYET PREZİDYUMU TARAFINDAN ÜLKE ÇAPINDA TARTIŞILMAYA AÇILMAK ÜZERE ONAYLANAN SOVYET SOSYALİST CUMHURİYET- LERİ BİRLİĞİ ANAYASASI TASLAĞI

Başında V. İ. Lenin'in bulunduğu Komünist Partisi'nin yönetiminde Rusya işçileri ve köylüleri tarafından gerçekleştirilen Büyük Ekim Sosyalist Devrimi, kapitalistlerin ve büyük toprak sahiplerinin egemenliğine son verdi, baskı zincirlerini parçaladı ve başlıca ödevi devrimci kazanımların korunması, sosyalizmin ve komünizmin kurulması olan yeni tip devlet olan Sovyet devletini kurdu.

Sovyet egemenliği, çok derin sosyo-ekonomik değişiklikler gerçekleştirdi, insanın insan tarafından sömürülmesine, sınıfsal çelişiklere ve ulusal düşmanlığa ebediyen son verdi, üretim araçları üzerinde toplumsal mülkiyeti, emekçi kitleleri için gerçek demokrasiyi kökleştirdi. İnsanlık tarihinde ilk kez sosyalist toplum kurulmuş oldu.

Sovyet halkının ve Büyük Anayurt Savaşı'nda tarihsel zaferi kazanan Silahlı Kuvvetleri'nin sönmez

kahramanlığı sosyalizmin gücünün parlak bir belirtisi olmuştur. Bu zafer, SSCB'nin uluslararası mevzilerini güçlendirdi, tüm dünyada sosyalizm, ulusal kurtuluş, demokrasi ve barış güçlerinin büyümesi için yeni, elverişli olanaklar sağladı.

Yaratıcı çalışmalarını sürdüren Sovyet halkı, ülkesinin hızlı ve çok yönlü gelişimini, sosyalist düzenin mükemmelleşmesini sağladı. İşçi sınıfı, kolhozcu köylüler ve halkçı aydınlar arasındaki birlik, SSCB uluslararası ve halk toplulukları arasındaki dostluk güçlendi. Başlıca gücün işçi sınıfı olduğu Sovyet toplumunun sosyo-politik birliği oluştu, Sovyet devleti proletarya diktatoryası görevlerini gerçekleştirerek genel halk devletine dönüştü. Tüm halkın öncüsü olan Komünist Partisi'nin yönetici rolü arttı.

SSCB'de gelişmiş sosyalist toplum kurulmuş bulunuyor. Sosyalizmin artık kendi temeli üzerinde ge-

lişmekte olduğu bu aşamada yeni düzenin yaratıcı güçleri, sosyalist yaşantı tarzının üstünlükleri daha tam olarak ortaya çıkmakta, emekçiler büyük devrim kazanımlarının sonuçlarından daha genişçe yararlanmaktadırlar.

Bu, güçlü üretim güçlerinin, ileri bilim ve tekniğin kurulduğu, halk refahının devamlı olarak arttığı, kişinin her bakımdan gelişmesi için giderek daha elverişli koşulların olduğu bir toplumdur.

Bu, tüm sosyal katmanların birbirlerine yaklaşması, bütün ulusların ve halk topluluklarının hukuki ve gerçek eşitliği temelinde yeni, tarihsel bir insan topluluğu olan Sovyet halkının olduğu olgun sosyalist toplumsal ilişkiler toplumdur.

Bu, yurtsever ve enternasyonalist olan emekçilerin yüksek örgütlülük, ilerici görüş ve bilinçlilik toplumdur.

Bu, bütün yurttaşların her bir yurttaşın esenliğine ve her yurttaşın da bütünün esenliğine özen göstermesinin yaşam kuralı olduğu bir toplumdur.

Bu, politik sistemiyle tüm toplum işlerinin etkin yönetimini, emekçilerin devlet yaşamına giderek daha aktif katılımını, insanın gerçek hak ve özgürlüklerinin yurttaşlık sorumluluğuyla uyumunu sağlayan gerçek bir demokrasi toplumdur.

Gelişmiş sosyalist toplum, komü-

nizme götüren yolda doğal bir aşamadır.

Sovyet Devleti'nin en yüce amacı, sınıfsız komünist toplumu kurmaktır. Devletin başlıca görevleri, komünizmin maddi - teknik temelini kurmak, sosyalist toplumsal ilişkileri mükemmelleştirmek ve bu ilişkileri komünist ilişkilere dönüştürmek, komünist toplum insanını eğitmek, emekçilerin maddi ve kültürel yaşam düzeyini yükseltmek, ülkenin güvenliğini sağlamak, barışın güçlenmesine ve uluslararası işbirliğinin gelişmesine yardım etmektir.

Sovyet halkı,

bilimsel komünizmi rehber edinenek ve devrimci geleneklerine bağlılığını sürdürerek,

sosyalizmin yüce sosyo - ekonomik ve politik kazanımlarına dayanarak,

sosyalist demokrasinin daha da gelişmesine çalışarak,

dünya sosyalizm sisteminin bir bileşeni olan SSCB'nin uluslararası durumunu gözönünde bulundurarak ve enternasyonal sorumluluğun bilincini kavrayarak,

1918 RSFSR Anayasası'nın, 1924 SSCB Anayasası'nın ve 1936 SSCB Anayasası'nın düşünce ve ilkelerinin sürekliliğini koruyarak,

amaç ve ilkelerini ilan ediyor, genel halk sosyalist devletin öngütlenme esaslarını saptıyor ve bu esasları bu Anayasa'da sağlama bağlıyor.

I. TOPLUMSAL-POLİTİK VE EKONOMİK DÜZENİN ESASLARI

BÖLÜM 1. POLİTİK SİSTEM

Madde 1. Sovyet Sosyalist Cumhuriyetleri Birliği, işçi sınıfının, köylülerin ve aydınların, ülkedeki bütün ulusların ve halk topluluklarının irade ve çıkarlarını ifade eden

genel halk sosyalist devletidir.

Madde 2. SSCB'de egemenliğin tümü halka aittir.

Halk, devlet egemenliğini, SSCB'nin politik temelini oluşturan halk vekilleri Sovyetleri vasıtasıyla gerçekleştirir.

Diğer bütün devlet organları Sovyetlerin denetimindedir ve onlara hesap verir.

Madde 3. Sovyet Devleti'nin örgütlenmesi ve faaliyeti, demokratik merkezîyetçilik ilkesine, aşağıdan yukarıya doğru tüm devlet egemenlik organlarının seçimle işbaşına gelmesi, bu organların halka hesap vermesi, üst kademe organlarının organları için bağlayıcı olması alınan kararların alt kademe ilkesine dayanır. Demokratik merkezîyetçilik, kendi içinde tek elden yönetimi, yerel kuruluşlarda girişim ve yaratıcı aktiflikle, her devlet organının ve görevli kişinin kendine yüklenen ödev için sorumluluğunu birleştirir.

Madde 4. Sovyet Devleti ve tüm organları sosyalist yasalara dayanarak çalışır, hukuk düzeninin, toplum çıkarlarının ve yurttaşların haklarının korunmasını sağlarlar. Devlet kuruluşları, toplumsal örgütler ve görevli kişiler SSCB Anayasası'na ve Sovyet yasalarına uymalıdır.

Madde 5. Devlet yaşamının en önemli sorunları kamu tartışımına sunulur ve keza genel oylama (referandum) yapılır.

Madde 6. Sovyet toplumunun yönetici ve yön verici gücü, onun politik sisteminin, tüm devlet ve toplum örgütlerinin çekirdeği Sovyetler Birliği Komünist Partisi'dir. SBKP, halk içindir ve halka hizmet eder.

Marksist - Leninist öğretille donanmış olan Komünist Partisi, toplumun genel gelişme perspektifini, SSCB'nin iç ve dış politika doğrultusunu belirler, Sovyet halkının büyük yaratıcı çalışmalarını yönetir; komünizmin zaferi uğrunda mücadelelerine planlı, bilimsel esaslara dayanan bir nitelik kazandırır.

Madde 7. Mesleki birlikler, Sovyetler Birliği Leninist Komünist Gençlik Birliği, kooperatif ve diğer yığın-

sal, toplumsal örgütler tüzüklerinde belirtilen görevler uyarınca devlet ve toplum işlerinin yönetimine, politik, ekonomik ve sosyo - kültürel sorunların çözümüne katılırlar.

Madde 8. Sovyet toplumunun politik sisteminin gelişmesindeki başlıca doğrultular, sosyalist demokrasinin daha da genişletilmesi, yani emekçilerin toplum ve devlet işlerinin yönetimine giderek daha genişçe katılmaları, devlet mekanizmasının mükemmelleştirilmesi, toplumsal örgütlerin aktifliğinin yükseltilmesi, halk denetiminin artırılması, devlet ve toplum yaşamının hukuki temelini güçlendirilmesi, açıklığın genişletilmesi, kamuoyunun sürekli olarak gözönüne alınmasıdır.

BÖLÜM 2. EKONOMİK SİSTEM

Madde 9. SSCB ekonomik sisteminin temelini, üretim araçları üzerindeki sosyalist mülkiyet oluşturur. Sosyalist mülkiyet, devlet (genel halk) mülkiyetini; kolhozların ve diğer kooperatif örgütlerinin (kolhoz - kooperatif) mülkiyetini; sendika ve diğer toplum örgütlerinin mülkiyetini kapsamına alır.

Devlet, sosyalist mülkiyeti korur ve onun yetkinleşmesi için koşullar yaratılır.

Hiç kimse sosyalist mülkiyetten kişisel kazancı için yararlanma hakkına sahip değildir.

Madde 10. Devlet mülkiyeti, tüm Sovyet halkının ortak malı ve sosyalist mülkiyetin başlıca şeklidir.

Toprak, toprak altı, sular ve ormanlar sadece devlet mülkiyetinde bulunur. Başlıca üretim araçları - sanayi, inşaat ve tarım işletmeleri, ulaştırma ve bağlantı araçları, bankalar, ticari ve sosyal kamu işletmeleri - başlıca kent konut fonu devlete aittir.

Madde 11. Kolhozların ve diğer kooperatif örgütlerinin tüzüklerinde belirtilen görevlerin gerçekleştirilmesine hizmet eden üretim araçları ve öteki mallar kolhozların ve diğer kooperatif örgütlerinin, onların birliklerinin mülkiyetidir. Kolhozların elinde bulunan toprak, ücretsiz ve süresiz kullanım için bu kolhozların malı olarak kaydedilir.

Devlet, kolhoz - kooperatif mülkiyetinin gelişmesine ve onun devlet mülkiyetine yaklaştırılmasına yardım eder.

Sendikaların ve öteki toplumsal örgütlerin tüzüklerinde yazılı görevleri yerine getirmeleri için gerekli olan mallar, bu örgütlerin mülkiyeti sayılır.

Madde 12. SSCB yurttaşlarının kişisel mülkiyetinde emekle elde edilen gelirleri ve tasarrufları, konut ve yardımcı ev ekonomisi, ev eşyaları, kişisel tüketim eşyaları ve zorunlu eşyaları bulunur. Yurttaşların kişisel mülkiyet hakkı ve keza kişisel mülkiyetin miras hakkı yasayla korunur.

Devlet ve kolhoz tarafından yasayla saptanan düzene uygun olarak yardımcı ekonomi (hayvan ve kümes hayvanları da dahil), meyvacılık ve sebzeçilik ve keza özel konut yapımı için verilen toprak parçaları yurttaşların istifadesinde bulunabilir.

Yurttaşların kişisel mülkiyetinde ve istifadesinde bulunan mallar, haksız kazançlar elde etmek için hizmet edemez veya topluma zarar verecek şekilde kullanılamaz.

Madde 13. Toplumsal zenginliğin, halkın ve her Sovyet insanının refahının artış kaynağı Sovyet insanlarının özgür emeğidir.

Devlet, emeğin ve tüketimin ölçüsünü «herkesten yeteneğine, herkese emeğine göre» ilkesine uyarak sağlar. Devlet gelirden alınan ver-

gileri belirler, vergiden ayrı tutulacak iş ücreti düzeyini saptar.

İnsanın toplum içindeki durumunu, topluma yararlı çalışma ve bu çalışmanın sonuçları belirler. Devlet maddi ve manevi etkenleri birleştirerek emeğin her Sovyet insanının birinci derecede hayati değer taşıyan gereksinmesi haline getirilmesine yardımcı olur.

Madde 14. Sosyalizmde toplumsal üretimin en yüce amacı, insanların artan maddi ve manevi gereksinmelerinin daha iyi şekilde karşılanmasıdır.

Emekçilerin yaratıcı aktifliğine, sosyalist yarışmaya, bilimsel - teknik ilerleme başarılarına dayanan devlet, iş veriminin artmasını, üretim etkinliğinin ve çalışma niteliğinin yükseltilmesini, halk ekonomisinin dinamik ve dengeli gelişimini sağlar.

Madde 15. SSCB ekonomisi, toplumsal üretimin, bölüşümün ve ülke toprakları üzerindeki mübadelenin tüm halkalarını kapsayan tek halk ekonomisi kompleksinden oluşur.

Ekonominin yönetimi, halk ekonomisinin gelişimine ve sosyo - kültürel kuruluşa ilişkin devlet planları temelinde branşlar ve bölgeler ilkesi gözönüne alınarak, merkezden yönetim, işletmelerin, birliklerin ve diğer örgütlerin ekonomik bağımsızlığı ve girişimciliğiyle birleştirilerek gerçekleştirilir. Bu durumda ekonomik hesap, gelir ve maliyet aktif biçimde kullanılır.

Madde 16. Emekçi kolektifleri, toplumsal örgütler, işletmelerin ve birliklerin yönetimine, emeğin ve günlük yaşamın düzenlenmesi, üretimin geliştirilmesi ve sosyo - kültürel gereksinmeler ve maddi ödüller için ayrılan paraların kullanımı sorunlarının çözümüne katılırlar.

Madde 17. SSCB'de yasa uyarınca zanaat, tarım, kamu hizmeti

alanında bireysel emek faaliyeti ve münhasıran yurttaşların ve onların aile üyelerinin kişisel emeğine dayanan diğer emek faaliyeti türlerine de izin verilir.

Madde 18. SSCB'de şimdiki ve gelecek kuşakların yararına toprağın ve toprak altının, bitki ve hayvanlar dünyasının bilimsel esaslara dayanarak rasyonel kullanımının korunması, hava ve su temizliğinin korunması, doğal zenginliklerin yeniden üretiminin sağlanması ve insanı çevreleyen ortamın iyileştirilmesi için gerekli önlemler alınır.

BÖLÜM 3.

SOSYAL GELİŞME VE KÜLTÜR

Madde 19. Sovyet Devleti, toplumun sosyal uyumunun artmasına, kent ve köy, kafa ve kol emekleri arasındaki önemli farkların ortadan kaldırılmasına, SSCB'nin tüm ulusların ve halk topluluklarının daha da gelişmesine ve birbirlerine yaklaşmalarına yardım eder.

Madde 20. Sovyet Devleti, «her insanın özgür gelişimi, herkesin özgür gelişmesi için koşuldur» şeklindeki komünist ideale uyarak yurttaşların yaratıcı güçlerini, yetenek ve becerilerini geliştirmeleri ve kullanmaları ve kişinin her bakımdan gelişebilmesi için gereken gerçek olanakların genişletilmesini amaç edinir.

Madde 21. Devlet, çalışma koşullarının iyileştirilmesine, üretimin bütünüyle makineleştirilmesi ve otomatikleştirilmesi temelinde ağır kol emeğinin azaltılması ve daha sonra da tamamen ortadan kaldırılmasına özen gösterir.

Madde 22. SSCB'de tarımsal emeğin endüstriyel emek haline getirilmesi, kırsal kesimdeki halk eğitimi, kültür, sağlığı koruma, kamu hiz-

meti, ticaret ve belediye ekonomisi kuruluşları ağının genişletilmesi ve köylerin bayındır kasaba haline getirilmesi programı hiç şaşmadan uygulanır.

Madde 23. Devlet, iş veriminin artışına uygun olarak emekçilerin iş ücretlerinin ve reel gelirlerinin düzeyini yükseltme doğrultusunu hiç şaşmadan uygular.

Toplum üyelerinin gereksinmelerinin daha tam şekilde karşılanması amacıyla toplumsal tüketim fonları kurulur. Devlet, toplumsal örgütlerin ve emekçi kolektiflerinin geniş katılımıyla bu fonların artışını ve adil bölüşümünü sağlar.

Madde 24. SSCB'de devlet sağlığı koruma, sosyal yardım, kamu hizmeti, toplumsal beslenme ve belediye ekonomisi sistemleri faaliyette bulunur ve gelişir.

Devlet, kooperatif ve diğer toplumsal örgütlerin halka hizmet alanındaki çalışmalarını teşvik eder.

Madde 25. SSCB'de komünist eğitime, gençlerin manevi ve fiziki gelişmesine, gençliğin çalışmaya ve toplumsal faaliyete hazırlanmasına hizmet eden tek eğitim sistemi mevcuttur. SSCB'de eğitim ücretsizdir.

Madde 26. Devlet, toplumun gereksinmeleri uyarınca bilimin planlı gelişimini ve bilimsel kadro yetiştirilmesini sağlar, bilimsel araştırmaların sonuçlarının halk ekonomisine ve diğer yaşam alanlarına uygulanmasını organize eder.

Madde 27. Devlet, toplumun manevi değerlerinin korunmasına ve çoğaltılmasına, bu değerlerin Sovyet insanların kültür düzeyinin yükseltilmesi için geniş şekilde kullanılmasına özen gösterir.

SSCB'de profesyonel sanatın ve halkçı sanat yaratıcılığının gelişimi mümkün olduğu kadar teşvik edilir.

BÖLÜM 4. DIŞ POLİTİKA

Madde 28. Sovyet Devleti, sürekli olarak Leninist barış politikasını izler, halkların güvenliğinin güçlendirilmesine ve geniş uluslararası işbirliğine çalışır.

SSCB'nin dış politikası, SSCB'de komünizmin kurulması için elverişli koşulların sağlanmasına, dünya sosyalizminin mevzilerinin güçlendirilmesine, halkların ulusal bağımsızlık ve sosyal ilerleme uğrunda mücadelesini desteklemeye, saldırı savaşlarını önlemeye ve sosyal düzenleri farklı devletlerin barış içinde birlikte yaşaması ilkesinin sürekli olarak gerçekleştirilmesine yöneliktir.

SSCB'de savaş propagandası yasak olarak yasaklanmıştır.

Madde 29. SSCB'nin diğer devletlerle ilişkileri, kuvvet kullanma ya da kuvvet kullanma tehdidinde bulunmaktan karşılıklı olarak vazgeçme; egemen eşitlik; sınırların değişmezliği; devletlerin toprak bütünlüğü; tartışmaların barışçı yoldan düzenlenmesi; iç işlere karışmama, insan haklarına ve temel özgürlüklere saygı, halkların hak eşitliği ve kendi kaderini belirleme hakkı, devletler arasında işbirliği; ortaklaşa kabul edilen ilkelerden ve uluslararası hukuk ölçülerinden, SSCB'nin imzaladığı uluslararası antlaşmalardan doğan yükümlülüklerin iyi niyetle yerine getirilmesi ilkelerine uyma esasına dayanır.

Madde 30. Dünya sosyalizm sisteminin ve sosyalist topluluğun bir bileşeni olan Sovyetler Birliği, sosyalist ülkelerle dostluk ve işbirliğini, kardeşçe karşılıklı yardımı, sosyalist enternasyonalizm temeli üzerinde geliştirir ve güçlendirir, ekonomik entegrasyona ve uluslararası iş bölümüne aktif olarak katılır.

BÖLÜM 5. SOSYALİST VATANIN KORUNMASI

Madde 31. Sosyalist vatanın korunması devletin en önemli görevi, tüm halkın davasıdır.

Sosyalist kazanımların, Sovyet halkının barışçı emeğinin, devletin egemenliğinin ve toprak bütünlüğünün korunması amacıyla SSCB'de Silahlı Kuvvetler kurulmuş ve genel askerlik yükümlülüğü konmuştur.

SSCB Silahlı Kuvvetleri'nin halkın önündeki görevi, sosyalist vatani sağlam şekilde korumak, herhangi bir saldırgan hemen karşı koymayı garanti edecek şekilde devamlı askeri hazırlık durumunda bulunmaktadır.

Madde 32. Devlet, ülkenin güvenliğini ve savunma gücünü sağlar, SSCB Silahlı Kuvvetleri'ni gerekli herşeyle donatır.

Devlet organlarının, toplum örgütlerinin, görevli kişilerin ve yurttaşların, ülkenin güvenliğinin sağlanması ve savunma gücünün artırılmasıyla ilgili yükümlülükleri yasayla belirlenir.

II. DEVLET VE KİŞİ

BÖLÜM 6. SSCB VATANDAŞLIĞI.

Madde 33. Sovyet vatandaşlığı, tüm SSCB için tektir. Birlik cumhuriyetinin her yurttaşı SSCB yurtta-

şıdır.

Sovyet vatandaşlığına alınma ve vatandaşlıktan çıkarılma esasları ve

düzeni SSCB yasasıyla belirlenir.

Yurt dışındaki SSCB yurttaşları Sovyet Devleti'nin koruyuculuğundan ve kayırcılığından yararlanır.

Madde 34. SSCB yurttaşları, soyuna, sosyal ve mülkiyet durumuna, ulusal ve ırksal konumuna, öğrenimine, dine karşı tutumuna, uğraşlarının cinsine ve karakterine, oturduğu yere ve diğer durumlara bağlı olmaksızın yasa önünde eşittir.

Madde 35. SSCB'de kadın erkeklerle eşit haklara sahiptir.

Bu hakların gerçekleştirilmesi, öğrenim ve mesleki eğitim yapılmasında, çalışmada, çalışmanın ödüllendirilmesinde ve çalışmada ilerlemede, toplumsal-politik ve kültürel faaliyette kadınlara eşit olanakların sağlanmasıyla, kadınların emeğinin ve sağlığının korunması konusunda alınan özel önlemlerle; hamile kadınlara ve annelere ücretli izin ve diğer avantajların sağlanması da dahil, anne ve çocuğun hukuken korunması, maddi ve manevi yönden desteklenmesiyle; kimsesiz annelere yapılan devlet yardımıyla sağlanır.

Madde 36. Çeşitli milliyet ve ırklara mensup Sovyet yurttaşları eşit haklara sahiptir.

Bu hakların gerçekleştirilmesi, tüm SSCB uluslarının ve halk topluluklarının her bakımdan gelişmesi ve birbirlerine yaklaştırılması politikasıyla, yurttaşların Sovyet yurtseverliği ve sosyalist enternasyonalizm ruhunda eğitilmesiyle, ana dilinin ve diğer SSCB halklarının dillerinin kullanılması olanağıyla sağlanır.

Nasıl olursa olsun hakların dolaysız ya da dolaylı olarak sınırlandırılması, yurttaşların ırksal ve ulusal belirtilerine göre dolaysız ya da dolaylı üstünlük kurması, keza her türlü ırksal veya ulusal ayrıcalık, düşmanlık ya da nefret vaazı yasa esasında cezalandırılır.

Madde 37. SSCB'de yabancı uyruklulara ve uyruksuz kişilere yasayla öngörülmüş olan haklar ve özgürlükler, bu arada yasaya göre kendilerine ait olan kişisel mülkiyet, ailevi ve diğer haklarının korunması için mahkemeye ve başka devlet organlarına baş vurma hakkı garanti edilir.

SSCB topraklarında bulunan yabancı uyruklular ve uyruksuz kişiler SSCB Anayasası'na saygı göstermek ve Sovyet yasalarına uymakla yükümlüdürler.

Madde 38. SSCB, emekçilerin çıkarlarını, barış davasını savunma devrimci ve ulusal-kurtuluş hareketine katılma, ilerici toplumsal-politik, bilimsel ya da başka bir yaratıcı faaliyette bulunmaları dolayısıyla kovuşturulan yabancılara sığınma hakkı tanır.

BÖLÜM 7. SSCB YURTTAŞLARININ TEMEL HAKLARI - ÖZGÜRLÜKLERİ VE YÜKÜMLÜLÜKLERİ

Madde 39. SSCB yurttaşları, SSCB Anayasası ve Sovyet yasalarıyla ilan ve garanti edilen sosyo-ekonomik, politik ve kişisel haklara ve özgürlüklere tam olarak sahiptirler. Sosyalist düzen, hakların ve özgürlüklerin genişletilmesini, yurttaşların yaşam koşullarının sosyo-ekonomik ve kültürel gelişme programlarının yerine getirilmesi ölçüsünde devamlı olarak iyileştirilmesini sağlar.

Yurttaşlar tarafından hakların ve özgürlüklerin kullanılması toplum ve devletin çıkarlarına, diğer yurttaşların haklarına zarar vermemelidir.

Madde 40. SSCB yurttaşları, çalışma hakkına, yani meslek, uğraş ve çalışma türünün, eğilimine, yeteneklerine, mesleki eğitimine, öğrenimine uygun olarak ve toplumsal ge-

reksinmeleri hesaba katarak seçilmesi hakkı da dahil olmak üzere niceliğine ve niteliğine uygun ücretle garantili iş edinme hakkına sahiptirler.

Bu hak, sosyalist ekonomi sistemiyle, toplumun üretim güçlerinin sürekli artışıyla, ücretsiz mesleki öğretimle, iş uzmanlığının yükseltilmesiyle ve yeni mesleklerin öğretilmesiyle sağlanır.

Madde 41. SSCB yurttaşları dinlenme hakkına sahiptirler.

Bu hak, işçiler ve memurlar için 41 saatlik iş haftasıyla ve bir dizi meslek ve üretim dallarında kısaltılmış iş günüyle, gece vardiyalarında çalışma süresinin azaltılmasıyla, yıllık ücretli izinlerin sağlanmasıyla, hafta tatil günleriyle ve eğitici-kültürel ve sağlık kuruluşları ağının genişletilmesiyle, yığınsal sporun, kültür fiziğin ve turizmin geliştirilmesiyle, meskûn yerlerde dinlenme için elverişli olanakların ve boş zamanın rasyonel şekilde kullanımı için diğer koşulların yaratılmasıyla sağlanır.

Kolhozcuların çalışma ve dinlenme süreleri kolhoz tüzükleriyle düzenlenir.

Madde 42. SSCB yurttaşları sağlıklarının korunması hakkına sahiptirler.

Bu hak, devletin koruma kuruluşlarınca yapılan yüksek düzeyde ücretsiz tıp yardımıyla, iş güvenliği tekniğinin ve üretim sağlığının geliştirilmesi ve mükemmelleştirilmesiyle, tedavi ve yurttaşların sağlığını kuvvetlendirme kuruluşları ağının genişletilmesiyle, geniş bakım önlemlerinin gerçekleştirilmesiyle, doğal çevrenin sağlığa uygun hale getirilmesi önlemleriyle, yeni yetişen kuşağın sağlığına ayrı bir özen göstermekle, çocukların çalışmasını yasaklamakla, hastalıkların önünü almaya ve azaltmaya, yurttaşların uzun yıllar etkin bir yaşam sürdürmesine yönelik

bilimsel araştırmaların geliştirilmesiyle sağlanır.

Madde 43. SSCB yurttaşları, yaşlılıkta, hastalık halinde, keza iş gücünün tamamen ya da kısmen kaybı ve geçindireninin yitirilmesi halinde maddi yardım alma hakkına sahiptirler.

Bu hak, işçilerin, memurların ve kolhozcuların sosyal sigortasıyla, yaşlılık, malûllük ve geçindirenin kaybı durumunda bağlanan emekli maaşlarıyla, geçici iş göremezlikte verilen yardım paralarıyla, çalışma gücünü kısmen yitiren yurttaşlara iş sağlanmasıyla, kimsesiz geçkin yurttaşlara ve sakatlara özen gösterilmesiyle garanti edilir.

Madde 44. SSCB yurttaşları, konut hakkına sahiptirler.

Bu hak, devlet ve kamusal konut fonunun geliştirilmesi ve korunmasıyla, kooperatif ve özel konut yapımına yardım edilmesiyle, konut yapımı programının gerçekleştirilmesi ölçüsünde verilen konutların toplumsal denetim altında hakça bölüşümüyle ve düşük kira ücretiyle sağlanır.

Madde 45. SSCB yurttaşları, öğrenim hakkına sahiptirler.

Bu hak, tüm öğretim türlerinin ücretsiz olmasıyla, gençler için genel ve zorunlu orta öğrenimin gerçekleştirilmesiyle, mesleki teknik, orta dereceli mesleki ve yüksek öğrenimin, yaşamla ve üretimle bağlılığı temelinde geniş şekilde geliştirilmesiyle; devam gerektirmeyen öğretimin ve gece öğretiminin geliştirilmesiyle; öğrencilere devlet bursları ve diğer avantajların sağlanmasıyla; okul kitaplarının ücretsiz verilmesiyle; okulda ana dilinde öğrenim yapma olanaklarıyla; mesleki doğrultu sisteminin geliştirilmesi ve emekçilerin kendi kendilerini yetiştirmeleri için gerekli koşulların yaratılmasıyla sağlanır.

Madde 46. SSCB yurttaşları, kültür kazanımlarından yararlanma hakkına sahiptirler.

Bu hak, devlet ve toplum fonlarında bulunan ulusal kültür ve dünya kültürü değerlerinin herkes için erişilir olmasıyla, kültürel eğitim kuruluşlarının geliştirilmesi ve ülke topraklarında dengeli şekilde yerleştirilmesiyle, yabancı devletlerle yapılan kültürel değiş-tokuşun genişletilmesiyle sağlanır.

Madde 47. Komünizmin kurulması amaçlarına uygun olarak SSCB yurttaşlarına bilimsel, teknik ve sanatsal yaratıcılık özgürlüğü garanti edilir. Bu özgürlük, bilimsel araştırmaların, buluş ve rasyonalizasyon çalışmalarının genişletilmesiyle, sanatın geliştirilmesiyle sağlanır. Devlet, bunun için gerekli maddi koşulları yaratır, gönüllü dernekleri ve sanat birliklerini destekler.

Yazarların, mucitlerin ve rasyonalizatörlerin hakları yasayla korunur.

Madde 48. SSCB yurttaşları, devlet ve toplum işlerinin yönetimine katılma hakkına sahiptirler.

SSCB yurttaşlar, halkvekilleri Sov yetlerini seçer ve seçilebilirler, yasa taslaklarının ve devlet çapındaki ve yerel anlamdaki kararların görüşülmesine ve hazırlanmasına, devlet organlarının, kooperatif ve diğer toplum örgütlerinin çalışmalarına, bu organ ve örgütlerin faaliyetinin denetlenmesine, üretimin ve emekçi kolektiflerinin işlerinin yönetimine, yerleşmiş oldukları yerlerdeki toplantılara katılırlar.

Madde 49. SSCB yurttaşı, devlet organlarına ve toplumsal örgütlere, faaliyetlerini iyileştirme önerisinde bulunma ve çalışmalarındaki yetersizlikleri eleştirme hakkına sahiptir. Görevli kişiler, yurttaşların önerilerini ve dilekçelerini yasayla be-

lirlenen sürelerde incelemek, onları cevaplandırmak ve gerekli önlemleri almakla yükümlüdürler.

Eleştiri nedeniyle kovuşturma yasaktır.

Madde 50. Emekçilerin çıkarlarına uygun olarak ve sosyalist düzenin güçlendirilmesi amacıyla SSCB yurttaşlarına söz, basın, toplantı, miting, sokakta yürüyüş ve gösteri özgürlüğü tanınır. Bu politik özgürlüklerin gerçekleştirilmesi, emekçilere ve emekçi örgütlerine toplumsal binaların, sokakların ve alanların verilmesiyle, haberleşmenin geniş şekilde yayılmasıyla, basın, televizyon ve radyodan yararlanma olanağıyla sağlanır.

Madde 51. Komünizm kuruluşu amaçları uyarınca SSCB yurttaşları, politik etkinliğin ve girişimciliğin gelişmesine, kendilerinin çok çeşitli ilgilerinin karşılanmasına yardım eden toplumsal örgütlerde birleşme hakkına sahiptirler.

Toplumsal örgütlere, tüzüklerinde belirtilen görevleri başarıyla yerine getirmeleri için gerekli koşullar garanti edilir.

Madde 52. SSCB yurttaşları, için vicdan özgürlüğü, yani herhangi bir dine inanma, dinsel gereksinmelerini yerine getirme ya da hiç bir dine inanmama, ateistik propaganda yapma hakkı tanınır. Dinsel inanışlar münasebetiyle düşmanlık ve nefret uyandırmak yasaktır.

SSCB'de kilise devletten ve okul kiliseden ayrıdır.

Madde 53. Aile devletçe korunur.

Nikâh, kadın ve erkeğin gönüllü olarak uzlaşmaları üzerine yapılır; eşler aile ilişkilerinde tamamen eşit haklara sahiptir.

Devlet, geniş çocuk kuruluşları, örgütler ağının kurulması ve geliştirilmesi, kamu hizmeti ve toplumsal

beslenmenin mükemmelleştirilmesi, çok çocuklu ailelere yardım parası ve avantaj sağlanması, çocuk doğumu halinde yardım parası ödenmesi yoluyla aileye yardım eder.

Madde 54. SSCB yurttaşlarına kişi dokunulmazlığı garanti edilir. Mahkeme kararı ya da savcının onayı olmaksızın hiç kimse tutuklanamaz.

Madde 55. SSCB yurttaşlarına konut dokunulmazlığı garanti edilir. Hiç kimse, yasal bir esas olmaksızın içinde oturanların isteğine aykırı olarak herhangi bir konuta girme hakkına sahip değildir.

Madde 56. Yurttaşların özel yaşantısı, yazışma, telefon konuşmalarının ve telgraf haberleşmesinin gizliliği yasayla korunur.

Madde 57. Sovyet insanının kişiliğine saygı, haklarının ve özgürlüklerinin korunması, bütün devlet organlarının, toplumsal örgütlerin ve görevli kişilerin yükümlülüğüdür.

SSCB yurttaşları, yaşam ve sağlık, mal ve kişisel özgürlük, şeref ve haysiyet üzerine yapılan kasıtlardan mahkeme yoluyla korunma hakkına sahiptirler.

Madde 58. SSCB yurttaşları, görevli kişilerin eylemleri konusunda devlet organlarına ve toplumsal örgütlere şikâyetle bulunma hakkına sahiptirler. Bu şikâyetler yasayla saptanan düzen ve süre içinde ele alınmalıdır.

Görevli kişilerin yasayı çiğniyerek ve yetkilerini aşarak yaptıkları ve yurttaşların haklarını çiğneyen eylemleri yasayla saptanan düzen içinde mahkemeye şikâyet edilebilir.

SSCB yurttaşları, devlet kuruluşlarının ve toplumsal örgütlerin ve görevli kişilerin görev başındayken yaptıkları yasadışı eylemlerin neden olduğu zarar, yasayla saptanan düzen ve sınırlar içinde ödetme hakkına sahiptirler.

Madde 59. Hakların ve özgürlüklerin gerçekleştirilmesi yurttaşların kendi yükümlülüklerini yerine getirmesinden ayrılmaz.

SSCB yurttaşı, SSCB Anayasası'na, Sovyet yasalarına uymakla, sosyalist topluluğun kurallarına saygı göstermekle, SSCB yurttaşı yüksek ünvanını onurla taşımakla yükümlüdür.

Madde 60. Seçtiği topluma yararlı faaliyet alanında özveriyle çalışmak, çalışma ve üretim disiplinine sıkı sıkıya uymak çalışabilen her SSCB yurttaşının görevi ve onur meselesidir.

Madde 61. SSCB yurttaşı sosyalist mülkiyetli korumak ve güçlendirmekle yükümlüdür. Devlet ve toplum malının çalınması ve israfıyla mücadele etmek SSCB yurttaşının görevidir.

Sosyalist mülkiyete kasteden kişiler yasa uyarınca cezalandırılır.

Madde 62. SSCB yurttaşı, Sovyet Devleti'nin çıkarlarını korumakla onun gücünün ve otoritesinin artmasına yardımcı olmakla yükümlüdür.

Sosyalist vatani korumak, her SSCB yurttaşı için kutsal bir görevdir.

Vatana ihanet, tüm halka karşı işlenen en ağır suçtur.

Madde 63. SSCB Silahlı Kuvvetlerinin saflarında askerlik hizmeti, Sovyet yurttaşlarının onurlu bir yükümlülüğüdür.

Madde 64. Diğer yurttaşların ulusal haysiyetine saygı göstermek, çok uluslu Sovyet Devleti'ndeki ulusların ve halk topluluklarının dostluğunu güçlendirmek her SSCB yurttaşının görevidir.

Madde 65. SSCB yurttaşı, diğer kişilerin haklarına ve yasal çıkarlarına saygı göstermekle, toplum aleyh-tarı eylemlere karşı uzlaşmaz olmakla ve toplum düzeninin korunmasına

mümkün olduğu kadar yardım etmekle yükümlüdür.

Madde 66. SSCB yurttaşları, çocukların eğitimine özen göstermekle, onları topluma yararlı çalışmaya yetiştirmekle, sosyalist toplumun onurlu üyeleri olarak büyütmekle yükümlüdürler.

Madde 67. SSCB yurttaşları, doğayı ve doğanın zenginliklerini korumakla yükümlüdürler.

Tarihi anıtların ve diğer kültür değerlerinin korunmasına özen göstermek SSCB yurttaşlarının görevidir.

Madde 68. Diğer ülkelerin halklarıyla dostluk ve işbirliğinin geliştirilmesine, genel dünya barışının desteklenmesine ve güçlendirilmesine yardım etmek SSCB yurttaşının enternasyonalist görevidir.

III. SSCB'NİN ULUSAL-DEVLET YAPISI

BÖLÜM 8. SSCB BİRLİK DEVLETİDİR

Madde 69. Sovyet Sosyalist Cumhuriyetleri Birliği, ulusların kendi kaderlerini serbestçe belirlemele-ri ve eşit sovyet sosyalist cumhuriyetlerinin gönüllü olarak birleşmeleri sonucunda kurulan yegâne çok uluslu birlik devletidir.

SSCB, Sovyet halkının devlet birliğini canlandırır, komünizmin ortaklaşa kurulması amacıyla tüm ulusları ve halk topluluklarını birleştirir.

Madde 70. SSCB Birliği'nde birleşmiş bulunan cumhuriyetler şunlardır:

Rusya Sovyet Federatif Sosyalist Cumhuriyeti,

Ukrayna Sovyet Sosyalist Cumhuriyeti,

Belorusya Sovyet Sosyalist Cumhuriyeti,

Özbekistan Sovyet Sosyalist Cumhuriyeti,

Kazakistan Sovyet Sosyalist Cumhuriyeti,

Gürcistan Sovyet Sosyalist Cumhuriyeti,

Azerbaycan Sovyet Sosyalist Cumhuriyeti,

Litvanya Sovyet Sosyalist Cumhuriyeti,

Moldavya Sovyet Sosyalist Cumhuriyeti,

Letonya Sovyet Sosyalist Cumhuriyeti,

Kırgızistan Sovyet Sosyalist Cumhuriyeti,

Tacikistan Sovyet Sosyalist Cumhuriyeti,

Ermenistan Sovyet Sosyalist Cumhuriyeti,

Türkmenistan Sovyet Sosyalist Cumhuriyeti,

Estonya Sovyet Sosyalist Cumhuriyeti.

Madde 71. Her birlik cumhuriyeti için SSCB'den serbestçe ayrılma hakkı korunur.

Madde 72. Sovyet Sosyalist Cumhuriyetler Birliği'nin, en yüksek devlet egemenlik ve yönetim organlarının şahsında sahip olduğu yetkiler:

1— Yeni cumhuriyetlerin SSCB birleşimine kabul edilmesi; birlik cumhuriyetlerinin bünyesinde yeni özerk cumhuriyetlerin ve özerk eyaletlerin kuruluşunun onaylanması;

2— SSC Birliği devlet sınırının belirlenmesi ve birlik cumhuriyetleri arasındaki sınır değişikliklerinin onaylanması;

3— Cumhuriyet ve yerel devlet e- gemelik ve yönetim organlarının ku- ruluş ve faaliyetine ilişkin genel e- sasların saptanması;

4— Tüm SSCB topraklarında tek yasa düzeninin sağlanması, SSC Bir- liği ve birlik cumhuriyetlerinin yasa- ma esaslarının saptanması;

5— Tek sosyo ekonomik politika- nın uygulanması, ülke ekonomisinin yönetimi; bilimsel-tekniik ilerleme- nin başlıca dağrultularının belirlen- mesi; SSCB halk ekonomisi gelişme ve sosyo-kültürel kuruluş planlarının hazırlanması ve onaylanması, bunla- rın yerine getirilmesine ilişkin rapor- ların onaylanması;

6— SSCB'nin tek devlet bütçesi- nin hazırlanması ve onaylanması, bu bütçenin uygulanmasına ilişkin rapo- run onaylanması; tek para ve kredi sisteminin yönetimi; birlik, cumhu- riyet ve yerel bütçeleri oluşturan ver- gilerin ve gelirlerin saptanması; fiat ve iş ücreti alanındaki politikanın be-irlenmesi;

7— Halk ekonomisi dallarının, huriyet ölçüsündeki dalların, birlik ve işletmelerin yönetimi; birlik-cum- huriyet ölçüsündeki branşların, bir- lik ve işletmelerin yönetimi;

8— Barış ve savaş sorunları, ege- menliğin korunması, SSCB devlet sı- nırının ve topraklarının korunması, savunmanın düzenlenmesi, Silahlı Kuvvetler'in yönetimi;

9— Devlet güvenliğinin sağlanma- sı;

10— SSCB'nin uluslararası ilişkiler- deki temsilciliği; SSCB'nin yabancı devletlerle ve uluslararası örgütlerle ilişkileri; birlik cumhuriyetlerinin ya- bancı devletlerle ve uluslararası ör- gütlerle ilişkilerinin ortak düzeninin saptanması ve bu ilişkilerin koordi- nasyonu; devlet tekeline dayanan dış ticaret;

11— SSCB Anayasası'nın gözetil-

mesinin denetlenmesi ve birlik cum- huriyetleri anayasalarının SSCB A- nayasası'na uygunluğunun sağlan- ması;

12— Sovyetler Birliği çapında ö- nemli olan diğer sorunların çözümü.

Madde 73. SSC Birliği yasaları, bütün birlik cumhuriyetleri toprak- larında aynı güce sahiptir. Birlik cumhuriyeti yasasının Sovyetler Bir- liği yasasından ayrılması halinde SSCB yasası geçerlidir.

Madde 74. Sovyet Sosyalist Cum- huriyetleri Birliği'nin toprakları bir bütündür ve birlik cumhuriyetleri- nin topraklarını kapsamına alır.

SSCB'nin egemenliği onun tüm topraklarını kapsar.

BÖLÜM 9.

SOVYET SOSYALİST BİRLİK CUMHURİYETİ

Madde 75. Birlik cumhuriyeti, Sovyet Sosyalist Cumhuriyetleri Bir- liği'nde diğer Sovyet cumhuriyetle- riyle biraraya gelmiş olan Sovyet sosyalist devlettir.

SSCB Anayasası'nın 72. madde- sinde yer alan sınırlar dışında Birlik cumhuriyeti kendi toprakları üzerin- deki devlet egemenliğini bağımsız o- larak gerçekleştirir.

Birlik cumhuriyeti, SSCB Anaya- sı'na uygun olan ve cumhuriye- tin özelliklerini göz önünde bulundu- ran kendi Anayasasına sahiptir.

Madde 76. Birlik cumhuriyeti, SSC Birliği'nin yetkisine giren so- runların SSCB Yüksek Sovyeti'nde, SSCB Yüksek Sovyet Prezidyumu'n- da, SSCB Hükümeti'nde ve SSC Bir- liği'nin öteki organlarında çözümlen- mesine katılır.

Birlik cumhuriyeti, kendi top- raklarında SSC Birliği yetkilerinin gerçekleştirilmesine yardım eder, SS- CB devlet egemenlik ve yönetim or-

ganlarının kararlarını hayata geçirir.

Madde 77. Birlik cumhuriyetinin toprakları onun rızası olmadan değiştirilemez. Birlik cumhuriyetleri arasındaki sınırlar, söz konusu cumhuriyetlerin SSC Birliği'nin onayını gerektiren karşılıklı uzlaşması üzerine değiştirilebilir.

Madde 78. Birlik cumhuriyeti, kendi il, eyalet, bölge, mıntıka ayrımını belirler ve yönetim-toprak düzeninin diğer sorunlarını çözümler.

Madde 79. Birlik cumhuriyeti, yabancı devletlerle ilişkilere girme, onlarla antlaşma imzalama ve diplomatik ve konsolosluk temsilcileri değiş - tokuş yapma, uluslararası örgütlerin faaliyetine katılma hakkına sahiptir.

Madde 80. Birlik cumhuriyetlerinin egemenlik hakları SSC Birliği tarafından korunur.

BÖLÜM 11. ÖZERK SOVYET SOSYALİST CUMHURİYETİ

Madde 81. Özerk cumhuriyet, birlik cumhuriyetinin bünyesinde bulunur.

Özerk cumhuriyet SSC Birliği ve birlik cumhuriyeti haklarının sınırları dışında yetkisine giren sorunları tek başına çözümler.

Özerk cumhuriyetin, SSC Birliği Anayasası'na ve birlik cumhuriyeti Anayasası'na uyan ve özerk cumhuriyetin özelliklerini gözönünde bulunduran bir Anayasası vardır.

Madde 82. Özerk cumhuriyet, SSC Birliği ve birlik cumhuriyetinin en yüksek devlet egemenlik ve yönetim organları aracılığıyla SSC Birliği'nin ve birlik cumhuriyetinin yetkisine giren sorunların çözümlenmesine katılır.

Özerk cumhuriyet, SSC Birliği'nin

ve birlik cumhuriyetinin kendi topraklarında yetkilerini kullanmalarına yardım eder, SSC Birliği ve birlik cumhuriyeti devlet egemenlik ve yönetim organlarının kararlarını uygular.

Madde 83. Özerk cumhuriyetin toprakları, onun onayı alınmaksızın değiştirilemez.

Madde 84. Rusya Sovyet Federatif Sosyalist Cumhuriyeti'nde şu özerk sovyet sosyalist cumhuriyetleri bulunur: Başkırdistan, Buryatistan, Dağıstan, Kabarda-Balkar, Kalmuklar, Kareliya, Komi, Mari, Mordoviya, Kuzey Osetya, Tataristan, Tuva, Udmurtiya, Çeçeno - İnguşlar, Çuvaşya, Yakutya.

Özbekistan Sovyet Sosyalist Cumhuriyeti içinde, Karakalpaklar Özerk Sovyet Sosyalist Cumhuriyeti yer alır.

Gürcistan Sovyet Sosyalist Cumhuriyeti içinde Abhazistan ve Acaristan özerk Sovyet Sosyalist Cumhuriyetleri yer alır.

Azerbaycan Sovyet Sosyalist Cumhuriyeti içinde Nahçıevan Özerk Sovyet Sosyalist Cumhuriyeti yer alır.

BÖLÜM 11. ÖZERK EYALET VE ÖZERK BÖLGE

Madde 85. Özerk eyalet, birlik cumhuriyetinde bulunur. Özerk eyalete ilişkin yasa, özerk eyalet halkvekilleri Sovyetinin önerisi üzerine birlik cumhuriyeti Yüksek Sovyeti tarafından kabul edilir.

Madde 86. Rusya Federatif Sosyalist Cumhuriyeti'nde şu özerk eyaletler vardır: Adige, Gorno - Altaysk, Yahudi, Karaçay - Çerkes, Hakaslar.

Gürcistan Sovyet Sosyalist Cumhuriyeti'nde Güney Osetinya Özerk Eyaleti bulunur.

Azerbaycan Sovyet Sosyalist Cum

huriyeti içinde Dağlık - Karabağ Özerk Eyaleti bulunur.

Tacikistan Sovyet Sosyalist Cumhuriyeti içinde Dağlık Badahşan Özerk Eyaleti bulunur.

Madde 87. Özerk bölge, vilayet ya da eyalet bünyesine girer. Özerk bölgelere ilişkin statü, birlik cumhuriyeti Yüksek Sovyeti tarafından onaylanır.

IV. HALKVEKİLLERİ SOVYETLERİ VE BUNLARIN SEÇİM DÜZENLERİ

BÖLÜM 12.

HALKVEKİLLERİ SOVYETLERİNİN ÇALIŞMA SİSTEMİ VE İLKELERİ

Madde 88. Halkvekilleri Sovyetleri - SSCB Yüksek Sovyeti, birlik cumhuriyetleri Yüksek Sovyetleri, özerk cumhuriyetlerin Yüksek Sovyetleri, vilayet ve eyalet halkvekilleri Sovyetleri, özerk eyalet ve özerk bölge halkvekilleri Sovyetleri, kent, mın tıka, kentlerdeki mın tıka, kasaba ve köy halkvekilleri Sovyetleri tek bir egemenlik organları sistemi oluştururlar.

Madde 89. SSCB Yüksek Sovyeti'nin, birlik cumhuriyetleri Yüksek Sovyetlerinin ve özerk cumhuriyetlerin Yüksek Sovyetlerinin görev süreleri beş yıldır.

Vilayet, eyalet halkvekilleri Sovyetlerinin, özerk eyaletlerin özerk bölgelerin, mın tıka, kentlerdeki mın tıka, kasaba ve köy halkvekilleri Sovyetlerinin görev süreleri ikibuçuk yıldır.

Madde 90. Belli halkvekilleri Sovyetlerinin yetkisine giren önemli sorunlar, bu Sovyetlerin toplantılarında görüşülür ve karara bağlanır.

Halkvekilleri Sovyetleri yürütme ve yönetme, ayrıca kendileri karşısında sorumlu olan öteki organları kararlar, daimi komşiyonları seçerler.

Madde 91. Halkvekilleri Sovyetleri devlet denetimini tesislerdeki, kolhozlardaki, kuruluş ve örgütlerdeki emekçilerin toplumsal denetimiyile birleştiren halk denetim organla-

rını oluştururlar.

Halk denetim organları, devlet plan ve görevlerinin yerine getirilmesini denetler, devlet disiplininin bozulması, kayırma belirtileri, işe ancak yerel ve dairesel açılardan yanaşma olaylarına, ihmalcilik ve tutumsuzluk, kırtasiyecilik ve bürokratlığa karşı savaşır, devlet cihazının çalışmasının mükemmelleştirilmesine yardım eder.

Halk denetim organlarının örgüt ve çalışma düzeni yasayla belirlenir.

Madde 92. Halkvekilleri Sovyetleri doğrudan ve kurdukları organlar aracılığıyla bütün devlet, ekonomi ve sosyo - kültürel kuruculuk branşlarını yönetir, kararlar alır ve bu kararların yerine getirilmelerini sağlar, uygulamalarını denetler.

Madde 93. Halkvekilleri Sovyetlerinin faaliyeti, sorunların kolektifçe, serbestçe ve yapıcı şekilde görüşülerek çözümlenmesi, aleniyet, yürütme ve yönetim organları ile Sovyetler tarafından kurulan öteki organların Sovyetler ve halk önünde düzenli olarak hesap vermeleri, yurttaşların bu organların çalışmalarına geniş şekilde katılmaları esasına dayanır.

BÖLÜM 13. SEÇİM SİSTEMİ

Madde 94. Bütün halkvekilleri Sovyetlerine seçim genel, eşit ve gizli oylama ile doğrudan doğruya seçme esasına dayanılarak yapılır.

Madde 95. Halkvekilleri seçimleri geneldir: Yasaya göre akıl hastası olanlar hariç, 18 yaşındaki tüm SSCB yurttaşları seçme ve seçilme hakkına sahiptir.

Madde 96. Halkvekili seçimi eşittir: Her seçmenin bir oy hakkı vardır; bütün seçmenler seçimlere aynı esaslara göre katılırlar.

Madde 97. Halkvekili seçimleri doğrudandır: Bütün halkvekilleri Sovyetlerinin üyeleri halk tarafından doğrudan seçilirler.

Madde 98. Halkvekili seçimlerinde gizli oylama yapılır: Seçmenlerin isteklerinin denetimi yasaktır.

Madde 99. Halkvekili adayı gösterme hakkı Sovyetler Birliği Komünist Partisi'ne, sendikalara, Sovyetler Birliği Komünist Gençlik Birliği'ne, kooperatif ve toplumsal örgütlere, emekçi topluluklarına aittir.

SSCB yurttaşlarının ve toplumsal örgütlerin halkvekili adaylarının politik, çalışma ve kişisel niteliklerini çok yönlü ve serbestçe tartışmaları, ayrıca toplantılarda, basında, televizyonda ve radyoda propaganda hakları güvence altındadır.

Madde 100. Halkvekilleri Sovyetlerine seçimler, seçim çevrelerine göre yapılır. Sovyet seçimlerinin yapılmasını toplumsal örgütlerin ve emekçi toplulukların temsilcilerinden oluşan seçim komisyonları sağlarlar.

Halkvekilleri Sovyetleri seçimlerinin yapılış düzeni yasayla belirlenir.

BÖLÜM 14. HALKVEKİLİ

Madde 101. Halkvekilleri, halkvekilleri Sovyetlerinde halkın tam yetkili temsilcileridir.

Sovyetlerin çalışmalarına katılan halkvekilleri devlet, ekonomi ve sosyo - kültürel kuruculuk sorunlarını çözümlerler, Sovyet kararlarının uy-

gulanmasını sağlarlar, devlet organlarının, tesislerin, kuruluşların ve örgütlerin çalışmalarını denetlerler.

Halkvekili, çalışmalarında devlet çıkarlarını rehber edinir, seçim çevresindeki halkın gereksinmelerini hesaba katar, seçmen yönergelerinin uygulanması için çalışır.

Madde 102. Halkvekili yetkisini, üretim ya da hizmet çalışmalarından kopmadan gerçekleştirir.

Sovyetin dönem toplantıları ve ayrıca yasanın öngördüğü öteki halkvekili yetkilerinin yerine getirilmesi sırasında halkvekili, üretim ya da hizmet çalışmalarından ayrılır, sürekli çalışma yerindeki ortalama ücreti aynen alır.

Madde 103. Halkvekili, Sovyet toplantısının istediği açıklamaları yapmakla hükümlü olan devlet organlarına ve görevli kişilere başvurarak açıklamada bulunmalarını, bilgi vermelerini isteyebilir.

Halkvekili, çalışmaları ile ilgili sorunlar konusunda bütün devlet ve toplum organlarına, tesislere, kuruluşlara, örgütlere başvurma ve toplum organlarına, tesislere, kuruluşlara, örgütlere başvurma ve ilettiği sorunların görüşüldüğü toplantılara katılma hakkına sahiptir. Bu devlet ve toplum organlarının, tesislerin, kuruluşların ve örgütlerin yöneticileri halkvekilini derhal kabul etmek ve onun getirdiği önerileri saptanan yasal süre içerisinde incelemek zorundadır.

Madde 104. Halkvekilinin, haklarını ve yükümlülüklerini etkin şekilde gerçekleştirebilmesi için gerekli olan tüm koşullar sağlanır.

Halkvekillerinin dokunulmazlığı, ayrıca halkvekili olarak çalışmalarının öteki güvenceleri, halkvekili statüsüne ilişkin yasa ile ve SSC Birliği, birlik ve özerk cumhuriyetlerinin öteki yasaları ile belirlenir.

Madde 105. Halkvekili kendisinin ve Sovyetin çalışmaları hakkında seçmenler önünde hesap vermekle yükümlüdür.

Seçmenlerin güvenini haklı çı-

karmayan halkvekili, seçmenlerin çoğunluğunun kararı üzerine yasanın belirlediği şekilde istenildiği zaman görevinden alınabilir.

V. SSCB'NİN EN YÜKSEK DEVLET EGEMENLİK VE YÖNETİM ORGANLARI

BÖLÜM 15.

SSCB YÜKSEK SOVYETİ

Madde 106. SSCB'nin en yüksek devlet egemenlik organı SSCB Yüksek Sovyeti'dir.

SSCB Yüksek Sovyeti yürürlükteki Anayasa'nın SSC Birliği'nin yetki sınırları içerisinde aldığı bütün sorunları çözümlenmekle görevlidir.

SSCB Anayasasını kabul etmek, içeriğinde değişiklikler yapmak, yeni cumhuriyetleri SSCB bünyesine kabul etmek, yeni özerk cumhuriyetlerin ve özerk bölgelerin kuruluşlarını onaylamak, SSCB'nin halk ekonomisinin geliştirilmesine ve sosyo-kültürel kuruculuğuna ilişkin devlet planlarını, SSCB devlet bütçesini ve bunların uygulamalarına ilişkin raporları onaylamak, kendisine hesap verecek olan SSC Birliği organlarını kurmak sadece SSCB Yüksek Sovyeti tarafından gerçekleştirilir.

SSCB yasaları sadece SSCB Yüksek Sovyeti tarafından kabul edilir.

Madde 107. SSCB Yüksek Sovyeti iki meclisten oluşur: Birlik Meclisi ve Milletler Meclisi.

SSCB Yüksek Sovyeti meclisleri eşit haklıdır.

Madde 108. Birlik Meclisi ve Milletler Meclisi eşit sayıda milletvekilinden oluşur.

Birlik Meclisi eş nüfuslu seçim bölgelerinden seçilir.

Milletler Meclisi şu normlara göre seçilir: Her birlik cumhuriyetinden 32 milletvekili, her özerk cumhuri-

yetten 11 milletvekili, her özerk eyaletten 5 milletvekili ve her özerk bölgeden 1 milletvekili.

Birlik Meclisi ve Milletler Meclisi, seçtikleri yetki denetleme komisyonlarının önerisi üzerine halkvekili yetkilerinin tanınması, seçimlere ilişkin yasaların çiğnenmesi durumunda ise bazı halkvekillerinin seçiminin geçersiz kabul edilmesi konularında karar alır.

Madde 109. SSCB Yüksek Sovyeti'nin her meclisi, meclis başkanını ve dört bakan yardımcısını seçer.

Birlik Meclisi ve Milletler Meclisi başkanları, meclislerinin toplantılarını yönetirler ve meclislerinde iç düzeni sağlarlar.

SSCB Yüksek Sovyet meclislerinin ortak genel toplantılarına, Birlik Meclisi ve Milletler Meclisi başkanları sırayla başkanlık ederler.

Madde 110. SSCB Yüksek Sovyeti iki kez toplantıya çağrılır.

Olağanüstü toplantılar, SSCB Yüksek Sovyeti yılda iki kez toplantıya çağrılır.

Olağanüstü toplantılar, SSCB Yüksek Sovyet Prezidyumu'nun girişimi üzerine ya da meclislerden birinin milletvekillerinin en az üçte birinin önerisi ve ayrıca birlik cumhuriyetlerinden birinin isteği üzerine yapılır.

SSCB Yüksek Sovyeti'nin toplantıları, meclislerin ayrı ve ortak genel toplantılarından ve ayrıca meclislerin daimi komisyonlarının ya da SS

CB Yüksek Sovyet komisyonlarının yaptıkları toplantı sırasında kurulan oturumlardan ibarettir. Genel toplantı meclislerin toplantılarıyla açılır ve sona erer.

Birlik Meclisi ve Milletler Meclisi çalışmalarına aynı zamanda başlar ve tamamlarlar.

Madde 111. SSCB Yüksek Sovyeti'nde yasama girişimi Birlik Meclisi'ne ve Milletler Meclisi'ne, SSCB Yüksek Sovyet Prezidyumu'na, SSCB Bakanlar Kurulu'na, en yüksek devlet egemenlik organları şahsında birlik cumhuriyetlerine, SSCB Yüksek Sovyet komisyonlarına ve Yüksek meclislerinin devamlı komisyonlarına, SSCB Yüksek Sovyet milletvekillerine, SSCB Yüksek Mahkemesi'ne, SSCB Genel Savcısı'na aittir.

Ayrıca, genel ülke organları şahsında yığınsal toplumsal örgütler de yasama girişiminde bulunma hakkından yararlanırlar.

Madde 112. Yasa tasarılarının meclislerin toplantılarda görüşülmesinden sonra tasarı, bir ya da birkaç komisyonun incelemesine sunulabilir. Meclisler, yasa tasarısını tartışma ve oylama ve komسیونlara vermeme hakkına sahiptir.

SSCB yasaları, kararnameler ve SSCB Yüksek Sovyeti'nin öteki bildirimleri meclislerin ayrı ya da ortak toplantılarında kabul edilirler.

Eğer SSCB Yüksek Sovyet meclislerinin her birinde, meclisin toplam milletvekili sayısının çoğunluğu lehte oy verirse, SSCB yasası kabul edilmiş sayılır.

SSCB Yüksek Sovyeti ya da SSCB Yüksek Sovyet Prezidyumu'nun girişimi ya da birlik cumhuriyetlerinden birinin önerisi üzerine, SSCB Yüksek Sovyeti ya da SSCB Yüksek Sovyet Prezidyumu'nun aldığı karar uyarınca SSCB yasa tasarıları halk tartışmasına, ayrıca halk oylamasına (re-

ferandum) sunulabilir.

Madde 113. Birlik Meclisiyle Milletler Meclisi arasında anlaşmazlık çıktığı durumda sorun, eşitlik esasına göre kurulan uzlaştırma komisyonlarına iletilir, sorun ancak bundan sonra Birlik Meclisi ve Milletler Meclisi'nin ortak toplantısında ikinci kez incelenir.

Madde 114. SSCB yasaları, kararnameler ve SSCB Yüksek Sovyeti'nin öteki bildirimleri SSCB Yüksek Sovyet Prezidyumu Başkan ve Sekreteri'nin imzasıyla birlik cumhuriyetlerinin dillerinde yayınlanır.

Madde 115. SSCB Yüksek Sovyet milletvekili SSCB Bakanlar Kurulu'na, bakanlara ve SSCB Yüksek Sovyeti tarafından oluşturulan öteki organların yöneticilerine gensoru sunma hakkına sahiptir. SSCB Bakanlar Kurulu ya da kendisine gensoruyla başvuru görevli kişi, üç günden fazla olmayan bir süre içerisinde SSCB Yüksek Sovyeti'nin toplantısında gerekli açıklamayı yapmak zorundadır.

Madde 116. SSCB Yüksek Sovyet milletvekili SSCB Yüksek Sovyeti'nin, toplantılar arasındaki dönemde de SSCB Yüksek Prezidyumu'nun onayı olmaksızın sorguya çekilemez, tutuklanamaz ya da yargı düzeninin gerektirdiği idari cezalar uygulanamaz.

Madde 117. SSCB Yüksek Sovyeti, meclislerinin ortak toplantısında SSCB Yüksek Sovyeti'nin daimi organı, olan ve faaliyetlerinin tümü ile ona hesap vermekle yükümlü olan SSCB Yüksek Sovyet Prezidyumu'nu seçer.

Madde 118. Yüksek Sovyet Prezidyumu Başkanı, Başkan Birinci Yardımcısı, her birlik cumhuriyetinden bir tane olmak üzere onbeş başkan yardımcısı, Prezidyum Sekreteri ve SSCB Yüksek Sovyet Prezidyumu'

nun yirmibir üyesinden oluşan SSCB Yüksek Sovyet Prezidyumu, milletvekilleri arasından seçilir.

Madde 119. SSCB Yüksek Sovyet Prezidyumu:

1 — SSCB Yüksek Sovyeti'ni toplantıya çağırır;

2 — SSCB Yüksek Sovyet meclisinin daimi komisyonlarının çalışmalarını koordine eder;

3 — SSCB Anayasası'na uyulmasını denetler ve birlik cumhuriyetleri anayasalarının SSCB Anayasası'na uygunluğunu sağlar;

4 — SSCB yasalarını tefsir eder;

5 — SSCB'nin uluslararası anlaşmalarını onaylar, fesh ve iptal eder;

6 — Yasaya uygun olmamaları halinde SSCB Bakanlar Kurulu'nun ve birlik cumhuriyetleri Bakanlar Kurullarının kararname ve emirlerini iptal eder;

7 — Askeri rütbeleri, diplomatik dereceleri ve öteki özel rütbeleri saptar; yüksek askeri rütbeleri, diplomatik dereceleri ve öteki özel rütbeleri terfi ettirir;

8 — SSCB nişan ve madalyaları ihdas eder; SSCB nişan ve madalyaları ile ödüllendirir; SSCB fahri ünvanları verir;

9 — SSCB uyrukluğuna kabul eder, yurttaşlıktan çıkarma, yurttaşlıktan ıskat ve sığınma hakkı verilmesine ilişkin sorunları çözümler;

10 — Sovyetler Birliği çapında af çıkarılmasına ilişkin belgeler yayımlar ve af çıkarır;

11 — SSCB'nin yabancı devletlerdeki ve uluslararası örgütlerdeki tam yetkili temsilcilerini tayin eder ve geri çağırır;

12 — Yabancı devletlerin SSCB'de bulunan diplomatik temsilcilerinin güven ve veya mektuplarını kabul eder;

13 — SSCB Savunma Konseyini kurar ve kadrosunu onaylar, SSCB

Silahlı Kuvvetleri'nin yüksek komutanlarını tayin eder ve değiştirir;

14 — SSCB'nin savunma çıkarlarının korunması için bazı bölgelerde ya da bütün ülkede harp durumu ilân eder;

15 — Genel ya da kısmi seferberlik ilân eder;

16 — SSCB Yüksek Sovyeti'nin toplantıları arasındaki dönemde SSCB'ye saldırı durumunda ya da uluslararası anlaşmalardaki saldırılara karşı karşılıklı savunmayla ilgili yükümlülüklerin yerine getirilmesinin zorunlu olduğu durumlarda harp durumu ilan eder;

Madde 120. SSCB Yüksek Sovyet Prezidyumu, Yüksek Sovyet'in toplantıları arasındaki dönemde mutad toplantıda onaylanmaya sunulmak üzere:

1 — Gerekirse yürürlükteki SSCB yasalarında değişiklikler yapar;

2 — Birlik cumhuriyetleri arasındaki sınır değişikliklerini onaylar;

3 — SSCB Bakanlar Kurulu'nun önerisi üzerine, SSCB bakanlıklarını ve SSCB devlet komitelerini kurar ve kaldırır;

4 — SSCB Bakanlar Kurulu Başkanı'nın önerisi üzerine, SSCB Bakanlar Kurulu'nun bazı üyelerini görevden alır ve tayin eder.

Madde 121. SSCB Yüksek Sovyet Prezidyumu kararlar ve kararname kabul eder.

Madde 122. SSCB Yüksek Sovyeti'nin görev süresinin bitiminde SSCB Yüksek Sovyet Prezidyumu, SSCB Yüksek Sovyeti tarafından seçilen yeni prezidyum kuruluncaya kadar tüm yetkilerini aynen korur.

Yeniden seçilen SSCB Yüksek Sovyeti, seçimlerden sonra iki aydan geç olmamak üzere SSCB Yüksek Sovyet Prezidyumu'nu eski kadrosuyla toplantıya çağırır.

Madde 123. Birlik Meclisi ve Mil-

letler Meclisi, SSCB Yüksek Sovyeti'nin yetkisine giren sorunların incelenmesi ve hazırlanması, ayrıca SSCB yasalarının ve SSCB Yüksek Sovyeti ile Prezidyumu'nun öteki kararlarının yaşama geçirilmesine yardım, devlet organlarının ve örgütlerin faaliyetlerinin denetimi için milletvekillerinden daimi komisyonlar seçerler.

SSCB Yüksek Sovyet meclisleri, eşitlik esasına uyarak ortak komisyonlar kurabilirler.

Madde 124. SSCB Yüksek Sovyeti, kendisine hesap vermekle yükümlü olan bütün devlet organlarının faaliyetlerini denetler.

SSCB Yüksek Sovyeti, halk denetim organları sisteminin başında bulunan SSCB Halk Denetim Komitesi'ni kurar.

Madde 125. SSCB Yüksek Sovyeti eğer gerekli görürse, her türlü sorun konusunda araştırma, denetim ve öteki komisyonları kurar. Bütün devlet organları, kuruluşlar ve görevli kişiler bu komisyonların isteklerine uymak, onlara gerekli malzeme ve belgeleri vermekle yükümlüdürler.

Madde 126. SSCB Yüksek Sovyeti'nin ve organlarının çalışma düzeni, SSCB Yüksek Sovyet Tüzüğü ve SSCB Anayasası temelinde çıkarılan SSCB yasaları ile belirlenir.

BÖLÜM 16.

SSCB BAKANLAR KURULU

Madde 127. SSCB Bakanlar Kurulu —SSCB Hükümeti— SSCB devlet egemenliğinin en yüksek yürütme ve yönetme organıdır.

Madde 128. SSCB Bakanlar Kurulu Başkanı, SSCB Bakanlar Kurulu Başkan Birinci Yardımcısı ve yardımcıları, SSCB Bakanları, SSCB devlet komiteleri başkanlarından oluşan SSCB Bakanlar Kurulu, Birlik Meclisi ve Milletler Meclisi'nin ortak toplan-

malarında SSCB Yüksek Sovyeti tarafından kurulur.

Görevlerine göre birlik cumhuriyetleri bakanlar kurullarının başkanları da SSCB Bakanlar Kurulu kadrosuna girer.

SSCB Bakanlar Kurulu Başkanı'nın önerisi üzerine, SSCB Yüksek Sovyeti öteki SSCB organlarının ve örgütlerin yöneticilerini SSCB Hükümeti kadrosuna katabilir.

Madde 129. SSCB Bakanlar Kurulu SSCB Yüksek Sovyeti önünde sorumludur ve ona hesap vermekle yükümlüdür, SSCB Yüksek Sovyeti'nin toplantıları arasındaki dönemde ise hesap vermek zorunda olduğu SSCB Yüksek Sovyet Prezidyumu önünde sorumludur.

SSCB Bakanlar Kurulu, SSCB Yüksek Sovyeti önünde düzenli olarak çalışmalarını hakkında hesap verir.

Madde 130. SSCB Bakanlar Kurulu, Anayasa'ya göre SSCB Yüksek Sovyeti'nin ve SSCB Yüksek Sovyet Prezidyumu'nun yetkisi dışında kaldığından SSC Birliği'nin yetkisine giren bütün devlet yönetim sorunlarını çözümlenmekle görevlidir.

SSCB Bakanlar Kurulu, kendi yetki sınırları içerisinde:

1 — Halk ekonomisinin ve sosyo-kültürel kuruculuğun yönetimini, bilim ve teknik alanında tek politikanın izlenmesini sağlar; halkın refahının ve kültürünün artmasına, tek para ve kredi sisteminin sağlamaştırılmasına, tek fiat politikasının izlenmesine, devlet sigorta ve tek hesap ve istatistik sisteminin düzenlenmesine yönelik önlemler hazırlar ve gerçekleştirir; sanayi, inşaat, tarım tesis ve birliklerinin, ulaştırma ve bağlantı tesislerinin, bankaların ve Genel Sovyetler Birliği yetkisine bağlı öteki örgüt ve kuruluşların yönetimini örgütler;

2 — SSCB halk ekonomisinin ve sosyo - kültürel kuruculuğun geliştirilmesine ilişkin cari ve perspektifli devlet planlarını ve SSCB devlet bütçesini hazırlayarak SSCB Yüksek Sovyeti'ne sunar; devlet planının ve bütçesinin gerçekleştirilmesine ilişkin önlemler alır; devlet planının yerine getirilişi ve bütçenin uygulanışı konularında SSCB Yüksek Sovyeti'ne rapor verir;

3 — Devlet çıkarlarının, sosyalist milkiyetin ve toplumsal düzenin korunmasına, yurttaşlara haklarının verilmesine ve bu hakların korunmasına ilişkin önlemleri gerçekleştirir;

4 — Devlet güvenliğinin sağlanması için önlemler alır;

5 — SSCB Silahlı Kuvvetleri kuruluşunun ortak yönetimini gerçekleştirir, muvazzaf askeri hizmete çağrılacak yurttaşların yıllık kontenjanını belirler;

6 — Yabancı devletlerle ilişkiler, SSCB'nin yabancı ülkelerle yaptığı dış ticaret, ekonomi, bilimsel - teknik ve kültürel işbirliği alanlarında ortak yönetimi gerçekleştirir; SSCB'nin uluslararası anlaşmaları yerine getirmesi için gerekli önlemleri alır; hükümetlerarası, uluslararası anlaşmaları onaylar ve iptal eder.

Madde 131. Halk ekonomisi yönetiminin sağlanmasıyla ilgili sorunlar ve öteki devlet yönetim sorunlarının çözümü için SSCB Bakanlar Kurulu'nun daimi organı olarak, SSCB Bakanlar Kurulu Başkanı, SSCB Bakanlar Kurulu Başkan birinci yardımcısı ve Başkan yardımcılardan kurulu olan **SSCB Bakanlar Kurulu Prezidyumu** faaliyette bulunur.

SSCB Bakanlar Kurulu gerekirse komiteler, başmüdürlükler ve ekonomi, sosyo - kültürel kuruculuk meselelerinde SSCB Bakanlar Kurulu'na bağlı diğer bakanlıkları kurar.

Madde 132. SSCB Bakanlar Ku-

rule SSCB yasalarının ve SSCB Yüksek Sovyet Prezidyumu emirlerinin temelini ve uygulamasını esas alarak kararname ve tüzükler çıkarır ve bunların uygulamasını denetler. SSCB Bakanlar Kurulu'nun kararname ve tüzüklerinin bütün SSCB topraklarında yerine getirilmesi zorunludur.

Madde 133. SSCB Bakanlar Kurulu Genel SSCB yetkisine giren sorunlarda birlik cumhuriyetleri bakanlar kurullarının kararname ve tüzüklerini talik etme, SSCB bakanlıklarının, SSCB devlet komitelerinin ve ayrıca kendisine bağlı olan öteki organların kararlarını ve emirlerini iptal hakkına sahiptir.

Madde 134. SSCB Bakanlar Kurulu Genel Sovyetler Birliği ve birlik - cumhuriyet bakanlıklarını, SSCB devlet komitelerini, kendisine bağlı öteki organları birleştirir ve çalışmaya yön verir.

Sovyetler Birliği bakanlıkları ve devlet komiteleri doğrudan doğruya ya da kurdukları organlar aracılığıyla kendilerine bağlı yönetim branşlarını yönetirler.

SSCB birlik - cumhuriyet bakanlıkları ve devlet komiteleri kendilerine bağlı yönetim branşlarını, bir kural olarak, birlik - cumhuriyetlerinin gereken bakanlıkları ve devlet komiteleri aracılığıyla, SSCB Yüksek Sovyet Prezidyumu'nun onayladığı listedeki tesis ve birlikleri ise doğrudan doğruya yönetir.

SSCB bakanlıkları ve SSCB devlet komiteleri kendilerine bağlı yönetim branşlarının durumlarından ve gelişmelerinden sorumludurlar, yetki sınırları içerisinde SSCB yasalarının, SSCB Yüksek Sovyet Prezidyumu emirlerinin, SSCB Bakanlar Kurulu kararname ve tüzüklerinin temelini ve uygulamasını esas alarak kararname yayınlarlar, yerine getirilmelelerini örgütlerler ve denetlerler.

Madde 135. SSCB Bakanlar Kurulu'nun ve Prezidyumu'nun yetkisi, faaliyet düzeni, SSCB Bakanlar Kurulu'nun SSCB bakanlıklarıyla ve SSCB devlet komiteleriyle olan karşı-

lıklı ilişkileri, ayrıca Genel Sovyetler Birliği ve SSCB birlik - cumhuriyet bakanlıkları ve devlet komitelerinin listesi SSCB Bakanlar Kurulu Yasası ile belirlenir.

VI. BİRLİK CUMHURİYETLERİNDE DEVLET EGEMENLİK VE YÖNETİM ORGANLARININ KURULUŞ ESASLARI

BÖLÜM 17.

BİRLİK CUMHURİYETİNİN EN YÜKSEK DEVLET EGEMENLİK VE YÖNETİM ORGANLARI

Madde 136. Birlik cumhuriyetinin en yüksek devlet egemenlik organı birlik cumhuriyeti Yüksek Sovyeti'dir.

Birlik cumhuriyeti Yüksek Sovyeti, SSCB Anayasası'na ve birlik cumhuriyeti Anayasası'na göre birlik cumhuriyetinin yetkisine giren tüm sorunları çözümlenmekle yetkilidir.

Birlik cumhuriyeti Anayasası'nın kabulü, değişiklikler yapılması, halk ekonomisinin ve sosyo-kültürel kuruluşun geliştirilmesine ilişkin devlet planlarının ve ayrıca birlik cumhuriyeti bütçesinin onayı, kendisine hesap vermekle yükümlü olan organların kurulması sadece birlik cumhuriyeti Yüksek Sovyeti tarafından gerçekleştirilir.

Birlik cumhuriyeti yasaları sadece birlik cumhuriyeti Yüksek Sovyeti tarafından kabul edilir.

Madde 137. Birlik cumhuriyeti Yüksek Sovyeti, tüm faaliyetleri ile kendisine hesap vermekle yükümlü olan birlik cumhuriyeti Yüksek Sovyeti'nin devamlı olarak faaliyette bulunan organı olan Yüksek Sovyet Prezidyumu'nu seçer. Birlik cumhuriyeti Yüksek Sovyet Prezidyumu'nun kadrosu ve yetkileri, birlik cumhuriyeti Anayasasınca belirlenir.

Madde 138. Birlik cumhuriyeti Yüksek Sovyeti, birlik cumhuriyeti

devlet egemenliğinin en yüksek yürütme ve yönetme organı olan birlik cumhuriyeti Bakanlar Kurulu'nu —birlik cumhuriyeti Hükümeti'ni— kurar.

Birlik cumhuriyeti Bakanlar Kurulu, birlik cumhuriyeti Yüksek Sovyeti önünde sorumludur ve ona hesap vermekle yükümlüdür. Yüksek Sovyet toplantıları arasındaki dönemde ise hesap vermek zorunda olduğu birlik cumhuriyeti Yüksek Sovyet Prezidyumu önünde sorumludur.

Madde 139. Birlik cumhuriyeti, SSCB ve birlik cumhuriyeti yasalarının temelini ve uygulamasını, SSCB Bakanlar Kurulu'nun kararname ve emirlerini esas alarak kararname ve emirler çıkarır, örgütler ve yerine getirilmelerini denetler.

Madde 140. Birlik cumhuriyeti Bakanlar Kurulu özerk cumhuriyetlerin Bakanlar Kurullarının kararname ve emirlerini tehir ve talik etme, il, eyalet, kent (cumhuriyete ait kentlerin) halkvekilleri Sovyetlerinin, özerk eyaletlerin halkvekilleri Sovyetlerinin, yürütme komitelerinin, eyalet bölümü olmayan birlik cumhuriyetlerinde ise bölge ve kent halkvekilleri Sovyetlerinin yürütme komitelerinin karar ve emirlerini tehir ve talik etme hakkına sahiptir.

Madde 141. Birlik cumhuriyeti Bakanlar Kurulu, birlik - cumhuriyet ve cumhuriyet bakanlıklarını ve devlet komitelerini birleştirir ve çalışmaya yön verir.

Birlik - cumhuriyeti bakanlıkları ve birlik - cumhuriyet devlet komiteleri, gerek birlik cumhuriyeti Bakanlar Kurulu'na gerekse gereken SS CB birlik - cumhuriyet bakanlığına ya da devlet komitesine bağlı kalarak kendilerine bağlı yönetim branşlarını yönetirler.

Cumhuriyet bakanlıkları ve devlet komiteleri, birlik cumhuriyeti Bakanlar Kurulu'na bağlı olarak kendilerine bağlı olan yönetim branşlarını yönetirler.

BÖLÜM 18.

ÖZERK CUMHURİYETİN EN YÜKSEK DEVLET EGEMENLİK VE YÖNETİM ORGANLARI

Madde 142. Özerk cumhuriyetin en yüksek devlet egemenlik organı özerk cumhuriyetin Yüksek Sovyeti'dir.

Özerk cumhuriyet Anayasası'nın kabulü, değişiklikler yapılması, halk ekonomisinin ve sosyo - kültürel kuruculuğun geliştirilmesine ilişkin devlet planlarının, ayrıca özerk cumhuriyetin devlet bütçesinin onayı, kendisine hesap vermekle yükümlü olan organların kurulması sadece özerk cumhuriyetin Yüksek Sovyeti tarafından gerçekleştirilir.

Özerk cumhuriyet yasaları sadece özerk cumhuriyetin Yüksek Sovyeti tarafından kabul edilir.

Madde 143. Özerk cumhuriyetin Yüksek Sovyeti özerk cumhuriyetin Yüksek Sovyet Prezidyumu'nu seçer ve özerk cumhuriyet Bakanlar Kurulu'nu - özerk cumhuriyet Hükümeti'ni kurar.

BÖLÜM 19.

YEREL DEVLET EGEMENLİK VE YÖNETİM ORGANLARI

Madde 144. İllerdeki, eyaletler-

deki, özerk eyaletlerdeki, özerk bölgelerdeki, kentlerdeki, mıntikalardaki, kent mıntikalarındaki, kasabalarındaki, kırsal meskûn yerlerdeki devlet egemenlik organları halkvekilleri Sovyetleridir.

Madde 145. Yerel halkvekilleri Sovyetleri genel devlet çıkarlarını ve Sovyete ait topraklarda yaşayan yurttaşların çıkarlarını esas olarak yerel önemi olan tüm sorunları çözümlerler, kendilerinden daha yüksek düzeyde bulunan devlet organlarının kararlarını uygularlar, ayrıca cumhuriyet ve genel Sovyetler Birliği çapında önemi olan sorunların görüşülmesine katılırlar, sorunlarla ilgili önerilerde bulunurlar.

Halkvekilleri Sovyetleri kendi topraklarındaki devlet ekonomisi ve sosyo - kültürel kuruculuğu yönetirler; ekonomi ve sosyo - kültürel kuruculuk planlarını ve yerel bütçeyi onaylarlar; kendilerine bağlı olan devlet organlarının, tesislerin, kuruluşların ve örgütlerin faaliyetlerini yönetirler; yasaların gözetimini, devlet ve toplum düzeninin, yurttaşların haklarının korunmasını sağlarlar; ülkenin savunma gücünün artırılmasına yardım ederler.

Madde 146. Yerel halkvekilleri Sovyetleri yetki sınırları içerisinde kalarak yasaların, topraklarında bulunan ve kendilerinden daha yüksek mercilere tâbi olan tesisler, kuruluşlar ve örgütler tarafından gözetimini denetlerler, onların topraktan yararlanma, doğayı koruma, kuruculuk, halk tüketim mallarının üretimi, sosyo - kültürel, kamu ve diğer hizmetler alanındaki çalışmalarını düzenler ve denetlerler.

Madde 147. Yerel halkvekilleri Sovyetleri SSC Birliği, birlik ve özerk cumhuriyet yasalarının kendisine verdiği yetki sınırları içerisinde kalarak kararlar alır. Yerel Sovyetlerin

ıkıncı kararların Sovyete ait toplarlarda bulunan tesisler, kuruluşlar ve örgütler, ayrıca görevliler ve yurttaşlar tarafından yerine getirilmesi zorunludur.

Madde 148. Yerel halkvekilleri Sovyetlerinin yürütme ve yönetme organları. Sovyetler tarafından halkvekilleri arasından seçilen yürütme komiteleridir.

VII. ADLİYE, HAKEM MAHKEMESİ VE SAVCI GÖZETİMİ

BÖLÜM 20.

MAHKEME VE HAKEM MAHKEMESİ

Madde 150. SSCB'de adalet sadece mahkeme tarafından gerçekleştirilir.

SSCB'de SSCB Yüksek Mahkemesi, birlik cumhuriyetlerinin Yüksek Mahkemeleri, özerk cumhuriyetlerin Yüksek Mahkemeleri, il, eyalet, kent mahkemeleri, özerk eyalet mahkemeleri, özerk bölgelerin mahkemeleri, mntıka (kent) halk mahkemeleri ve Silahlı Kuvvetler'de askeri mahkemeler faaliyette bulunur.

Madde 151. SSCB'de bütün mahkemeler yargıçların ve halk yargıç yardımcılarının seçilmeleri esasına göre kurulur.

Mıntıka (kent) halk mahkemele-ri yargıçları, mntıka (kent) yurttaşları tarafından genel, eşit ve gizli oylama ile doğrudan doğruya seçme hakkı kullanılarak beş yıl süre ile seçilirler. Mıntıka (kent) halk mahkemelerinin halk yargıç yardımcıları, emekçilerin iş yerlerinde ya da oturdukları yerde açık oylamayla ikibuçuk yıl süre ile seçilirler.

Üst kademedeki mahkemeler, gereken halkvekilleri Sovyetleri tarafından beş yıl süre ile seçilirler.

Askeri mahkeme yargıçları, SSCB Yüksek Sovyet Prezidyumu tarafından beş yıl süre ile seçilirler. Halk

Yürütme komiteleri, yılda bir defadan az olmamak üzere kendilerini seçen Sovyetler önünde hesap verirler.

Madde 149. Yerel halkvekilleri Sovyetlerinin yürütme komiteleri, gerek kendilerini seçen Sovyete gerekse bir üst kademedeki yürütme ve yönetme organına doğrudan doğruya hesap vermek zorundadır.

yargıç yardımcıları ise ordu mensuplarının toplantılarında ikibuçuk yıl süre ile seçilirler.

Madde 152. SSCB Yüksek Mahkemesi SSCB'nin en yüksek adliye organıdır ve SSCB mahkemelerinin, ayrıca yasayla belirlenen yetki sınırları içerisinde kalarak birlik cumhuriyetleri mahkemelerinin adli faaliyetlerinin gözetimini gerçekleştirir.

Başkan, Başkan yardımcıları, üyeler ve halk yargıç yardımcılarında kurulu SSCB Yüksek Mahkemesi SSCB Yüksek Sovyeti tarafından beş yıl süre ile seçilir. Görevlerine göre birlik cumhuriyetlerinin yüksek mahkemelerinin başkanları da SSCB Yüksek Mahkemesi'nin kadrosuna girerler.

SSCB Yüksek Mahkemesi'nin örgüt ve faaliyeti, SSCB Yüksek Mahkemesi'ne ilişkin yasa ile belirlenir.

Madde 153. Medeni ve ceza davaları bütün mahkemelerde tüm hallerde birlikte incelenir, ilk derece mahkemesinde ise halk yargıç yardımcılarının da katılımıyla görülmüşür. Halk yargıç yardımcılığı mahkeme yapılırken hakemin bütün yetkilerine sahip olurlar

Madde 154. Yargıçlar ve halk yargıç yardımcılığı bağımsızdırlar ve sadece yasaya bağılıdırlar.

Madde 155. SSCB'de adalet, yurt-

taşların yasa ve mahkeme önünde eşitliği esasına dayanılarak gerçekleştirilir.

Madde 156. Bütün mahkemelerde davalara açık olarak bakılır. Mahkeme dāvaya ancak yasayla belirlenen durumlarda kapalı olarak bakabilir, bu arada bütün muhakeme usulleri kuralları sıkı sıkıya gözetilir.

Madde 157. Sanığa savunma hakkı sağlanır.

Madde 158. Muhakeme birlik ya da özerk cumhuriyetin, özerk eyaletin, özerk bölgenin ya da o yerde çoğunlukta bulunan halkın dilinde yapılır. Muhakemenin yapıldığı dili bilmeyen ve dāvaya katılan kişilerin dāva ile ilgili belgeleri tam olarak inceleme, mahkeme faaliyetlerine tercüman aracılığıyla katılma ve mahkemede ana dilinde konuşma hakkı sağlanır.

Madde 159. Mahkeme kararı ve ceza yasası dışında hiç kimse suç işlemekle itham edilemez ve cezaya çarptırılmaz.

Madde 160. Yurttaşlara ve örgütlere hukukî yardım gösterilmesi için barolar faaliyette bulunur. Yasayla öngörülen durumlarda yurttaşlara ücretsiz hukukî yardımda bulunulur.

Madde 161. Medeni ve ceza davalarının mahkemede bakılmasına toplumsal örgütlerin ve emekçi toplulukların temsilcilerinin katılması na izin verilir.

Madde 162. Örgütler, kuruluşlar ve tesisler arasındaki ekonomik tartışmalar devlet hakem mahkemesi organları tarafından karara bağlanır. Devlet hakem mahkemesi organlarının örgüt ve faaliyet düzeni yasayla belirlenir.

Bütün hakem mahkemeleri organlarının faaliyetlerinin yönetimi ve gözetimi SSCB Devlet Hakem Mah-

kemesi tarafından gerçekleştirilir. SSCB Devlet Hakem Mahkemesi'nin baş hakemi, SSCB Yüksek Sovyeti tarafından beş yıl süre ile atanır.

BÖLÜM 21. SAVCILIK

Madde 163. SSCB Genel Savcısı ve ona bağlı olan Savcılar yasaların bütün bakanlıklar, devlet komiteleri ve genel müdürlükler, tesisler, kuruluşlar ve örgütler, yerel halkvekilleri Sovyetlerinin yürütme ve yönetme organları, kolhozlar, kooperatif ya da öteki toplumsal örgütler, görevli kişiler ve ayrıca yurttaşlar tarafından tam ve aynen uygulanmasını denetimle görevlidirler.

Madde 164. SSCB Genel Savcısı SSCB Yüksek Sovyeti tarafından tayin edilir; ona karşı sorumludur ve ona hesap vermek zorundadır. Yüksek Sovyet'in toplantıları arasındaki dönemde ise hesap vermekle yükümlü olduğu SSCB Yüksek Sovyet Prezidyumu önünde sorumludur.

Madde 165. Birlik cumhuriyetlerinin, özerk cumhuriyetlerin, il, eyalet ve özerk eyaletlerin savcıları SSCB Genel Savcısı tarafından tayin edilir. Özerk bölgelerin savcıları, bölge ve kent savcıları birlik cumhuriyetleri savcıları tarafından seçilirler ve SSCB Genel Savcısı tarafından onaylanırlar.

Madde 166. SSCB Genel Savcısının ve alt kademedeki bütün savcılarının görev süresi beş yıldır.

Madde 167. Savcılık organları yetkilerini herhangi bir yerel organa bağlı olmadan sadece SSCB Genel Savcısına bağlı kalarak kullanır.

SSCB Savcılık organlarının örgüt ve faaliyet düzenleri, SSCB'deki savcı gözetimi yasasıyla belirlenir.

VIII. SSCB'NİN ARMASI, ULUSAL MARŞI VE BAŞKENTİ
IX. SSCB ANAYASASI'NIN YÜRÜRLÜK VE DEĞİŞTİRME DÜZENİ

Madde 168. Sovyet Sosyalist Cumhuriyetleri Birliği'nin devlet arması güneş ışınları ve altın başaklarla, birlik cumhuriyetlerinin dillerinde yazılmış «Bütün ülkelerin proleterleri, birleşin!» ibaresiyle çevrelenmiş yerküre fonunda orak ve çekici gösterir. Armanın üst kısmında beş köşeli bir yıldız bulunur.

Madde 169. Sovyet Sosyalist Cumhuriyetleri Birliği'nin ulusal marşı, SSCB Yüksek Sovyet Prezidyumu tarafından onaylanır.

Madde 171. Sovyet Sosyalist Cumhuriyetleri Birliği'nin başkenti

Moskova'dır.

Madde 172. SSCB Anayasası en yüksek hukuki güce sahiptir. Bütün yasalar ve devlet organlarının her türlü karar ve başka belgeleri SSCB Anayasası esas alınarak, SSCB Anayasası'na uygun olarak hazırlanır.

SSCB Anayasası kabul edilmesinden itibaren yürürlüğe girer.

Madde 173. SSCB Anayasası, Yüksek Sovyet'in her iki meclisindeki toplam milletvekilli sayısının üçte iki çoğunluğu tarafından alınan kararlarla değiştirilir.

TÜSTAV

Afrika'da Anti-Emperyalist ve Anti-Kapitalist Eğilimler

GELİŞMEKTE OLAN ÜLKELERİN SORUNLARI :

Son yıllarda, kapitalizmin genel bunalımının derinleştiğini gösteren en önemli belirtilerden biri de, eski sömürge ve bağımlı ülkeler dünyasındaki anti-emperyalist eğilimin artışıdır. Son sömürgeler de özgürlüklerine kavuşuyor, birçok gelişmekte olan ülkede, anti-emperyalist mücadele, giderek, köklü sosyal-ekonomik yeniden düzenleme mücadelelerine, egemen toplumsal ilişkileri yeniden kurma mücadelesine dönüşüyor. Son yıllarda bu eğilimin, özellikle Afrika'da daha açıkça belirdiğini görüyoruz.

Afrika'da Portekiz sömürgeciliğinin dağılması, Mozambik, Angola, Gine-Bisau, Yeşil Burun Adaları, San Tome ve Prens adalarının bağımsızlık kazanmaları, sömürgeciliğe karşı indirilmiş güçlü bir darbe idi. Bu, aynı zamanda, Güney Afrika halklarının da, sömürgeciliğe ve ırkçılığa karşı, ulusal bağımsızlık ve sosyal ilerleme savaşlarını arttırıcı önemli bir etken oldu.

Afrika halkları, dünya emperyalizmine, sömürgeciliğe, yeni sömürgeciliğe ve ırkçılığa karşı mücadelede, dünyanın ilerici güçleriyle, Asya'daki, Latin Amerika'daki anti-emperyalist hareketlerle, gelişmiş kapitalist ülkelerdeki emekçi kitlelerinin mücadeleleriyle sıkı bağlar kurarak başarılar kazandılar.

Dünya sosyalist topluluğunun güçlenmesi ve bu topluluk üyesi devletlerin, Afrika halklarının sömürgeciliğe, ırkçılığa ve emperyalizme karşı sürdürdükleri ulusal bağımsızlık savaşına, ekonomik ve sosyal ilerleme yönünde verdikleri mücadeleye yardım etmeleri, anti-emperyalist ve anti-kapitalist eğilimin derinleşmesinde önemli bir etken olmuştur.

Örneğin, Varşova Antlaşmasına üye devletlerin yöneticileri, 1976 kasım sonundaki Siyasal Danışma Toplantısı Bildirisinde «Zimbabve, Namibiya ve Güney Afrika halklarının, ırkçı rejimlere, ayırıcılığa ve yeni sömürgeci komplolara karşı, Birleşmiş Milletler Teşkilatının sömürgeciliği ve ırkçılığı ortadan kaldırma kararının uygulanması için sürdürdükleri fedakâr mücadelede onlara yardım ve destek» sağlayacaklarını bildirdiler.

Afrika halklarının anti-emperyalist savaşları iki ana doğrultuda sürüyor. Bir yandan Rodezya, Güney Afrika Cumhuriyeti ve Namibiya'nın ırkçılık rejimlerine karşı ve ulusal bağımsızlık için sürdürdükleri mücadele yoğunlaşırken, öte yandan özgürlüklerine yeni kavuşan Afrika ülkelerini, çağdaş koşullarda emperyalist ülkelerce gelişmekte olan ülkeleri sömürme, egemenlik kurma, bağımlılık altına alma demek olan yeni sömürgeciliğe karşı daha etkin bir mücadele verdiklerini görüyoruz. (1)

Güney Afrika'daki ırkçı rejimler (Güney Afrika Cumhuriyeti ve Rodezya), başta Birleşik Amerika ve İngiltere olmak üzere, dünya emperyalizminin doğrudan doğruya yardım ve desteğiyle kuruldu. Bu rejimlere, Afrika halklarının ulusal kurtuluş hareketlerine karşı savaşma görevi verildi.

Afrika'nın en gelişmiş devleti olan Güney Afrika Cumhuriyetinin ve onun zengin doğal kaynaklara, elmas, bakır, kurşun, uranyum madenlerine sahip sömürgesi Namibiya'nın dünya emperyalizmi için önemi çok büyüktür. Bu yeraltı zenginlikleri, İngiliz, Amerikan, Batı Alman, Güney Afrika ve Fransız sermayesine sömürülmektedir. (2)

Güney Afrika Cumhuriyetinde de önemli ölçüde doğal zenginlikler var. Örneğin, altın, taş kömürü, demir, elmas gibi. Bu ülkede gelişmiş bir maden işleme sanayii var. Ancak ülkenin tüm zenginlikleri, sanayii, plântasyonları beyaz azınlığın ve yabancı tekellerin elinde bulunuyor.

Güney Afrika Cumhuriyetinde 1974'de yalnızca 4,2 milyon olan, yani nüfusun yalnızca yüzde 16,7'ni oluşturan beyazlar; kentler, endüstri merkezleri, limanlar, madenler, zengin toprakaltı servetleri bulunan yerleri içeren toprağın yüzde 87,1'ini ellerinde bulunduruyorlardı. Nüfusun çoğunluğunu oluşturan yerliler, 17,7 milyon (Tüm nüfusun yüzde 71,1) kişi oldukları halde toprağın yüzde 12,9'unu ellerinde bulunduruyorlar. Beyazların yerliler için ayırdıkları topraklar «bantustan» denilen 9 bölgeye ayrılmıştır. Bu bölgeler çok küçüktür; kilometre kareye 100 kişi düşüyor ve toprak verimli değildir. (3) Sanayi de gelişmemiştir. Bu yüzden de halk, «beyaz kentlerinde» iş aramak zorunda kalmaktadır.

Yerli ve yabancı sermaye, Güney Afrika Cumhuriyetindeki işçileri olduğu gibi, Lesoto, Malavi, Mozambik gibi yakın devletlerden gelen göçmen işçileri de insafsızca sömürmektedir.

Beyaz işçilerin ücretleriyle, iş gücünün önemli büyük bir kesimini oluşturan Afrikalı yerli işçilerin ücretleri arasında büyük uçurum var. 1960 sonlarına doğru işleme sanayiinde çalışan beyaz bir işçi, Afrikalıdan altı kez, maden ocağında çalışan beyaz ise, aynı yerde çalışan Afrikalıdan 17 kez fazla ücret alıyordu. Bu uçurum giderek artma eğilimi göstermiştir. Örneğin, 1911 yılında, altın ocağında bir beyaz işçi, yerli işçiden 11,5 kez fazla ücret alırken, 1951'de 14,5 kez, 1966 da 17,5 kez fazla almaya başlamıştır. (4) Afrikalı halk gittikçe daha yoksullaşmaktadır. 1973 yılında, ücret ve primlerin yüzde 68,2'si beyaz kesime (nüfusun yüzde 16,7 si) giderken, nüfusun yüzde 71,1'ini oluşturan yerlilere yüzde 12'si gitmiştir. Yine bu ülkede, bir yerli öğrencinin yıllık ortalama masrafı, beyaz öğrencinin yıllık ortalama masrafından 13 kez daha azdır. (5) Irkçılık ayırımı, yaşantının her alanında görülmektedir.

Vurster rejimi, ayrımcılığı, ırkçı terörü ve yerli Afrika halkını insafsızca sömürmeyi sürdürmek amacını güdüyor. Güney Afrika Cumhuriyetinin ırkçı hükümeti, buna uygun olarak, bantustanlara «bağımsızlık» vermeyi planlıyor. Ancak bu «bağımsız» devletlerin başında, yerli halk üzerinde aynı terör rejimlerini uygulayacak kukla yöneticiler olacaktır. Bu «bağımsızlık» sağlandıktan sonra, bantustanlardan «beyaz kentlere» gelen göçmen işçilere artık yabancı işçi gözüyle bakılabilecektir. Geçtiğimiz Ekim ayında Transkey adlı bantustanın bağımsızlığı ilan edildi. Güney Afrika Cumhuriyetinin, komşu Afrika ülkelerine yaptığı baskıya karşın, bu «bağımsız devleti» Güney Afrika Cumhuriyeti dışında kimse tanımadı. «Ekonomist»in yazdığına göre, öteki bantustanların ise «bağımsızlık arzuları yoktur». (6)

Zimbabve, Namibiya ve Güney Afrika Cumhuriyeti (GAC) halklarının ırk ayırımına, teröre ve sömürüye karşı, ulusal bağımsızlık için sürdürdükleri mücadele bugün yeni bir aşamaya ulaşmıştır. Bu savaş öylesine gelişmektedir ki, yakın bir gelecekte ırkçı rejimlerin çöküşünü müjdeliyor.

Beyaz ırkçılar tarafından gaddarca ezilmekte olan Afrika halkı, ulusal bağımsızlık savaşında gittikçe daha sıkı kenetlenip birleşmek gerektiğini duymakta, bunun bilincine varmaktadır. Bunun somut göstergelerinden biri, Rodezya Yurtsever Cephesinin kurumuş olmasıdır. Bir başka belirti de, Namibiya halkının GAC sömürgeciliğine karşı sürdürdüğü ulusal bağımsızlık savaşında, Güney Batı Afrika Halk Örgütünün (SUAPO) yönetici bir güç olarak herkesce kabul edilmesidir. 1976 Aralık ayında Namibiyada 9 Afrika partisi, varlıklarına son vererek SUAPO'ya katıldıklarını duyurdular.

Zimbabve ve Namibiya halklarının savaşı değişik biçimler ve araçlarla sürüyor. Silâhli savaş giderek kitlesel bir karaktere bürünüyor. Rodezya'da Zimbabve halk ordusunun (ZİPA) eylemleri birçok gerilla

cephesi açtı. İngiliz gazetelerinden biri, «Şimdilik yalnızca ülke merkezinin gerilla tehlikesinden tamamen korunabildiğini» (7) kabul etmek zorunda kalıyor. Namibiya'da da gerilla savaşları artıyor. SUAPO birlikleri, GAC ordu birliklerine karşı gittikçe daha güçlü saldırılarda bulunuyor.

GAC'nde Afrikalıların, Afrika Ulusal Kongresi adını taşıyan kitlesef örgütün yönetimi altında, ırkçılığa, ayırmacılığa ve sömürüye karşı yaptığı gösteriler, özellikle 1976 yılı ikinci yarısında çok arttı. Halk kitlelerinin gösterileri Johannesburg'un Soueto kenar mahallesinden başlayıp ülkenin bütün kesimlerini sardı. Güney Afrika Cumhuriyeti Komünist Partisinin organı «**Afrikalı Komünist**» şöyle yazdı: «Afrikalı halk, baskı ve sömürüye artık dayanmayacağını, halkın ulusal ve yurttaşlık hakları tam olarak karşılanmadığı sürece barış olmayacağını açıkça göstermiş oldu.» (8)

Son yıllarda ırkçı rejimler terörü artırdılar. Değişik emperyalist devletlerden getirilen paralı askerler ve polis birlikleri, GAC ve Rodezya'da halk kitlelerinin gösterilerini ve ayaklanmalarını görülmemiş gaddarlıklarla bastırıyor, yüzlerce insan, genç, ihtiyar, kadın erkek ve çocuk demeden öldürülüyor. Rodezya, sistemli biçimde, bağımsız Afrika devletlerine karşı ve daha çok Mozambik Halk Cumhuriyetine karşı, kor-sanca saldırılar düzenliyor. GAC, kendi ordusuyla ve emperyalizm yanlısı UNİTA ve FNLA gruplarının yardımıyla, Angolanın bağımsızlığını ortadan kaldırmaya çalışıyor.

Güney Afrikada, Bağımsız Afrika devletlerinin ve tüm dünya ilerici güçlerinin desteğiyle, halkların sürdürmekte olduğu ve gittikçe artan mücadele, dünya emperyalizmini telaşa düşürüyor. Birleşik Amerika, İngiltere ve öteki gelişmiş kapitalist devletler, Afrika'nın bu kesiminde, halkların zaferi sonucunda, kendi ekonomik egemenliklerini yıkacak, tekellerinin konumunu zayıflatacak, sınırlandıracak ve anti-emperyalist doğrultuyu hızlandıracak iktidarlar kurulacağından korkuyorlar.

Birleşik Amerika, en fazla İngiltere'nin yardımıyla, Güney Afrika'da bunalımı çözümlenecek bir plan hazırladı. Kissenger'in yapmış olduğu planın amacı, Afrikanın bu kesiminde beyaz azınlığın ve dünya emperyalizmin çıkarlarını korumak, geleceğin Namibiya, Zimbabve gibi «bağımsız» devletlerinin başına kendi kuklalarını geçirerek, bu kuklaların aracılığıyla beyaz azınlık ve yabancı tekeller yararına bir politika izlenmesini sağlayarak, Afrika halklarının ulusal kurtuluş mücadelelerinin anti-emperyalist yönelişlerini engellemek idi. Öte yandan emperyalist devletler, GAC konusunda, bantustan politikasını destekliyor ve sürdürülen ırkçılık ve ayırmacılığın «giderek değişeceği» vadiyle, Afrikalıları yatıştırmaya çalışıyorlar. (9)

Kissenger'in manevrası bir sonuç vermediğinden bu kez, İngiliz hükümetinin temsilcisi A. Richard görevi yüklendi. İngiltere'nin önerisi üzerine, Rodezya bunalımına barışçıl bir çözüm getirmek aldatmacasıyla Cenevre Konferansı toplandı. (10) Ne var ki, ırkçı Ian Smith rejimi, özünde beyaz azınlığın çıkarlarını savunan İngiliz önerisini kabul etmedi. Böylece Cenevre Konferansı ve dolayısıyla da Richard'ın misyonu da başarısızlıkla bitti.

Emperyalist güçler, Rodezya bunalımına, beyaz azınlığı ve uluslararası tekelleri memnun edici bir çözüm getirmek için acele ediyorlar. Bu güçler, Rodezya'da yönetimin, Afrika halkının gerçek temsilcilerine değil, kendilerine uygun kişilere verilmesini istiyorlar. Amerikan gazetelerinden «Birleşik Amerika, Rodezya'da yönetimin ivedilikle ve barışçı yoldan ılımlı bir hükümete verilmesini amaçlıyor» diye yazdı. (11) Birleşik Amerika, Ian Smith'i «ikna» edemiyor anlaşılıyor...

İrkçı rejimlerin yöneticileri, kamu oyu oluşturmada eskiden bilinen bir yönteme, komünist tehlikesiyle korkutmak yöntemine yeniden başvuruyorlar. Örneğin Güney Afrika Cumhuriyeti başbakanı Vurster'in yılbaşı mesajının ana konusu bu idi. İngiliz «Economist» dergisi, SSCB Yüksek Şurası Prezidyum Başkanı Podgorni'nin bu yıl Zambiya, Mozambik ve Tanzanya'ya yaptığı dostluk ziyaretlerini kullanarak, bunun bir Sovyet tehdidi olduğunu ileri sürüyor. (12)

Güney Afrika'daki ırkçı rejimler çöküşe tüm yuvarlanıyor. Ne kadarca uygulanan baskılar, ne de emperyalizminin tutumu, Afrika'nın bu kesiminde halkların ulusal bağımsızlık ve özgürce gelişme savaşına engel olabilir.

Afrika halklarının dünya emperyalizmine karşı sürdürdüğü savaş, başka bir yönde de, yeni sömürgeciliğe, uluslararası tekellerin kendilerini sömürmesine karşı da gittikçe artmaktadır. Ekonomik bağımsızlık mücadelesi belirli bir devlet çerçevesinde olduğu gibi, uluslararası çapta da sürdürülüyor.

Yabancı tekellerin şubelerini millileştirme yoluyla (tamamen ya da kısmen) bunların egemenliklerini sınırlandırma, anti-emperyalist eğilimin gittikçe arttığını gösteriyor. Son yıllarda birçok Afrika ülkesinde (Togo, Gabon, Moritanya, Zambiya, Libya v.b.) önemli ölçüde millileştirmeler oldu. Özellikle Afrika'nın en büyük devleti olan Nijeryada bu sürecin yoğun bir nitelik taşıdığı görülüyor. Nijerya hükümeti, çok uluslu şirketlerin şubelerinin hisse senetlerine el koyarak, petrol sanayii, bankacılık, sigortacılık ve ekonominin diğer bir dizi kollarını denetimi altına aldı. (13)

Bağımsız Afrika ülkelerinde yeni sömürgeciliğe karşı öteki alanlarda da (ideoloji, eğitim, kültür v.b.) mücadele veriliyor.

Afrika devletleri, gelişmiş kapitalist ülkelerle, gelişmekte olan ülkeler arasındaki eşitsiz ekonomik ilişkilerin ortadan kaldırılmasına karşı mücadelede yer alan uluslararası örgütlerde, gittikçe daha etkinlikle hareket ediyorlar. OPEC, OAPEC, Bakır Üreten Ülkeler Arası Hükümetler arasındaki eşitsiz ekonomik ilişkilerin ortadan kaldırılmasına karşı gittikçe daha iyi hissediliyor. Örneğin 1976 da Nairobidе (Kenya) yapılan UNKTAD toplantısında, birçok Afrika ülkesinin temsilcisi, gelişmiş kapitalist ülkelerin çok uluslu şirketlerinin sömürsünü güçlendirme amacı taşıyan Birleşik Amerika planına kesinlikle karşı çıktılar.

Gelişmekte olan ülkelerdeki ve özellikle birçok Afrika ülkesindeki anti-emperyalist mücadele gittikçe daha net bir anti-kapitalist mücadeleye niteliğini almaya başlıyor. Birçok gelişmekte olan ülkenin önünde duran ulusal görev ve bu arada anti-emperyalist görevler, kapitalist gelişme yolu izlendiği takdirde, kısa sürede, unutulmaya mahkumdur. Bu ülkelerde halk kitlelerinin çıkarı, kapitalist gelişme yolunun yadsınmasını, sosyalist yönelimi gerektiriyor. Öyle ki, belirli geçiş aşamalarından sonra ancak sosyalist toplumun kurulması aşamasına geçilebilir, yüzyılların geri kalmışlığı giderilebilir, emekçilerin her bakımdan gelişmesi koşulları yaratılabilir.

Dünya sosyalist ülkeler topluluğunun güçlenmesi, bu topluluğa üye devletlerle, ekonomik ve sosyal gelişim için mücadele sürdüren «Üçüncü Dünya» ülkeleri arasındaki birliğin pekişmesi, uluslararası düzende ilerici güçlerin rolünün artması, gelecekte sosyalist toplumun kurulması bakımından, genel ulusal ve demokratik ödevlerin çözümünde önemli bir etkidir. Todor Jivkov, Bulgar Komünist Partisi XI. Kongresinde şöyle diyor: «**Asya, Afrika ve Latin Amerika halkları**, uluslararası yumuşama koşullarında, ulusal kurtuluş, politik ve ekonomik ilerleyiş için sürdürdükleri mücadelede önemli başarılar elde ettiler. Bu ülkelerde sınıf güçleri arasında önemli değişiklikler oldu. Birçok ülkede anti-kapitalist eğilimler arttı, bağımsız ekonominin ve ilerici yapının kuruluşuna geçildi. Sosyalist düşüncenin yaygınlığı artmaya başladı.» (14)

Afrika'da, anti-emperyalist mücadelenin yoğunlaşması, özgürlüklerine yeni kavuşan halkların emperyalizme, geri kalmışlığa ve iç gericiliğe karşı sürdürdükleri mücadelenin, bir sosyo-ekonomik sistem olan kapitalizme karşı savaşıma dönüşmesi açıkça görülmeye başlamıştır. İşçi sınıfı, köylülük, ilerici aydınlar, kentlerdeki küçük burjuva katmanlarından oluşan ilerici güçlerin mücadelesiyle, gittikçe daha çok, yeni yeni Afrika devletleri, kapitalist gelişme yolunu yadsımaya ve sosyalist yönelimli gelişme yolunu seçmeye başlıyorlar. Bir dizi Afrika ülkesinde